

Qiymətli kağızlar

§ 1. Qiymətli kağızlar haqqında ümumi müddəalar

Maddə 987. Qiymətli kağız anlayışı

987.1. Qiymətli kağız onun mülkiyyətçisi və emitenti arasında müqavilə münasibətlərinin mövcudluğunu və mülkiyyətçinin həmin müqavilədən irəli gələn hüquqlarını təsdiqləyən sənəddir. Emitent qiymətli kağızı emissiya etmiş, buraxmış və ya vermiş şəxsdir.

987.2. Qiymətli kağızların növləri, məcburi rekvizitləri, onlara aid tələblər, qiymətli kağızlar və qiymətli kağız bazarı ilə bağlı münasibətlər bu Məcəllə və "Qiymətli kağızlar bazarı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilir.^[417]

987.3. Qiymətli kağızın məcburi rekvizitlərinin olmaması və ya qiymətli kağızın onun üçün müəyyənləşdirilmiş formaya uyğun gəlməməsi onun əhəmiyyətsizliyinə səbəb olur.

Maddə 988. Qiymətli kağız üzrə öhdəliklər və onların icrası

988.1. Qiymətli kağızda emitentə qarşı təsbit edilmiş hər hansı tələb həmin qiymətli kağızla təsdiqlənir. Belə tələbin etibarlılığı onu əmələ gətirən əqdin mövcudluğundan və ya etibarlılığından asılı deyildir. Qiymətli kağızla təsdiqlənmiş öhdəliyin icrasından onun əsasının olmamasına və ya onun etibarsızlığına istinadla imtina edilməsinə yol verilmir.^[418]

988.2. ~~Qiymətli kağız üzrə borclu icranı yalnız qiymətli kağızın ona verilməsi ilə eyni vaxtda həyata keçirməlidir.~~ Emitent qiymətli kağızın mülkiyyətçisinə icranı hansı həcmdə həyata keçirmişdirsə, öz öhdəliyindən də həmin həcmdə azad edilir.^[419]

988.3. Qiymətli kağızı vermiş emitent və onu indossament etmiş bütün şəxslər onun mülkiyyətçisi qarşısında birgə məsuliyyət daşıyırlar. Qiymətli kağızın mülkiyyətçisinin tələbi qiymətli kağız üzrə öhdəlik götürmüş bir və ya bir neçə şəxs tərəfindən yerinə yetirildikdə, o (onlar), qiymətli kağız üzrə öhdəlik götürmüş qalan şəxslər qarşısında geriyə tələb (reqres) hüququ əldə edir.^[420]

~~988.4. Qiymətli kağızla təsdiqlənmiş öhdəliyin icrasından onun əsasının olmamasına və ya onun etibarsızlığına istinadla imtina edilməsinə yol verilmir.^[421]~~

988.5. Qiymətli kağızın *mülkiyyətçisi* qiymətli kağızda aldatma və ya saxtalaşdırma aşkar etdikdə kağızı ona vermiş borcluya qarşı qiymətli kağızla təsdiqlənmiş öhdəliyin lazımınca yerinə yetirilməsi və zərərin əvəzinin ödənilməsi tələbini irəli sürə bilər.^[422]

Maddə 989. Adlı qiymətli kağızlar^[423]

989.1. *Mülkiyyətçisinin adı üzərində təsbit edilən və ya mülkiyyət hüququ mərkəzi depozitarda qeydiyyatda alınmış qiymətli kağız adlı qiymətli kağızdır.*

989.2. *Adlı qiymətli kağız üzrə borclu icranı yalnız özünün adına qiymətli kağız verilmiş və ya digər qaydada qiymətli kağıza mülkiyyət hüququnu əldə etmiş şəxs kimi, yaxud həmin şəxsin hüquq varisi kimi təsdiq edən şəxs həyata keçirməlidir. Əgər borclu icranı bu cür təsdiq olmadan həyata keçirsə, o, qiymətli kağıza dair öz hüququnu sübut edəcək üçüncü şəxs qarşısında öhdəliyindən azad edilmir.*

Maddə 990. Adsız qiymətli kağızlar

990.1. Qiymətli kağız o halda adsız sayılır ki, ona əsasən *emitent* öhdəliyi bu qiymətli kağızı təqdim edən istənilən şəxsə icra etməyi öz üzərinə götürür.

990.2. Əgər məhkəmənin qərarı ilə və ya başqa qanuni göstəriş əsasında qadağan edilərsə, *emitent* adsız qiymətli kağız üzrə sonrakı ödənişləri icra etməməlidir.^[424]

Maddə 991. Sənədli qiymətli kağızlar^[425]

991.1. *Sənədli qiymətli kağız saxtalaşdırma imkanlarını aradan qaldırmaq məqsədi ilə xüsusi qaydada hazırlanmış kağız blanklarda (sertifikatda) çap edilmiş qiymətli kağız formasıdır.*

991.2. *Sənədli qiymətli kağız blanklarına və onları hazırlayan şəxslərə aid tələblər maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı tərəfindən müəyyən edilir.*

Maddə 992. Qiymətli kağızların dövlət qeydiyyatı^[426]

Qiymətli kağızlar (investisiya fond payı istisna olmaqla) maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı tərəfindən dövlət qeydiyyatına alınır.

~~Maddə 992-1. Qiymətli kağızlar bazarı və qiymətli kağızlar bazarının iştirakçıları~~^[427]

~~992-1.1. Qiymətli kağızlar bazarı qiymətli kağızların emissiyası, buraxılması, tədavülü, ödənilməsi, sahibliyi, saxlanması, onlarla əqdlərin bağlanması, digər əməliyyatların aparılması üzrə subyektlər arasında olan hüquqi və iqtisadi münasibətlərin məcmusudur.~~

~~992-1.2. Qiymətli kağızlar bazarının iştirakçıları qiymətli kağızların emissiyasında, tədavülündə, ödənilməsində, sahibliyində, saxlanılmasında, qiymətli kağızlarla əməliyyatların aparılmasında subyekt və ya tərəf kimi çıxış edən şəxslər, habelə qiymətli kağızlar bazarının tənzimlənməsini həyata keçirən dövlət və qeyri-kommersiya təşkilatları olan qiymətli kağızlar bazarının iştirakçılarının özünü tənzimləyən təşkilatlarıdır.~~

~~992-1.3. Emitent qiymətli kağızların emissiyasını qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirən şəxs, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və müvafiq qaydada buna səlahiyyətləndirilmiş dövlət orqanı və ya bələdiyyədir.~~

~~992-1.4. Qiymətli kağızlar bazarında peşəkar fəaliyyət hüquqi və ya fiziki şəxslər tərəfindən qiymətli kağızlar bazarında xüsusi razılıq (lisenziya) əsasında həyata keçirilən sahibkarlıq fəaliyyətidir.~~

~~992-1.5. Qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçıları qiymətli kağızlar bazarında xüsusi razılıq (lisenziya) əsasında sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən hüquqi şəxslərdir.^[428]~~

~~992-1.6. Qiymətli kağızların nominal saxlayıcısı hüquq sahibinin tapşırığı ilə və onun xeyrinə qiymətli kağız sahiblərinin reyestrində qeydə alınmış və bu qiymətli kağızların hüquqi mülkiyyətçisi olmayan şəxsdir.~~

~~992-1.7. Broker fəaliyyəti müştərinin hesabına tapşırıq və ya komissiyon müqaviləsi əsasında müvəkkil və ya komissiyonçu kimi fəaliyyət göstərən, həmin müştərinin mənafeyi üçün qiymətli kağızlarla alqı-satqı əqdlərinin bağlanması üzrə qiymətli kağızlar bazarında peşəkar fəaliyyətdir.~~

~~992-1.8. Diler fəaliyyəti öz adından və öz hesabına əvvəlcədən kütləvi elan olunmuş alış və (və ya) satış qiymətləri ilə qiymətli kağızlar üzrə alqı-satqı əqdlərinin bağlanması üzrə qiymətli kağızlar bazarında peşəkar fəaliyyətdir. Kütləvi elan-açıq elan formasında edilmiş təklifdir.~~

~~992 1.9. Aktivlərin idarə edilməsi müstəsna predmeti müştəriyə məxsus olub, idarəçiliyə verilmiş pul vəsaitləri, qiymətli kağızlar və qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər əmlakla müştərinin və ya onun göstərdiyi üçüncü şəxsin mənafeyi üçün əməliyyatların aparılmasından ibarət olan qiymətli kağızlar bazarında peşəkar fəaliyyətdir.^[429]~~

~~992 1.10. Klirinq fəaliyyəti qiymətli kağızlarla əqdlər üzrə qarşılıqlı öhdəliklərin müəyyən edilməsi (məlumatların toplanması, yoxlanması, üzvləşdirilməsi, mühasibat sənədlərinin hazırlanması), hesablaşmaların aparılması və öhdəliklərin qarşılıqlı icrasının təmin edilməsi üzrə peşəkar fəaliyyətdir.~~

~~992 1.11. Depozitar fəaliyyət qiymətli kağızların saxlanması, onlara hüquqların və öhdəliklərin yüklənməsi faktlarının uçuğu və təsdiqi, habelə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada pul hesablarının açılması, aparılması və pul köçürmələri ilə əlaqədar xidmətlər göstərilməsindən ibarət olan peşəkar fəaliyyətdir.^[430]~~

~~992 1.12. Depozitar sistemi bir-biri ilə "depo" hesabları açmaq vasitəsi ilə qarşılıqlı əlaqədə fəaliyyət göstərən depozitarların vahid sistemidir.~~

~~992 1.13. Qiymətli kağızların sahiblərinin reyestrinin aparılması qiymətli kağızlar, onların emitenti, sahibləri, nominal saxlayıcıları barədə məlumatların toplanması, qeydə alınması, işlənməsi, saxlanması və təqdim edilməsi xidmətlərinin göstərilməsi üzrə peşəkar fəaliyyətdir.~~

~~992 1.14. Fond birjası qiymətli kağızlarla əqdlərin bağlanması üçün zəruri şəraitin yaradılması, onların bazar qiymətlərinin müəyyən edilməsi, onlar haqqında lazımi məlumatın yayılması üzrə peşəkar fəaliyyətdir.~~

~~992 1.15. İnvestor qiymətli kağızları mülkiyyətinə əldə etmiş şəxsdir.~~

~~992 1.16. Qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçılarının özünü tənzimləyən təşkilatı qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçılarının könüllülük, qeyri-kommersiya prinsipləri əsasında fəaliyyət göstərən qeyri-hökumət təşkilatı olan ictimai birliyi.~~

~~992 1.17. Qiymətli kağızlar bazarında qiymətlərlə manipulyasiya qiymətli kağızlar bazarının stabilliyinin pozulmasına səbəb ola bilən, qiymətli kağızlar bazarının iştirakçılarının qiymətli kağızlarla əqdlər üzrə qiymətli kağızların bazar qiymətinin hər hansı bir üsulla əvvəlcədən razılaşdırılmış, qəsdən edilmiş əməllər ilə süni olaraq dəyişdirilməsidir. Qiymətli kağızlar bazarında qiymətlərlə manipulyasiyaya yol verilmir.~~

Maddə 993. Qiymətli kağıza mülkiyyət hüququnun əmələ gəlməsi və ötürülməsi^[431]

993.1. Sənədsiz qiymətli kağızlara mülkiyyət hüququ buraxılış zamanı həmin qiymətli kağızın ilk mülkiyyətçiyə özgəninkiləşdirilməsindən sonra mərkəzi depozitarda qeydə alındığı andan əmələ gəlir. Sənədli qiymətli kağızlara mülkiyyət hüququ həmin qiymətli kağızların ilk mülkiyyətçiyə özgəninkiləşdirildiyi andan əmələ gəlir.

993.2. Mülkiyyətçi qiymətli kağıza mülkiyyət hüququnu bu Məcəllənin 1078-20-ci maddəsində göstərilən qaydada əqdlərin bağlanması yolu ilə başqa şəxsə ötürə bilər.

993.3. Bu Məcəllənin 993.2-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada sənədsiz qiymətli kağızı əldə edən şəxsin mülkiyyət hüquqları həmin qiymətli kağızların ötürülməsinin mərkəzi depozitarda qeydiyyatı ilə, sənədli qiymətli kağızları əldə edən şəxsin mülkiyyət hüquqları isə müvafiq əqdin bağlanması ilə yaranır.

993.4. Qiymətli kağıza mülkiyyət hüququ başqasına verildikdə və bu Məcəllənin 1078-21-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş digər şərtlər yerinə yetirildikdə qiymətli kağızla təsdiqlənmiş bütün hüquqlar əldə edənə keçir, bu şərtlə ki, həmin qiymətli kağızı başqasına vermək hüququ mövcud olsun.

993.5. Əgər müqavilədə və ya qiymətli kağızın özündə nəzərdə tutulubsa, digər şəxslərin, xüsusən də emitentin iştirakı qiymətli kağıza mülkiyyət hüququnun verilməsi üçün zəruridir.

Maddə 994. Sənədli qiymətli kağızların zədələnməsi, korlanması^[432]

Sənədli qiymətli kağız zədələnmək və ya korlanmaq nəticəsində dövrüyyə üçün yararsız olduqda onun mülkiyyətçisi emitentdən zədələnməmiş və ya korlanmış kağızın qaytarılması müqabilində yeni qiymətli kağız verməyi tələb edə bilər, bu şərtlə ki, həmin kağızda onun əsas məzmununu və fərqləndirici əlamətlərini inamla müəyyənləşdirmək hələ mümkün olsun. Zədələnməmiş və ya korlanmış sənədli qiymətli kağızın əvəz olunması xərclərini onun mülkiyyətçisi çəkir.

Maddə 995. Sənədli qiymətli kağızın etibarsız elan edilməsi^[433]

995.1. Sənədli qiymətli kağız itirilmişdirsə, onun mülkiyyətçisinin vəsatəti ilə məhkəmə emitent fiziki şəxsin yaşayış yeri üzrə və ya emitent hüquqi şəxsin olduğu yer üzrə bu qiymətli kağızı etibarsız elan edə bilər. Adsız qiymətli

kağızlar itirilmişdirsə, ərizəçinin tələbi ilə məhkəmə qiymətli kağız üzrə *emitentə* onu ödəməyi qadağan edə bilər.^[434]

995.2. *Sənədli qiymətli kağızın* etibarsız elan edilməsi haqqında vəsatəti itki və ya itkinin aşkar edilməsi məqamında *onun mülkiyyətçisi* olmuş şəxs verə bilər. Ərizəçi qiymətli kağıza *mülkiyyət hüququnu* və onun itirildiyini sübuta yetirməlidir. ~~Əgər kupon vərəqi və ya səhm kuponu olan qiymətli kağız sahibi yalnız kupon vərəqini və ya səhm kuponunu itirərsə, vəsatətini əsaslandırması üçün əsas qiymətli kağızı təqdim etməsi kifayətdir.~~^[435]

Maddə 996. Sənədsiz qiymətli kağızlar

996.1. *Sənədsiz qiymətli kağız mülkiyyətçisinin adı və digər rekvizitləri mərkəzi depozitardakı yazıda əks olunmuş elektron sənəd formasında olan qiymətli kağızdır. Elektron sənəd haqqında qanunvericilik sənədsiz qiymətli kağızlara tətbiq edilmir.*^[436]

996.2. Hüququ sənədsiz formada təsbit etmiş şəxs hüquq sahibinin tələbi ilə ona təsbit edilmiş hüququ təsdiqləyən sənəd verməlidir.

~~996.3. Göstərilən təsbit yolu ilə təsdiqlənən hüquqlar, hüquqların və hüquq sahiblərinin rəsmən təsbit edilməsi qaydası, qeydlərin sənədli surətdə təsdiqlənməsi qaydası və sənədsiz qiymətli kağızlarla əməliyyatların aparılması qaydası qanunla və ya qanunun müəyyənləşdirdiyi qaydada təyin edilir.~~

~~996.4. Sənədsiz qiymətli kağızlarla əməliyyatlar yalnız hüquqların qeydiyyatını aparan şəxsə müraciət etməklə aparıla bilər. Hüquqların başqasına verilməsi, təqdim olunması və məhdudlaşdırılması rəsmi yazıların salamatlığı, onların məxfiliyinin təmin edilməsi, bu cür yazılar haqqında düzgün məlumatlar verilməsi, aparılmış əməliyyatlar haqqında rəsmi qeydlərin yazılması üçün məsuliyyət daşıyan bu şəxs tərəfindən rəsmən təsbit edilməlidir.~~^[437]

Maddə 997. Qiymətli kağızların növləri^[438]

997.1. *Qiymətli kağızlara istiqraz, səhm, veksəl, depozitar qəbzi, investisiya fond payı, girov kağızı, ipoteka kağızı və daşınmaz əmlak sertifikatı aiddir.*^[439]

997.2. İstiqrazlar və səhmlər investisiya qiymətli kağızlarıdır. İntestisiya qiymətli kağızları buraxılışlarla yerləşdirilir və qiymətli kağızların əldə edilməsi vaxtından asılı olmayaraq bir buraxılış daxilində hüquqların həyata keçirilməsinin həcmi və müddəti eyni olan qiymətli kağızlardır. Qiymətli kağızların buraxılışı emitentin qiymətli kağızların bir növünə aid olan və eyni dövlət qeydiyyat nömrəsi olan qiymətli kağızlarının toplusudur. *İntestisiya*

qiymətli kağızları sənədsiz və ya sənədli olmaqla adlı formada buraxılır. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyası qaydası “Qiymətli kağızlar bazarı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən olunur.^[440]

997.3. Veksellər ödəniş qiymətli kağızlarıdır.^[441]

997.4. Depozitar qəbzi baza aktivi (xarici emitentin qiymətli kağızı) üzrə hüquqları təsdiqləyən və mülkiyyətçisinə onu buraxmış emitentdən, həmin qəbzın baza aktivi olan xarici emitentin qiymətli kağızları və onlarla təsdiqlənmiş hüquqları tələb etmək hüququ verən qiymətli kağızdır. Depozitar qəbzlərinin buraxılışı, onların dövlət qeydiyyatına alınması və tədavülü qaydası maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı tərəfindən müəyyən edilir.^[442]

997.5. İnvestisiya fond payı öz mülkiyyətçisinin paylı investisiya fondunda payına mülkiyyət hüquqlarını təsdiq edən, paylı investisiya fondu ləğv edildikdən sonra fondun aktivlərinin satışından payına müvafiq pul vəsaitlərini almaq hüququnu, habelə “İnvestisiya fondları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə nəzərdə tutulmuş digər hüquqları verən sənədsiz adlı qiymətli kağızdır.^[443]

997.6. Qiymətli kağızın sertifikatının məcburi rekvizitləri və onun blankının hazırlanması qaydaları maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

997.7. Bu Məcəllənin və qiymətli kağızlar haqqında Azərbaycan Respublikasının başqa qanunvericilik aktlarının pozulmasına görə təqsirli şəxslər Azərbaycan Respublikasının mülki, inzibati və ya cinayət qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallarda və qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

997.8. Qiymətli kağızlar haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinin pozulması nəticəsində vurulmuş ziyan bu Məcəllə və “Qiymətli kağızlar bazarı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə nəzərdə tutulmuş qaydada ödənilməlidir.^[444]

~~997.9. Qiymətli kağızlar bazarında dövlət nəzarətini həyata keçirən müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən qiymətli kağızlar bazarının iştirakçıları barəsində inzibati tənbeh, müvafiq lisenziyanın dayandırılması, ləğv edilməsi, qiymətli kağızlarla əməliyyatların məhdudlaşdırılması, dayandırılması və qanunvericiliklə onun səlahiyyətlərinə aid edilmiş digər tədbirlərin tətbiq edilməsindən inzibati qaydada və (və ya) məhkəmə qaydasında şikayət verilə bilər. Belə şikayətin verilməsi məhkəmənin qərarının çıxarılmasına qədər tətbiq olunmuş tədbirin qüvvəsini dayandırır.^[445]~~

Maddə 997-1. Dövlət və bələdiyyə qiymətli kağızları^[446]

997-1.1. Dövlət qiymətli kağızları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və müvafiq qaydada buna səlahiyyətləndirilmiş *qurum* tərəfindən buraxılan qiymətli kağızlardır.⁴⁴⁷

997-1.2. Bələdiyyə qiymətli kağızları bələdiyyə tərəfindən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada buraxılan qiymətli kağızlardır.

§ 2. Order⁴⁴⁸

Maddə 998. Order anlayışı

~~998.1. Order elə bir sənəddir ki, onun əsasında bir şəxs (çıxarıcı) başqa şəxsə (ödəyiciyə) çıxarıcının hesabına remitentə pul, qiymətli kağızlar və ya digər əvəzolunan əşyalar verməyi tapşırır. Order remitentın adına, adsız və ya əmrə dair qeyd şərtlə verilə bilər. Əgər order "veksel" və ya "çek" kimi göstərilirsə, onda, birinci növbədə, bu Məcəllənin veksellər və ya çeklər haqqında müddəaları tətbiq edilir.~~

~~998.2. Orderi almaqla remitent ödəyicidən öhdəliyin icrasını öz adından tələb etmək hüququ qazanır.~~

~~998.3. Ödəyici remitent barəsində öhdəliyi icra etməlidir.~~

Maddə 999. Orderin ödəyici tərəfindən aksept edilməsi

~~999.1. Ödəyici remitentə icranı yalnız onun orderi aksept etdiyi halda həyata keçirməlidir. Lakin əgər ödəyici çıxarıcının borelusudursa, ödəyici icranı aksept edilmədən də həyata keçirməlidir.~~

~~999.2. Aksept etmə icradan əvvəl və ya icra zamanı bəyan oluna bilər. Əgər aksept etmə icradan əvvəl elan olunursa, ödəyici orderdə aksept haqqında qeyd yazır. Əgər orderdə qeyd onun remitentə təqdim edilməsinədək yazılmışdırsa, remitent üçün aksept ancaq təqdim edilmə anından qüvvəyə malikdir.~~

~~999.3. Order ödəyici üçün aksept edildikdə icranı remitentə həyata keçirmək barəsində birbaşa öhdəlik əmələ gəlir. Order aksept edildikdən sonra o, remitentə yalnız akseptin etibarlığına aid olan və ya orderin, yaxud akseptin məzmunundan irəli gələn etirazlarını bildirə bilər.~~

Maddə 1000. Aksept etməkdən və ya ödənişdən imtina

~~Əgər ödəniş müddəti çatanadək ödəyici orderi aksept etməkdən və ya ödənişi həyata keçirməkdən imtina edirsə, remitent bu barədə çıxarıcıya dərhal bildiriş verməlidir. Remitent orderdən irəli gələn hüququnu həyata keçirə bilmədikdə və ya həyata keçirmək niyyətində olmadıqda da eyni qayda tətbiq olunur.~~

~~Maddə 1001. Çıxarıcının remitentlə münasibətləri~~

~~1001.1. Əgər ödəyicinin icranı həyata keçirməsi ilə çıxarıcının borcu ödənilmədikdə, ödəniş yalnız ödəyici tərəfindən orderin remitentə icrasından sonra yerinə yetirilmiş sayılır.~~

~~1001.2. Remitent orderi qəbul edərək, çıxarıcıya qarşı öz tələb hüququnu yalnız o halda həyata keçirə bilər ki, ödəyicidən ödənişin icrasını tələb etsin və onu orderdə nəzərdə tutulan müddət qurtardıqdan sonra alsın.~~

~~1001.3. Order ona dəlalat edir ki, başlıca əqd üzrə ixtiyarlığın çıxarıcıya qarşı müvafiq tələbi vardır.~~

~~Maddə 1002. Orderin geri götürülməsi~~

~~Ödəyici orderi aksept etmədən və ya ödənişi icra etmədən çıxarıcı ondan orderi geri götürə bilər.~~

~~Maddə 1003. Orderin başqasına verilməsi~~

~~1003.1. Remitent orderi hələ aksept edilməmiş olsa belə, hər hansı üçüncü şəxsə keçirə bilər.~~

~~1003.2. Çıxarıcı orderin keçirilməsini istisna edə bilər. Ödəyici üçün belə istisna yalnız o halda etibarlıdır ki, orderdə onun haqqında qeyd şərt edilmiş olsun və ya ödəyici orderi aksept etməzdən və ya ödənişi icra etməzdən əvvəl çıxarıcı ödəyiciyə bu barədə məlumat vermiş olsun.~~

§ 3. Veksel

Maddə 1004. Veksel anlayışı

Veksellər *adlı* qiymətli kağızlardır, veksəl verən onların vasitəsilə müəyyən şəxsə müəyyən məbləğ ödəmək barəsində başqa şəxsə (ödəyiciyə) göstəriş verir (köçürmə vekseli) və ya hər hansı müəyyən şəxsə və ya bu şəxsin sərəncamına müəyyən məbləğ ödəməyi öhdəsinə götürür (sadə veksəl).^[449]

Maddə 1005. Köçürmə vekseli

1005.1. Köçürmə vekseli aşağıdakı rekvizitlərin olduğu sənəddir:

1005.1.1. Sənədin mətninə daxil edilmiş "veksəl" adı;

1005.1.2. veksəl verənin müəyyən məbləği ödəmək barəsində sadə və heç nə ilə şərtləşdirilməmiş göstərişi;

1005.1.3. kim ödəməlidir, onun (ödəyicinin) adı;

1005.1.4. ödəniş kimə və ya kimin sərəncamı ilə icra edilməlidir, onun adı;

1005.1.5. vekselin tərtib edildiyi tarix;

1005.1.6. veksəl verənin imzası;

1005.1.7. vekselin tərtib edildiyi yer;

1005.1.8. vekselin ödənilməsi vaxtı (veksəl üzrə ödəniş müddəti);

1005.1.9. ödənişin icra edilməli olduğu yer.

1005.2. Bu Məcəllənin 1005.1-ci maddəsində göstərilmiş rekvizitlərdən hər hansı birinin olmadığı sənədin, aşağıdakı hallar istisna olmaqla, köçürmə vekseli qüvvəsi yoxdur:

1005.2.1. ödəniş müddəti göstərilməmiş köçürmə vekseli təqdim edildikdə ödənilməli olan veksəl (müddəti təqdim edilməsi ilə müəyyənləşdirilən veksəl) sayılır;

1005.2.2. ödəniş yeri xüsusi göstərilmədikdə ödəyicinin adı ilə yanaşı göstərilmiş yer ödəniş yeri və bununla birlikdə, ödəyicinin yaşayış yeri və ya olduğu yer sayılır;

1005.2.3. tərtib edildiyi yer göstərilməmiş köçürmə vekseli veksəl verənin adı ilə yanaşı göstərilmiş yerdə imzalanmış sayılır;

1005.2.4. verildiyi məqamda tam doldurulmamış köçürmə vekseli başqa şəxslərə verildikdə və həmin şəxslərə vekseldə çatışmayan məlumatları sonradan tamamlamaq hüququ verildikdə blank vekseli qüvvəsinə malik olur.

Maddə 1006. Köçürmə veksellərinin növləri

1006.1. Köçürmə vekseli veksəl verənin özünün sərəncamı ilə verilə bilər.

1006.2. Köçürmə vekseli veksəl verənin özünə verilə bilər.

1006.3. Köçürmə vekseli üçüncü şəxsin hesabına verilə bilər.

Maddə 1007. Köçürmə vekseli üzrə ödəniş yeri

Köçürmə vekseli üçüncü şəxsdə, ödəyicinin yaşayış yerində və ya olduğu yerdə və ya hər hansı başqa yerdə ödənilməli ola bilər.

Maddə 1008. Veksel üzrə faizlər

1008.1. Təqdim edildikdə və ya təqdim edildikdən sonra müəyyən vaxt ərzində ödənilməli olan köçürmə veksəlində veksel verən şərt qoya bilər ki, veksel məbləğinin üstünə faizlər hesablanacaqdır.

1008.2. Faiz dərəcəsi vekseldə göstərilməlidir; belə göstəriş olmadıqda şərt yazılmamış sayılır.

1008.3. Faizlərin hesablanmağa başladığı gün göstərilmədikdə onlar vekselin tərtib edildiyi gündən hesablanmalıdır.

Maddə 1009. Veksel məbləği

1009.1. Əgər veksel məbləği həm sözlə, həm də rəqəmlə göstərilmişdirsə, onların arasında fərq olduqda vekselin yazı ilə göstərilmiş məbləğdə qüvvəsi olur.

1009.2. Əgər köçürmə veksəlində məbləğ bir neçə dəfə yazı ilə və bir neçə dəfə rəqəmlə göstərilmişdirsə, onların arasında fərq olduqda vekselin daha az məbləğdə qüvvəsi olur.

Maddə 1010. Köçürmə veksəlində etibarsız imzalar

Köçürmə veksəlində veksel üzrə öhdəlik götürə bilməyən şəxslərin imzaları, saxta imzalar və ya uydurma şəxslərin imzaları olduqda və ya imzaları atmış və ya adından imzalar atılmış şəxsləri hər hansı başqa əsasla mükəlləfiyyətli edə bilməyən imzalar olduqda, digər şəxslərin imzaları qüvvəsini itirmir.

Maddə 1011. Nümayəndəlik səlahiyyəti olmayan şəxsin köçürmə vekselini imzalaması

Şəxsin adından fəaliyyət göstərmək üçün səlahiyyət almadan onun nümayəndəsi kimi köçürmə vekselini imzalamış hər bir şəxs veksəl üzrə öhdəlikləri özü daşıyır və əgər veksəl üzrə ödənişi həyata keçirmişdirsə, təmsil etdiyi şəxsin malik ola biləcəyi hüquqlara malik olur. Öz səlahiyyətlərini aşan nümayəndə də eynilə bu vəziyyətdə olur.

Maddə 1012. Veksəl verənin məsuliyyəti

1012.1. Veksəl verən aksept və ödəniş üçün məsuliyyət daşıyır.

1012.2. Veksəl verən aksept üçün məsuliyyəti öhdəsindən götürə bilər, lakin ödəniş üçün məsuliyyəti öhdəsindən götürə bilməz.

Maddə 1013. Vekselin aksepti

1013.1. Ödəyici aksept vasitəsilə köçürmə vekselini vaxtında ödəmək öhdəliyini götürür. Ödənişin həyata keçirilmədiyi halda veksəl verən akseptanta qarşı məhkəməyə iddia verə bilər.

1013.2. Aksept vekselə yazılı bəyanat vasitəsilə ifadə edilir.

1013.3. Əgər veksəl təqdim edildikdən sonra müəyyən müddətdə ödənilmədirsə və ya əgər xüsusi şərtə görə veksəl aksept üçün müəyyən müddətdə təqdim edilmədirsə, akseptə onun verildiyi günün tarixi qoyulmalıdır, bu şərtlə ki, veksəl saxlayan akseptə təqdim edilmə gününün tarixini qoymağı tələb etməsin.

1013.4. Əgər veksəl verən köçürmə vekselində ödəniş yeri kimi ödəyicinin yaşayış yerini və ya olduğu yeri deyil, başqa yeri göstərmişdirsə və bu zaman ödənişin hansı üçüncü şəxsə icra edilməli olduğunu göstərməmişdirsə, ödəyici həmin şəxsi aksept zamanı göstərə bilər.

1013.5. Əgər veksəl ödəyicinin yaşayış yerində və ya olduğu yerdə ödənilmədirsə, ödəyici akseptdə ödənişin icra edilməli olduğu yerdəki hər hansı ünvanı göstərə bilər.

1013.6. Ödəyici aksepti veksəl məbləğinin bir hissəsi ilə məhdudlaşdırıla bilər.

1013.7. Qalan məsələlərdə aksept sadə olmalı və heç nə ilə şərtləşdirilməməlidir. Köçürmə vekselinin məzmununda akseptin etdiyi hər hansı başqa dəyişiklik akseptdən imtinaya bərabərdir.

Maddə 1014. Köçürmə vekselinin aksept üçün təqdim edilməsi

1014.1. Veksel saxlayan və ya vekseli olan hər hansı şəxs köçürmə vekselini ödəniş müddəti çatanadək aksept üçün ödəyiciyə onun yaşayış yerində təqdim edə bilər.

1014.2. Veksel verən aşağıdakıları edə bilər:

1014.2.1. köçürmə vekselində şərt qoya bilər ki, veksel aksept üçün müddət təyin edilməklə və ya təyin edilmədən təqdim oluna bilər;

1014.2.2. üçüncü şəxsə ödənilməli olan köçürmə vekseli və ya ödəyicinin yaşayış yerində və ya olduğu yerdə deyil, başqa yerdə ödənilməli olan veksel və ya təqdim edildikdən müəyyən müddət sonra ödənilməli olan veksel istisna edilməklə, vekseldə onun aksept üçün təqdim olunmasını qadağan edə bilər;

1014.2.3. şərt qoya bilər ki, veksel aksept üçün müəyyən müddətdən tez təqdim edilə bilməz.

1014.3. Hər bir indossant şərt qoya bilər ki, veksel aksept üçün müddət təyin edilməklə və ya təyin edilmədən təqdim oluna bilər, bu şərtlə ki, veksel verən onun aksept üçün təqdim olunmasını qadağan etməsin.

1014.4. Təqdim edildikdən sonra müəyyən müddətdə ödənilməli olan köçürmə vekseli aksept üçün onun verildiyi gündən bir il ərzində təqdim edilməlidir. Veksel verən başqa müddət təyin edə bilər. İndossantlar bu müddəti qısalda bilərlər.

Maddə 1015. Köçürmə vekseli üzrə akseptin geri götürülməsi

1015.1. Köçürmə vekselində öz aksepti barəsində qeyd yazmış ödəyici veksel qaytarılanadək qeydin üstündən xətt çəkildə hesab edilir ki, akseptdən imtina olunmuşdur.

1015.2. Lakin ödəyici öz aksepti barəsində veksel saxlayana və ya vekseldə imza edənlərin hər hansı birinə yazılı məlumat vermişdirsə, onların qarşısında öz akseptinin şərtlərinə uyğun məsuliyyət daşıyır.

Maddə 1016. Aval (veksel zəminliyi)

1016.1. Köçürmə vekseli üzrə ödəniş veksel zəminliyi (aval) vasitəsilə tamamilə və ya qismən təmin edilə bilər.

1016.2. Avalı üçüncü şəxs və ya vekseldə imza etmiş şəxslərdən biri verə bilər.

1016.3. Veksel zaminliyi köçürmə vekselinə və ya əlavə vərəqdə verilir. Aval üçün ödəyici və ya veksel verən olmayan avalçının köçürmə vekselinin üz tərəfində qoyduğu imza kifayətdir.

1016.4. Avalda onun kimin hesabına verildiyi göstərməlidir. Bu, göstərilmədikdə hesab edilir ki, aval veksel verənin hesabına verilmişdir.

1016.5. Avalçı avalı kimin əvəzinə vermişdirsə, onun qədər məsuliyyət daşıyır. Onun öhdəliyi qarantıya verdiyi öhdəliyin etibarsız olduğu halda da qüvvədə qalır.

1016.6. Avalçı köçürmə vekselinə ödəyərək həmin vekseldən irəli gələn hüquqları qarantıya verdiyi şəxsə qarşı və köçürmə vekselinə görə onun qarşısında mükəlləfiyyətli olanların hamısına qarşı əldə edir.

Maddə 1017. Vekselin başqasına verilməsi

1017.1. İstənilən köçürmə vekseli indossament vasitəsilə başqasına verilə bilər.

1017.2. İndossament həmçinin veksel verənin və veksel üzrə mükəlləfiyyətli olan hər hansı digər şəxsin xeyrinə icra edilə bilər. Bu, vekseli aksept edib-etmədiyindən asılı olmayaraq ödəyici üçün də qüvvədədir. Bu şəxslər də vekseli indossament edə bilərlər.

Maddə 1018. İndossantın məsuliyyəti

Əgər razılaşmada ayrı qayda nəzərdə tutulmayıbsa, indossant aksept və ödəniş üçün məsuliyyət daşıyır. İndossant öz indossamentində sonrakı indossamenti qadağan edərsə, veksel xeyrinə indossament edilmiş şəxslərin qarşısında məsuliyyət daşımır.

Maddə 1019. Veksel saxlayanın xeyrinə ehtimallar

1019.1. Köçürmə vekseli olan şəxs indossamentlərin ardıcıl sırasına öz hüququnu əsaslandırırırsa, hətta sonuncu indossament blank indossamenti olsa da, qanuni veksel saxlayandır. Bu zaman üstündən xətt çəkilmiş indossamentlər yazılmamış sayılırlar. Blank indossamentinin ardınca başqa indossament gəldikdə bu sonuncunu imzalamış şəxs blank indossamenti üzrə veksel əldə edən sayılır.

1019.2. Əgər əvvəlki veksəl saxlayan köçürmə vekselinə hər hansı səbəblərə görə itirmişsə, bu Məcəllənin 1019.1-ci maddəsinə əsasən öz hüququnu sübuta yetirən yeni veksəl saxlayan vekseli yalnız onu haqsız əldə etdiyi və ya əldə edərkən kobud ehtiyatsızlıq göstərmiş olduğu halda geri verməyə borcludur.

Maddə 1020. Yenidən tapşırma indossamenti

1020.1. Əgər indossamentdə sadə tapşırıqdan ibarət hər hansı qeyd-şərt qoyulmuşdursa, veksəl saxlayan köçürmə veksəlindən irəli gələn bütün hüquqları həyata keçirə bilər, lakin onu yalnız yenidən tapşırma qaydasında indossament edə bilər.

1020.2. Yenidən tapşırma indossamentində olan tapşırığa yenidən tapşırmanın ölümü və ya fəaliyyət qabiliyyətini itirməsi nəticəsində xitam verilmir.

Maddə 1021. Girov indossamenti

Əgər indossamentdə girovu nəzərdə tutan qeyd-şərt qoyulmuşdursa, veksəl saxlayan köçürmə veksəlindən irəli gələn bütün hüquqları həyata keçirə bilər, lakin onun qoyduğu indossamentin yalnız yenidən tapşırma indossamenti kimi qüvvəsi vardır.

Maddə 1022. Ödəniş müddətindən sonra indossament

1022.1. Ödəniş müddətindən sonra icra edilmiş indossament həmin müddətdən əvvəl icra edilmiş indossamentlə eyni nəticələrə səbəb olur.

1022.2. Tarixi qoyulmamış indossament, nə qədər ki əksi sübuta yetirilməmişdir, müddət bitənədək icra edilmiş sayılır.

Maddə 1023. Köçürmə vekselinin ödəniş vaxtı (ödəniş müddətləri)

1023.1. Köçürmə vekseli aşağıdakı ödəniş müddəti ilə verilə bilər:

1023.1.1. təqdim edildiyi an;

1023.1.2. təqdim edildikdən sonra müəyyən müddətdə;

1023.1.3. tərtib edildikdən sonra dəqiq göstərilmiş vaxtda;

1023.1.4. müəyyən gündə.

1023.2. Başqa ödəniş müddətləri və ya bir neçə ardıcıl ödəniş müddəti olan köçürmə vekselləri etibarsızdır.

Maddə 1024. Ödəniş müddəti təqdim edildiyi an çatan köçürmə vekseli

1024.1. Ödəniş müddəti təqdim edildiyi an çatan köçürmə vekseli təqdim edildikdə dərhal ödənilməlidir. Ödəniş üçün həmin veksəl tərtib edildiyi gündən bir il ərzində təqdim edilməlidir. Veksəl verən bu müddəti qısalda və ya daha uzun müddət təyin edə bilər. Bu müddətləri indossantlar qısalda bilərlər.

1024.2. Veksəl verən müəyyənləşdirə bilər ki, ödəniş müddəti təqdim edildiyi an çatan köçürmə vekseli ödəniş üçün müəyyən müddətdən tez təqdim edilə bilməz. Bu halda təqdim edilmə müddətinin axımı həmin vaxtdan başlanır.

Maddə 1025. Təqdim edildikdən sonra müəyyən müddətdə ödənilən köçürmə vekseli

1025.1. Təqdim edildikdən sonra müəyyən ödəniş müddəti ilə verilmiş köçürmə vekseli üzrə ödəniş müddəti akseptdə göstərilən tarixlə təyin edilir.

1025.2. Əgər akseptdə tarix göstərilməyibsə, akseptant barəsində veksəl aksept üçün təqdim edilmək üçün nəzərdə tutulan müddətin sonuncu günündə aksept edilmiş sayılır.

Maddə 1026. Veksellər üzrə ödəniş müddətlərinin hesablanması

1026.1. Tərtib edildikdən və ya təqdim olunduqdan sonra bir və ya bir neçə aylıq müddətə verilmiş köçürmə vekseli üzrə ödəniş müddəti ödənişin icra edilməli olduğu ayın müvafiq günündə çatır. Həmin ayda müvafiq gün olmadıqda ödəniş müddəti həmin ayın sonuncu günündə çatır.

1026.2. Əgər köçürmə vekseli tərtib edildikdən və ya təqdim olunduqdan sonra bir ay yarım və ya bir neçə ay üstəgəl yarım ay müddətinə verilmişdirsə, əvvəlcə tam aylar hesablanır.

1026.3. Əgər ödəniş müddəti ayın əvvəlinə, ortasına və ya axırına təyin edilmişdirsə, bu ifadələr ayın birinci, on beşinci və ya sonuncu gününü bildirir.

1026.4. "Səkkiz gün" və ya "on beş gün" ifadəsi bir və ya iki həftəni deyil, tam səkkiz və ya on beş günlük müddəti bildirir.

1026.5. "Yarım ay" ifadəsi on beş günlük müddəti bildirir.

1026.6. Əgər köçürmə vekseli onun verildiyi yerdəki təqvimdən fərqlənən başqa təqvimin qəbul olunduğu hər hansı yerdə müəyyən gün ödənilməldirsə, ödəniş müddəti ödəniş yerinin təqvimi üzrə təyin edilmiş sayılır.

1026.7. Tərtib edildikdən sonra müəyyən ödəniş müddəti ilə verilmiş köçürmə vekselinin verildiyi yerdə və ödəniş yerində müxtəlif təqvimlər qüvvədədirsə, ödəniş yerinin təqvimində verilmə gününə uyğun tarix müəyyənləşdirilir və ondan asılı olaraq ödəniş müddəti təyin edilir.

1026.8. Köçürmə veksellərinin təqdim edilməsi üçün müddətlər bu Məcəllənin 1026.7-ci maddəsinə əsasən hesablanır.

Maddə 1027. Vekselin ödəniş üçün təqdim edilməsi

1027.1. Tərtib edildikdən və ya təqdim olunduqdan sonra müəyyən ödəniş müddəti ilə verilmiş köçürmə vekselinə saxlayan ödəniş üçün köçürmə vekselinə ya onun ödənilməli olduğu gün, ya da həmin gündən sonrakı iki iş günündən birində təqdim etməlidir.

1027.2. Köçürmə vekseli ödəniş üçün bu Məcəllənin 1027.1-ci maddəsində müəyyənləşdirilmiş müddət ərzində təqdim edilmədikdə borclu veksəl məbləğini kreditörün yaşayış yeri üzrə məhkəməyə depozitə verə bilər.

Maddə 1028. Ödənişin alınması barədə qəbz təqdim edilməsi. Qismən ödəniş

1028.1. Köçürmə vekselinə ödəyərkən ödəyici tələb edə bilər ki, veksəl saxlayan vekseli ona ödənişi aldığı barədə qəbz təqdim etsin.

1028.2. Veksəl saxlayan qismən ödənişin qəbulundan imtina edə bilməz.

1028.3. Vekselin qismən ödənilməsi halda ödəyici tələb edə bilər ki, bu cür ödənişə dair vekseldə qeyd edilsin və bu barədə ona qəbz verilsin.

Maddə 1029. Veksəl üzrə ödəniş müddəti çatanadək və çatdıqda ödəniş

1029.1. Veksəl saxlayan köçürmə vekselinə ödəniş üçün onun ödəniş müddəti çatanadək qəbul etməyə borclu deyildir.

1029.2. Vekseli müddət çatanadək ödəyən ödəyici bunu öz riski ilə edir.

1029.3. Vekseli vaxtında ödəyən şəxs öhdəlikdən azaddır.

1029.4. Ödəyici indossamentlərin ardıcıl sırasının düzgünlüyünü yoxlamağa borcludur, lakin indossantların imzalarını yoxlamağa borclu deyildir.

Maddə 1030. Xarici valyuta ilə verilən veksellər

1030.1. Əgər köçürmə vekseli xarici valyuta ilə yazılıb verilmişdirsə, onun məbləği ödəniş müddətinin çatdığı günün məzənnəsi üzrə manatla ödənilə bilər. Əgər borclu ödənişi gecikdirmişsə, veksəl saxlayan öz mülahizəsinə əsasən tələb edə bilər ki, köçürmə vekselinin məbləği ya ödəniş müddətinin çatdığı günün, ya da ödəniş gününün məzənnəsi üzrə manatla ödənilsin.

1030.2. Xarici valyutanın məzənnəsini Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı müəyyənləşdirir. Lakin veksəl verən şərt qoya bilər ki, ödənilməli məbləğ vekseldə göstərilmiş məzənnə üzrə hesablanacaqdır.

1030.3. Veksəl verən ödənişin vekseldə göstərilmiş müəyyən valyuta ilə həyata keçirilməli olduğu barədə məcburi şərt qoyduqda, bu Məcəllənin 1030.1 və 1030.2-ci maddələrinin müddəaları tətbiq edilmir.

Maddə 1031. Vekselin ödənişindən və ya akseptindən imtina

1031.1. Əgər köçürmə vekselinə ödəməkdən imtina edilmişdirsə, ödəniş müddəti çatdıqda veksəl saxlayan özünün reqres hüquqlarını indossantlara, veksəl verənə və veksəl üzrə digər mükəlləfiyyətliyə qarşı həyata keçirə bilər.

1031.2. Ödəyici köçürmə vekselinin akseptindən tamamilə və ya qismən imtina etdikdə, veksəl saxlayana da eyni hüquq ödəniş müddəti çatanadək mənsub olur.

Maddə 1032. Akseptdən və ya ödənişdən rəsmi akt üzrə imtina (protest)

1032.1. Akseptdən və ya ödənişdən imtina bu Məcəllənin 1033-cü maddəsinə uyğun tərtib edilmiş rəsmi aktla təsdiqlənməlidir (akseptdən və ya ödənişdən imtinaya protest).

1032.2. Akseptdən imtinaya protest vekselin akseptə təqdim edilməsi üçün müəyyənləşdirilmiş müddətlərdə verilməlidir. Əgər vekselin aksept üçün ilk təqdimatı müddətin sonuncu günündə baş vermişdirsə, protest növbəti gündə də verilə bilər.

1032.3. Tərtib edildikdən və ya təqdim olunduqdan sonra müəyyən ödəniş günü və ya müəyyən ödəniş müddəti olan köçürmə vekselinə ödəməkdən imtina edilməsinə protest köçürmə vekselinin ödənilməli olduğu gündən sonrakı iki iş günündən birində verilməlidir. Ödəniş müddəti təqdim edildiyi an çatan köçürmə vekseli ilə əlaqədar protest bu Məcəllənin 1032.2-ci maddəsində müəyyənləşdirilmiş müddətlərdə verilməlidir.

1032.4. Akseptdən imtinaya protest verilməsi vekselin ödəniş üçün təqdim edilməsindən və ödənişdən imtinaya protestdən azad edir.

1032.5. Ödəyici ödənişləri dayandırdıqda onun vekseli aksept edib- etmədiyindən asılı olmayaraq veksəl saxlayan özünə mənsub hüquqları yalnız veksəl ödəniş üçün ödəyiciyə təqdim edildikdən və protest verildikdən sonra həyata keçirə bilər.

Maddə 1033. Veksəl üzrə akseptdən və ya ödənişdən imtinaya protest verilməsi

1033.1. Protest icra məmuru, notarius və ya *maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının* rəsmi sənədlərin tərtibinə vəkil etdiyi digər şəxs tərəfindən tərtib edilməlidir.^[450]

1033.2. Protestdə aşağıdakı məlumatlar göstərməlidir:

1033.2.1. protest verən şəxsin adı;

1033.2.2. protest kimə qarşı yönəldilmişdirsə, həmin şəxsin adı;

1033.2.3. protestin yönəldildiyi şəxsdən ödənişi həyata keçirmək və ya aksepti icra etmək barəsində xahişlər edilməsinin nəticəsiz qaldığının göstərilməsi; və ya onu yerində tapmağın mümkün olmadığını göstərilməsi; və ya protestin yönəldildiyi şəxsin yaşayış yerini və ya olduğu yeri müəyyənləşdirməyin mümkün olmadığını göstərilməsi;

1033.2.4. nəticəsiz qalmış xahişin verildiyi və ya cəhdin edildiyi yerin və günün göstərilməsi.

1033.3. Protest tərtib edən şəxs onu imzalayır və köçürmə vekselinin arxa tərəfinə və ya ona qoşulmuş vərəqə möhür və ya ştempel vurur.

1033.4. Əgər eyni köçürmə vekselinin bir neçə nüsxəsi təqdim edilərkən və ya onun əsl və surəti təqdim edilərkən protest verilsə, protestin nüsxələrdən birində və ya vekselin əslində yazılması kifayətdir. Digər nüsxələrdə və ya surətdə protestin hansı nüsxədə yazıldığı və ya vekselin əslində olduğu qeyd edilməlidir. Bu qeydi protesti tərtib etmiş şəxs imzalamalıdır.

1033.5. Əgər aksept veksəl məbləğinin bir hissəsi ilə məhdudlaşdırıldığına görə protest verilsə, köçürmə vekselinin surəti tərtib edilir və protest həmin surətə və ya ona qoşulan vərəqə yazılır. Köçürmə vekselinə olan indossamentlər və digər qeydlər onun surətində də olmalıdır.

1033.6. Əgər köçürmə vekselinə irəli gələn bir neçə tələb bir neçə şəxsə və ya eyni şəxsə qarşı irəli sürülməlidirsə, çoxsaylı tələblər üçün bir protestin tərtibi kifayətdir.

1033.7. Protesti tərtib edən şəxs onun bir surətini özündə saxlamalıdır. Bu surətdə aşağıdakılar göstərilməlidir:

1033.7.1. veksəl məbləği;

1033.7.2. ödəniş müddəti;

1033.7.3. protestin tərtib edildiyi yer və tarix;

1033.7.4. veksəl verənin, ödəyicinin adı, habelə ödəniş kimə və ya kimin sərəncamı ilə həyata keçirilməlidirsə, onun adı.

Maddə 1034. Veksəl üzrə akseptdən və ya ödənişdən imtina barəsində bildiriş

1034.1. Veksəl saxlayan akseptdən və ya ödənişdən imtina barəsində öz indossantına və veksəl verənə protest günündən sonrakı dörd iş günü ərzində bildiriş verməlidir. Hər bir indossant bildirişi aldığı gündən sonrakı iki iş günü ərzində öz indossantına bu bildiriş barəsində, əvvəlki bildirişləri göndərənlərin, o cümlədən veksəl verənin adlarını və ünvanlarını göstərməklə məlumat verməlidir. Yuxarıda göstərilən müddətlərin axımı əvvəlki bildirişin alındığı gündən başlanır.

1034.2. Əgər bu Məcəllənin 1034.1-ci maddəsinə əsasən, köçürmə vekselinə imza etmiş şəxsə bildiriş göndərilərsə, eyni bildiriş eyni müddətdə veksəl üçün aval vermiş şəxsə də göndərilməlidir.

1034.3. İndossantlardan hər hansı biri öz ünvanını göstərmədikdə və ya dolaşq göstərdikdə bildirişin ondan əvvəlki indossanta göndərilməsi kifayətdir.

1034.4. Bildiriş istənilən formada, hətta köçürmə vekselinin sadə qaytarılması yolu ilə verilə bilər.

1034.5. Bildirişi göndərməli olan onu müəyyənləşdirilmiş müddətdə göndərdiyini sübuta yetirməlidir. Əgər bildirişdən ibarət məktub göstərilmiş müddətdə poçtla yola salınmışdırsa, müddətə riayət edildiyi hesab olunur.

1034.6. Bildirişi yuxarıda göstərilmiş müddətdə göndərməyən şəxs öz hüquqlarını itirmir, lakin öz səliqəsizliyi üzündən əmələ gələ bilən zərər üçün veksəl məbləği həddində məsuliyyət daşıyır.

Maddə 1035. Veksəl üzrə akseptdən və ya ödənişdən imtinaya protest verməkdən azad edilmə

1035.1. Veksel verən, indossant və ya avalçı vekselə daxil edilmiş və imzalanmış qeyd-şərt vasitəsilə veksel saxlayanı akseptdən və ya ödənişdən imtinaya protest vermək öhdəliyindən azad edə bilər.

1035.2. Bu qeyd-şərt veksel saxlayanı köçürmə vekselini müəyyənləşdirilmiş müddətdə təqdim etmək və bildiriş göndərmək vəzifəsindən azad etmir. Müddətlərə riayət olunmadığını veksel saxlayanla mübahisədə bu hala istinad edən şəxs sübuta yetirməlidir.

1035.3. Əgər qeyd-şərti veksel verən daxil etmişdirsə, bu qeyd-şərtin vekseli imzalamış bütün şəxslər barəsində qüvvəsi vardır. Qeyd-şərti indossant və ya avalçı daxil etmişdirsə, həmin qeyd-şərtin onların özləri barəsində qüvvəsi vardır.

Maddə 1036. Veksel üzrə mükəlləfiyyətliyərin məsuliyyəti

1036.1. Köçürmə vekselini vermiş, aksept etmiş, indossament etmiş və ya ona aval qoymuş bütün şəxslər veksel saxlayan qarşısında birgə borclular kimi məsuliyyət daşıyırlar.

1036.2. Veksel saxlayan bu şəxslərin ayrılıqda hər birinə və ya birlikdə hamısına qarşı onların ardıcılığını gözləmədən iddia irəli sürmək hüququna malikdir.

1036.3. Köçürmə vekselini imzalamış hər kəs onu ödədikdən sonra eyni hüquqa malikdir.

1036.4. Əgər vekseldə onun aksepti haqqında qeyd olunubsa, onun aksepti hallarında veksel üzrə ödənilməməsinə protest icra sənədidir və ödəyicinin hesabındakı vəsaitin mübahisəsiz silinməsi üçün əsasdır. Ödəyənin hesabında vəsait olmadıqda protest verən ərizəçi veksel üzrə öhdəliklərin veksel üzrə borclunun əmlakına yönəldilməsini tələb etmək hüququna malikdir.

1036.5. Veksel üzrə ödəyicinin əmlakı hesabına vekselsaxlayanın tələblərinin ödənilməsi hüququ bu Məcəllənin 1036.4-cü maddəsində göstərilən hal istisna olmaqla, yalnız məhkəmə qərarlarının icrası qaydasında həyata keçirilir. Vekselin etibarsız sayıldığı hallar istisna olmaqla, məhkəmə veksel verilməsinə əsas olan müqavilə şərtlərindən asılı olmayaraq qanunvericiliyin tələblərinə uyğun qeydiyyatdan keçmiş və protest edilmiş veksel əsasında tezləşdirilmiş prosedur üzrə (yeddi iş günü ərzində) veksel saxlayanın xeyrinə qərar çıxarmalıdırlar.^[451]

Maddə 1037. Ödənişdən və ya akseptdən imtina edildikdə veksəl saxlayanın hüququ

1037.0. Veksəl saxlayan iddia irəli sürdüyü şəxsdən aşağıdakıları tələb edə bilər:

1037.0.1. Aksept edilməmiş və ya ödənilməmiş köçürmə vekselinin məbləğini və əgər şərtləşdirilmişdirsə, faizləri;

1037.0.2. Ödəniş müddətinin çatdığı gündən faizləri;

1037.0.3. Protest üzrə və bildiriş göndərmək üzrə xərcləri, habelə digər xərcləri.

Maddə 1038. Ödəyicinin hüquqları

Ödəyici onun qarşısında mükəlləfiyyətli olan şəxslərdən bütün ödənilmiş məbləği, həmin məbləğə ödəniş günündən hesablanan faizləri və çəkdiyi xərcləri tələb edə bilər.

Maddə 1039. Veksəl sənədlərinin təqdim edilməsi

1039.1. İddia irəli sürülmüş və ya irəli sürülə biləcək hər bir mükəlləfiyyətli şəxs tələb edə bilər ki, veksəl məbləğinin ödənilməsi müqabilində ona protestlə və ödəniş qəbzi ilə birlikdə köçürmə vekseli verilsin.

1039.2. Köçürmə vekselini ödəmiş hər bir indossant öz indossamentinin və özündən sonrakı indossantların indossamentlərinin üstündən xətt çəkə bilər.

Maddə 1040. Qismən akseptdən sonra reqres tələbi

Qismən akseptdən sonra reqres tələbinin irəli sürüldüyü halda vekselin aksept edilmədiyi məbləği ödəyən həmin ödənişin vekseldə qeyd olunmasını və bu barədə ona qəbz verilməsini tələb edə bilər. Veksəl saxlayan bundan əlavə, ona vekselin təsdiqlənmiş surətini və protest aktını verməlidir ki, o, sonrakı reqres tələbini həyata keçirə bilsin.

Maddə 1041. Geriyə tratta

İddia irəli sürmək hüququ olan şəxs, əgər əks razılaşma yoxdursa, onun qarşısında mükəlləfiyyətli şəxslərdən birinə ödəniş müddəti təqdim edildiyi an

çatan, həmin şəxsin yaşayış yeri üzrə ödənilməli olan yeni veksəl vermək vasitəsilə ödənişi ala bilər (geriyə tratta).

Maddə 1042. Müddətlər keçdikdə veksəl saxlayanın hüquqlarını itirməsi

1042.1. Veksəl saxlayan indossantlara qarşı, veksəl verənə qarşı və akseptant istisna olmaqla, veksəl üzrə mükəlləfiyyətli olan digər şəxslərə qarşı öz hüquqlarını aşağıdakılar üçün müəyyənləşdirilmiş müddətlər keçdikdə itirir:

1042.1.1. təqdim edildiyi an və ya təqdim edildikdən sonra müəyyən müddətdə ödənilən köçürmə vekselinin təqdim edilməsi üçün;

1042.1.2. akseptdən və ya ödənişdən imtina nəticəsində protestin verilməsi üçün;

1042.1.3. müvafiq qeyd-şərtin olduğu halda ödənişə təqdim etmək üçün.

1042.2. Vekseli aksept üçün veksəl verənin şərtləşdirdiyi müddətdə təqdim etmədikdə veksəl saxlayan həm ödənişdən imtina nəticəsində, həm də akseptdən imtina nəticəsində əmələ gələn və ona mənsub olan hüquqları itirir.

1042.3. Əgər vekselin ödəniş üçün təqdim edilməsi müddəti indossamentdə şərtləşdirilmişdirsə, ona yalnız indossant istinad edə bilər.

1042.4. Əgər müəyyənləşdirilmiş müddətdə köçürmə vekselinin təqdim edilməsinə və ya protestin verilməsinə qarşısı alınmaz maneə varsa, bu cür hərəkətlər üçün müəyyənləşdirilmiş müddətlər qarşısı alınmaz qüvvənin təsir etdiyi müddətə uzadılır və bu müddətə 14 gün əlavə edilir. Şəxsən veksəl saxlayana və ya onun vekseli təqdim etməyi və ya protest verməyi tapşırdığı şəxsə aid olan hallar qarşısı alınmaz qüvvə sayılmır.

Maddə 1043. Vekselin bir neçə nüsxəsinin verilməsi

1043.1. Köçürmə vekseli bir neçə eyni nüsxədə verilə bilər. Bu nüsxələrə vekselin özündə ardıcıl nömrələr qoyulmalıdır; əks halda onların hər biri ayrıca köçürmə vekseli sayılır. Əgər vekseldə onun yeganə nüsxədə verildiyi göstərilməyibsə, veksəl saxlayan öz hesabına onun bir neçə nüsxəsinin verilməsini tələb edə bilər. Bu məqsədlə o bilavasitə özündən əvvəlki indossanta müraciət etməlidir. Həmin indossant ona öz indossantı və əvvəlki indossantlar, o cümlədən veksəl verən barəsində kömək göstərməlidir. İndossantlar öz indossamentlərini yeni nüsxələrdə təkrar etməyə borcludurlar.

1043.2. Bir nüsxə üzrə ödənişin həyata keçirilməsi bütün qalan nüsxələrdən irəli gələn hüquqları, hətta bir nüsxə üzrə ödənişin həyata keçirilməsi

nəticəsində bütün qalan nüsxələrin qüvvədən düşdüyü qeyd edilməsə belə, ləğv edir. Lakin ödəyici özünün aksept etdiyi və ona qaytarılmamış hər bir nüsxə üzrə məsuliyyət daşımaqda davam edir. Nüsxəni müxtəlif şəxslərə vermiş indossant, habelə sonrakı indossantlar özlərinin imza etdikləri və qaytarılmamış bütün nüsxələr üzrə məsuliyyət daşıyırlar.

1043.3. Nüsxələrdən birini aksept üçün göndərən həmin nüsxənin kimdə olduğunu başqa nüsxələrdə göstərməlidir. Həmin nüsxənin olduğu şəxs onu digər nüsxəni qanuni saxlayana verməyə borcludur. Əgər o bunu etməkdən imtina edərsə, veksəl saxlayan özünün iddia hüququnu yalnız aşağıdakılar protestlə təsdiqləndikdən sonra həyata keçirə bilər:

1043.3.1. aksept üçün göndərilmiş nüsxə onun tələbinə baxmayaraq ona verilməmişdir;

1043.3.2. aksept və ya ödəniş başqa nüsxə üzrə alınmışdır.

Maddə 1044. Vekselin surətləri

1044.1. Köçürmə vekselini saxlayan hər kəs onun surətini çıxara bilər.

1044.2. Surət orijinalı indossamentlər ilə və üzərində olan bütün digər qeydlərlə birlikdə dəqiq təkrar etməlidir. Surətdə onun hansı indossamentə qədər etibarlı olduğu göstərilməlidir.

1044.3. Surət orijinala eyni qaydada və eyni nəticələr ilə indossament və aval edilə bilər.

1044.4. Surətdə sənədin əslinin kimdə olduğu göstərilməlidir.

1044.5. Əgər sənədin əslində onun surəti çıxarılanadək edilmiş sonuncu indossamentdən sonra belə bir qeyd-şərt varsa ki, yalnız surətdəki indossament etibarlıdır, sənədin əslində ondan sonra qoyulmuş indossament etibarsız olur.

Maddə 1045. Vekselin mətninin dəyişdirilməsi

Köçürmə vekselinin mətninin dəyişdirildiyi halda bu dəyişiklikdən sonra imza etmiş şəxslər dəyişdirilmiş mətnin məzmununa uyğun məsuliyyət daşıyırlar; dəyişikliyə qədər imza etmiş şəxslər əvvəlki mətnin məzmununa uyğun məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 1046. Köçürmə vekselindən irəli gələn iddia tələbləri üzrə müddətlər

1046.1. Köçürmə vekselindən akseptanta qarşı irəli gələn iddia tələbləri ödəniş müddətinin çatdığı gündən üç il sonra ödənilir.

1046.2. Veksel saxlayanın indossantlara və veksel verənə qarşı iddia tələbləri müəyyənləşdirilmiş müddətdə protestin verildiyi gündən bir il sonra ödənilir.

1046.3. İndossantların bir-birinə və veksel verənə qarşı iddia tələbləri indossantın vekseli ödədiyi gündən və ona qarşı iddia irəli sürüldüyü gündən altı ay sonra ödənilir.

1046.4. Qanuni və ya vekseldə göstərilmiş müddətlər hesablanarkən həmin müddətlərin axımının başlandığı gün hesaba alınmır.

Maddə 1047. Vekselin etibarsız elan edilməsi

İtmiş və ya məhv olmuş veksel ödəniş yeri üzrə məhkəmə tərəfindən etibarsız elan edilə bilər.

Maddə 1048. Sadə veksel. Rekvizitlər

1048.1. Sadə vekseldə aşağıdakılar göstərməlidir:

1048.1.1. mətnin özünə daxil edilmiş "veksel" adı;

1048.1.2. müəyyən məbləği ödəmək barəsində sadə və heç nə ilə şərtləşdirilməmiş vəd;

1048.1.3. bu Məcəllənin 1005.1.4-1005.1.9-cu maddələrində göstərilmiş rekvizitlər.

1048.2. Bu Məcəllənin 1048.1-ci maddəsində göstərilmiş rekvizitlərdən hər hansı birinin olmadığı sənədin sadə veksel qüvvəsi yoxdur.

1048.3. Sadə vekseli verən köçürmə vekselinin akseptantı ilə eyni əsaslar üzrə məsuliyyət daşıyır.

1048.4. Təqdim edildikdən sonra müəyyən müddətli sadə veksellər veksel verənə bu Məcəllənin 1014.4-cü maddəsində göstərilmiş müddətlər ərzində təqdim edilməlidir. Veksel verən vekselin təqdim edildiyini, günü göstərməklə və öz imzasını qoymaqla təsdiqləməlidir. Təqdim edildikdən sonra müəyyən müddətin axımı təqdim edilmə haqqında qeydin edildiyi gündən başlanır.

1048.5. Qalan məsələlərdə sadə veksellərə köçürmə vekselləri üçün qüvvədə olan müddəalar tətbiq edilir.

Maddə 1048-1. Xəzinə vekseli^[452]

1048-1.1. Xəzinə vekseli dövlət büdcəsindən ödənilməli olan vəsaitlərin məbləğini təsbit edən və ya qısa müddətə şəxslərdən sərbəst pul vəsaitlərinin cəlb edilməsi məqsədi ilə buraxılmış sadə vekseldir.

1048-1.2. Xəzinə vekseli aşağıdakı hallarda verilir:

1048-1.2.1. büdcə təşkilatlarına nəzərdə tutulmuş vəsaitlərin ödənilməsi zamanı xəzinədarlığın sərəncamında kifayət qədər vəsait olmadıqda;

1048-1.2.2. büdcənin cari ehtiyaclarını təmin etmək məqsədilə vəsaitlərin cəlb edilməsi hallarında;

1048-1.2.3. büdcənin mülkiyyət formasından asılı olmayaraq müəssisə və təşkilatlara borcu olduqda (artıq ödənilmiş vergilər, geri qaytarılmalı olan məbləğlər və s.).

1048-1.3. Xəzinə vekselinin ödəmə müddəti aşağıdakı kimi ola bilər:

1048-1.3.1. tərtib olunduqdan sonra müəyyən vaxt ərzində;

1048-1.3.2. müəyyən edilmiş bir gündə.

1048-1.4. *Xəzinə vekseli onun buraxıldığı büdcə ili ərzində ödənilməlidir.*^[453]

1048-1.5. Xəzinə vekselinə alınmış mallara görə, görülmüş işlərə və ya göstərilmiş xidmətlərə görə ödəniş vasitəsi kimi istifadə oluna bilər.

1048-1.6. Xəzinə vekseli müvafiq qaydada uçot təşkilatında uçot edilə bilər.

1048-1.7. Xəzinə vekseli təkrar bazarda müvafiq qanunvericiliyə riayət etməklə satılıb-alına bilər. Bu əməliyyatların aparılması üçün vekselsaxlayan müəyyən edilmiş qaydada vekseli verdiyi şəxsin adına indossament vasitəsilə ötürməlidir.

1048-1.8. Xəzinə vekseli hüquqi şəxslər tərəfindən büdcəyə olan vergi və ya digər borcları əvəzinə xəzinədarlığa təqdim edilə bilər.

1048-1.9. Xəzinə vekseli ödəmə vaxtı çatmazdan əvvəl xəzinədarlığa ödəniş üçün təqdim oluna bilməz.

1048-1.10. Xəzinə vekseli ödəniş vaxtı çatdıqda ödəniş üçün onu buraxan xəzinədarlığa (ödəyiciyə) təqdim olunur və onun tərəfindən ödənilir. Xəzinədarlıq (ödəyici) xəzinə vekselinə ödəməkdən imtina etdikdə, vekselsaxlayan qanunvericiliyə uyğun olaraq ödəmədən imtinanı rəsmi protest aktı ilə təsbit etməlidir.

1048-1.11. Hüquqi və fiziki şəxslərin sərbəst pul vəsaitlərinin büdcəyə cəlb edilməsi məqsədilə xəzinə vekseli diskont qiymətli kağızı kimi buraxılır və xəzinədarlıq tərəfindən nominal dəyərindən aşağı qiymətlə realizə olunur, ödənildikdə isə ödəyici tərəfindən vekselsaxlayana veksəl məbləği tam ödənilir.

Maddə 1048-2. Veksellərin uçotu^[454]

1048-2.1. Veksellərin uçotu ödəniş vaxtı çatana qədər vekselsaxlayan tərəfindən vekselin uçot təşkilatına verilməsi və onun müqabilində, veksəl məbləğindən diskont məbləği çıxılmaqla, qalan məbləğin alınmasıdır.

1048-2.2. Azərbaycan Respublikasında veksellərin uçotu, domisilyasiyası, inkassoya qəbul edilməsi, veksellərin ödənilməsi üzrə xidmətlərin göstərilməsi və veksellər üzrə digər əməliyyatlar yalnız *maliyyə bazarlarına nəzarət orqanında* qeydiyyatdan keçmiş uçot təşkilatları tərəfindən (kredit təşkilatları, veksəl evləri və digər ixtisaslaşdırılmış maliyyə-investisiya müəssisələri) həyata keçirilə bilər.

1048-2.3. Veksellərin yenidən uçotu vekselin uçotunu aparan bankdan uçota aldığı veksellərin, ödəniş tarixindən əvvəl Mərkəzi Bank tərəfindən vekselin məbləğini diskontla ödəməklə alınmasıdır.

1048-2.4. Veksellərin uçotu və yenidən uçotu qaydaları *maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının normativ xarakterli* aktları ilə müəyyən edilir.^[455]

§4. Çek^[456]

-

Maddə 1049. Çek anlayışı və onun məzmunu

~~1049.1. Çek orderli qiymətli kağız olub, ifadə etdiyi pul məbləğinin çek sahibinə ödənilməsi barədə çek verənin banka verdiyi və heç nə ilə şərtləndirilməyən yazılı sərəncamından ibarətdir.~~

~~1049.2. Çekdə aşağıdakı rekvizitlər göstərilməlidir:~~

~~1049.2.1. sənədin mətninə daxil edilmiş "çek" adı;~~

~~1049.2.2. müəyyən pul məbləğini ödəmək barədə sadə və heç nə ilə şərtləndirilməyən tapşırıq;~~

~~1049.2.3. ödənişi icra etməli bankın adı;~~

~~1049.2.4. ödəniş yerinin göstərilməsi;~~

~~1049.2.5. çekin tərtib olunduğu tarixin və yerin göstərilməsi;~~

~~1049.2.6. çek verənin imzası.~~

~~1049.3. Bankların yalnız elə çek blankları verməsinə icazə verilir ki, orada mətbəə üsulu ilə çap edilmiş aşağıdakı məlumatlar olsun: ödəyici bankın adı, ünvanı və telefon nömrəsi, çek verənin (hesab sahibinin) adı və ünvanı, habelə ödəyici bankın hesab nömrəsi.~~

~~1049.4. Çeklərə hesablaşma çeki, bank çeki, pul çeki və yol çeki aiddir.~~

~~1049.5. Hesablaşma çeki hesablardan nağdsız qaydada hesablaşmaların aparılmasını nəzərdə tutan çekdir.~~

~~1049.6. Bank çeki bir bankın başqa banka banklararası hesablaşmaların aparılması üçün təqdim etdiyi çekdir.~~

~~1049.7. Pul çeki müştərinin bankda olan hesabından nağd pul vəsaitini almaq üçün yazılı sərəncamdan ibarət olan çekdir.~~

~~1049.8. Yol çeki bir məntəqədə verilmiş çekdə imza nümunəsi göstərilən çek sahibinə, çekdə yazılmış məbləği ödəməyi üzərinə götürən təşkilatın öhdəliyi olub, digər məntəqədə nağdlaşdırılan çekdir. Yol çeklərinin ödənilməsi sahibinin imzası əsasında çekin emitenti, onun filialı və yaxud emitentin göstərdiyi digər təşkilat tərəfindən həyata keçirilir.~~

~~1049.9. Azərbaycan Respublikasında çeklərin buraxılışı və tədavülü qaydaları qiymətli kağızlar bazarmı tənzimləyən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilir.^[457]~~

Maddə 1050. Veksellər haqqında müddəaların çeklərə tətbiqi

~~Vekselin aksept edilməsinə dair müddəalar istisna olmaqla, bu Məcəllənin 1005.2.4, 1006, 1009-1012-ci maddələrinin müddəaları çeklərdən irəli gələn münasibətlərin tənzimlənməsinə də tətbiq edilir.~~

Maddə 1051. Çekin təminatı tələbi

~~1051.1. Çek yalnız o hallarda verilə bilər ki, çek verənin bankdakı hesablarında vəsaiti və həmin vəsaitə dair çeklər vasitəsilə sərəncam vermək hüququ olsun.~~

~~1051.2. Çekin ödənilməsi üçün çek verənin vəsaiti və ya ona verilmiş kredit kifayət etmədikdə bankın çeki ödəməkdən imtina etmək hüququ vardır. Bank təmin olunmamış məbləği ödədikdə isə, çek sahibinin hüquqları ona keçir. Bank çeki tamamilə və ya qismən ödəməkdən imtina etdikdə, aşağıdakı noticələr baş verməlidir:~~

~~1051.2.1. çek verən, yaxud tamamilə və ya qismən ödənilməmiş çeki çek verənin əvəzinə imzalamış şəxs birgə borclular kimi, çek məbləğinin ödənilməmiş hissəsinin 6 faizi miqdarında zərərin əvəzinə çek sahibinə ödəməlidirlər. Çek sahibinin başqa zərərin əvəzinin ödənilməsi tələbini həyata keçirmək hüququ saxlanılır;~~

~~1051.2.2. bank təminat olmadığından çekin tamamilə və ya qismən ödənilmədiyini çekin özündə qeyd etməli və ləngimədən onu çek sahibinə göndərməli, bu barədə belə çekləri imzalamış çek verənlərin reyestrini tərtib edən Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına dərhal bildiriş göndərməlidir;~~

~~1051.2.3. təmin olunmamış çeki verənin bir il ərzində çeklər verməsinə icazə verilmir və o, özündə olan bütün çek blanklarını dərhal ödəyici banka və müştərisi olduğu bütün başqa banklara qaytarmalıdır. Ödəyici bank bunu yazılı şəkildə dərhal çek verəndən və hesablardakı vəsaitə dair sərəncam verməyə ixtiyarlı olan bütün şəxslərdən tələb etməli və bundan sonra çek verməyi onlara qadağan etməlidir;~~

~~1051.2.4. bu tələbdən sonra bir ay müddətində çek verən çek sahibi barədə çek məbləğinin ödənilməmiş hissəsini ödədiyini, habelə bu Məcəllənin 1051.2.1-ei maddəsinə uyğun olaraq zərərin əvəzini ödədiyini, yaxud həmin məbləğlərin tam ödənilməsi üçün ödəyici bankın kifayət qədər vəsaitə malik olması qayğısına qaldığını ödəyici banka sübut edərsə, bu Məcəllənin 1051.2.3-cü maddəsinə uyğun olaraq çeklərin verilməsinin qadağan edilməsinin gələcək üçün qüvvəsi yoxdur.~~

~~Maddə 1052. Çekin aksept edilməsinin istisna olunması~~

~~Ödəyici çeki aksept etməməlidir. Çekdə aksept barədə yazılan qeyd etibarsız sayılır.~~

~~Maddə 1053. Çek üzrə ödənişi almağa ixtiyarlı şəxsin adı~~

~~1053.1. Çek yazıla bilər:~~

~~1053.1.1. müəyyən şəxsin adına;~~

~~1053.1.2. təqdim edənə (adsız).~~

~~1053.2. Çek "və ya təqdim edənə" qeyd şərti ilə, yaxud bu cür mona ifadə edən qeyd şərtlə müəyyən şəxsə verildərsə, adsız çek sayılır.~~

~~1053.3. Sahibinin adı göstərilməyən çek adsız çek sayılır.~~

~~1053.4. Çek, çek verənin özünə verilə bilər.~~

~~Maddə 1054. Çekdə faizlər barədə yazılan qeyd şərtin etibarsızlığı~~

~~Çekdə faizlər barədə yazılan qeyd şərt etibarsız sayılır.~~

Maddə 1055. Çekin başqasına verilməsi

~~1055.1. Müəyyən şəxsə verilmiş və ödənişə təqdim olunmuş çek indossament vasitəsilə başqa şəxsə verilə bilər.~~

~~1055.2. Çek indossament vasitəsilə həmçinin çek verənə və çek üzrə mükəlləfiyyətli hər hansı şəxsə verilə bilər. Öz növbəsində bu şəxslər də çeki indossament edə bilərlər.~~

~~1055.3. Ödəyici bankın indossamenti etibarsızdır. Adsız indossament blanklı indossament sayılır. Bankın bir neçə şöbəsinin (filialının) olduğu və indossamentin çekin verildiyi şöbənin deyil, başqa şöbənin xeyrinə edildiyi hallar istisna olmaqla, bank üçün indossamentin yalnız ödəniş qəbzi qüvvəsi vardır.~~

~~1055.4. Vekselin aksept edilməsinə dair müddəalar istisna olmaqla, bu Məcəllənin 993.3-993.4, 1018 və 1020-ci maddələrinin müddəaları çeklərə də tətbiq edilir.~~

Maddə 1056. Çek sahibinin xeyrinə ehtimal. Çekin itirilməsi

~~1056.1. Çek sahibinin xeyrinə ehtimala bu Məcəllənin 1019.1-ci maddəsi tətbiq edilir.~~

~~1056.2. Çek sahibi çeki itirdikdə, əlində çek olan şəxs, onun adsız çek və ya indossament vasitəsilə verilən çek olmasına baxmayaraq, çeki yalnız o halda qaytarmağa bərelüdür ki, onu viedansız yolla əldə etmiş olsun və ya əldə edərkən kobud ehtiyatsızlıq etmiş olsun.~~

Maddə 1057. Çek zəminliyi (aval)

~~Çek məbləğinin ödənişinə avalçı tərəfindən aval (çek zəminliyi) vasitəsilə tamamilə və ya qismən qarantuya verilə bilər. Ödənişə belə qarantıyanı, ödəyici bank istisna olmaqla, hər hansı üçüncü şəxs və ya artıq çekdə imzası olan şəxs verə bilər.~~

Maddə 1058. Çekin ödənişə təqdim olunması

~~1058.1. Çek təqdim olunduqda ödənilməlidir. Hər cür başqa göstəriş etibarsız sayılır.~~

~~1058.2. Tərtib edildiyi ölkədə ödənilməli olan çek bir ay müddətində ödənişə təqdim olunmalıdır. Verildiyi ölkədə deyil, başqa ölkədə ödənilməli olan çek, verilmə yeri ilə ödəniş yeri eyni qitədədirsə, iki ay müddətində, müxtəlif qitələrdədirsə, üç ay müddətində ödənişə təqdim edilməlidir. Həm də Müstəqil Dövlətlər Birliyinin üzvü olan bir dövlətin ərazisində verilən və Müstəqil Dövlətlər Birliyinin üzvü olan digər dövlətin ərazisində ödənilməli olan çeklər eyni qitədə verilən və ödənilməli olan çeklər sayılır. Yuxarıda göstərilən müddətlərin axımı çekdə onun verilmə günü kimi göstərilən gündən başlanır.~~

~~1058.3. Əgər çek onun verildiyi yerin təqvimindən fərqlənən başqa təqvimin qüvvədə olduğu yerdə ödənilməlidirsə, ödəniş yerinin təqviminə əsasən verilmə gününə uyğun tarix və bundan asılı olaraq ödəniş müddəti müəyyənləşdirilir.~~

~~Maddə 1059. Çekin geri götürülməsi~~

~~1059.1. Çekin geri götürülməsi yalnız onun təqdim edilmə müddəti qurtardıqdan sonra etibarlıdır.~~

~~1059.2. Çek geri götürülmədikdə, bank çekin təqdim edilmə müddəti qurtardıqdan sonra da ödənişi icra edə bilər.~~

~~1059.3. Çek verən özünün və ya hər hansı üçüncü şəxsin çeki itirdiyini təsdiq edərsə, ödəyiciyə ödənişin icrasını qadağan edə bilər.~~

~~Maddə 1060. Çek verənin ölməsinin, fəaliyyət qabiliyyətini itirməsinin və ödəmə qabiliyyətli olmamasının nəticələri~~

~~Çek verildikdən sonra çek verənin ölməsi və ya fəaliyyət qabiliyyətini itirməsi və ya ödəmə qabiliyyətli olmamasının elan edilməsi çekin etibarlığına təsir göstərmir.~~

~~Maddə 1061. Çek üzrə ödəniş və ödənişə dair qəbz. Xarici valyutada verilən çeklər~~

~~Çek üzrə ödənişlərə, ödənişə dair qəbz verilməsinə və xarici valyutada çeklərə bu Məcəllənin 1028, 1029.4 və 1030-cu maddələri müvafiq surətdə tətbiq olunur.~~

~~Maddə 1062. Cızıqlı çek~~

~~1062.1. Çek verən, habelə hər hansı çek sahibi bu Məcəllənin 1062.2-1062.6-cı maddələrində nəzərdə tutulan nəticələr ilə çeki cızıqlaya bilər. Cızıqlama çekin üz tərəfinə iki paralel xətt çəkməklə aparılır. Cızıqlama ümumi və ya xüsusi ola bilər. Xətlər arasında heç bir göstəriş və ya "bank" qeydi və ya eyni mənalı başqa qeyd yoxdursa, cızıqlama ümumi sayılır. Xətlər arasında bankın adı yazılmışsa, cızıqlama xüsusi sayılır. Ümumi cızıqlama xüsusiyə çevrilə bilər, lakin xüsusi cızıqlama ümumiyə çevrilə bilməz. Cızıqlamanın və ya göstərilmiş bankın adının qaralanması etibarsız sayılır.~~

~~1062.2. Ödəyici ümumi cızıqlaması olan çeki yalnız banka və ya öz müştərisinə ödəyə bilər.~~

~~1062.3. Xüsusi cızıqlaması olan çeki ödəyici yalnız göstərilmiş banka və ya əgər bu bankın özü ödəyicidirsə, həmin bankın müştərisinə ödəyə bilər. Göstərilən bank çeki qəbul etməyi digər banka tapşıra bilər.~~

~~1062.4. Bank cızıqlı çeki yalnız öz müştərisindən və ya başqa bankdan qəbul edə bilər.~~

~~1062.5. Bir neçə xüsusi cızıqlaması olan çeki ödəyici yalnız o halda ödəyə bilər ki, çekin üzərində ikidən çox cızıqlama aparılmasın.~~

~~1062.6. Yuxarıdakı göstərişləri yerinə yetirməyən ödəyici və ya bank vurulan zərərin əvəzini çekin məbləğindən artıq olmayan miqdarda ödəməyə borcludur.~~

Maddə 1063. Hesablaşma çeki

~~1063.1. Çek verən, habelə hər hansı çek sahibi çekin üz tərəfində "hesablaşma" qeydi və ya eyni mənalı başqa qeyd yazmaqla, çekin nağd pulla ödənilməsinə qadağan edə bilər. Bu halda ödəyici çekin ödənişini yalnız hesabdan hesaba keçirmə yolu ilə (hesablaşma, köçürmə, nağdsız hesablaşmalar) icra edə bilər. Hesabda yazı ödəniş sayılır. "Hesablaşma" qeydinin pozulması etibarsız sayılır. Yuxarıdakı göstərişləri yerinə yetirməyən ödəyici vurulan zərərin əvəzini çekin məbləğindən artıq olmayan miqdarda ödəməyə borcludur.~~

~~1063.2. Əgər ödəyici ödəmə qabiliyyəti olmayan elan edilmiş və ya o, ödənişlərin icrasını dayandırmışsa və ya tutmanın onun əmlakına yönəldilməsi nəticəsiz qalmışsa, hesablaşma çekin sahibi ödəyicidən çeki nağd pulla ödəməyi tələb edə bilər, çek ödənilmədikdə isə özünün reqres hüququnu həyata keçirə bilər. Banklar haqqında qanuna əsasən görülən tədbirlər nəticəsində çek~~

~~sahibi özünün ödəyicidəki hesablarına dair sərəncam verə bilmədikdə də bu qayda tətbiq olunur.~~

~~1063.3. Hesablaşma çeki sahibinin, bundan əlavə, iddia vermək hüququ vardır, amma o, sübut etməlidir ki, ödəyici hesabda sadə və heç nə ilə şərtləşdirilməyən qeyd yazmaqdan imtina edir və ya ödəniş yeri üzrə müvafiq hesablaşma orqanı öhdəliklərin ödənilməsi məqsədi ilə nağdsız hesablaşmalar aparılması üçün çeki yararsız elan etmişdir.~~

~~Maddə 1064. Çek üzrə ödəməmə nəticəsində iddia~~

~~1064.1. Ödənişə vaxtında təqdim olunan çek ödənilmədikdə çek sahibi indossantlara, çek verənə və çek üzrə digər mükəlləfiyyətli şəxslərə iddia verə bilər.~~

~~1064.2. Çek sahibi iddia verdiyi şəxsdən aşağıdakıları tələb edə bilər:~~

~~1064.2.1. çek ödənilməyibsə, çek məbləğinin ödənilməsini;~~

~~1064.2.2. faizlərin ödənilməsini;~~

~~1064.2.3. xərclərin ödənilməsini;~~

~~1064.2.4. faizin üçdə birindən çox olmayan miqdarda penya.~~

~~1064.3. Əgər çekin vaxtında təqdim edilməsinə qarşısı alınmaz maneə əngəl törədirsə, çeklərin ödənişə təqdim edilməsi müddətlərinin uzadılmasına bu Məcəllənin 1042-ci maddəsi tətbiq olunur.~~

~~Maddə 1065. Saxta çek~~

~~Qəlp və ya saxta çekin ödənişi ilə əlaqədar zərəri ödəyici çəkir, bu şərtlə ki, çekdə göstərilən çek verən təqsirli olmasın, məsələn, ona tapşırılmış çek blanklarını etinasız saxlamış olmasın.~~

~~Maddə 1066. Çekin mətninin dəyişdirilməsi~~

~~Çekin mətninin dəyişdirilməsinə bu Məcəllənin 1045-ci maddəsi tətbiq edilir.~~

~~Maddə 1067. Çek öhdəlikləri üzrə iddia müddətləri~~

~~Çek sahibinin indossantlara, çek verənə və çek üzrə digər mükəlləfiyyətli şəxslərə qarşı çekdən irəli gələn iddia tələbləri təqdim etmə müddəti~~

~~qurtardıqdan bir il sonra ödənilir. Çek üzrə mükəlləfiyyətli olan bir şəxsin çek üzrə mükəlləfiyyətli olan digər şəxsə iddia tələbləri çekin mükəlləfiyyətli şəxs tərəfindən ödənildiyi və ya məhkəmə qaydasında ondan çek üzrə ödənişin tutulduğu gündən bir il sonra ödənilir.~~

~~Maddə 1068. Çekin etibarsız elan edilməsi~~

~~Çekin etibarsız elan edilməsinə bu Məcəllənin 1047-ci maddəsi tətbiq olunur.~~

~~Maddə 1069. Çekin ödənişə təqdim edilməsi müddətlərinin hesablanması~~

~~Çek ödənişə yalnız iş günləri təqdim olunmalıdır. Təqdim etmə müddətinin son günü bazar gününə və ya başqa qeyri iş gününə düşdükdə, müddət növbəti iş gününədək uzadılır. Müddət ərzində olan qeyri iş günləri müddət hesablanarkən nəzərə alınır.~~

§5. İstiqraz

Maddə 1070. İstiqraz anlayışı^[458]

İstiqraz emitentin istiqraz mülkiyyətçisinə borclu olduğunu təsdiqləyən və şərtlərindən asılı olaraq, müəyyən edilmiş tarixdə faiz (kupon) və ya diskont və əsas məbləği ödənilən borc investisiya qiymətli kağızıdır.

Maddə 1071. İstiqraz şəklində borc öhdəliyindən irəli gələn tələblərin ödənilməsi – çıxarılmışdır.^[459]

Maddə 1072. İstiqrazların etibarsız elan edilməsi – çıxarılmışdır.

Maddə 1073. Faizli qiymətli kağız kuponları, renta kağızları və dividend kuponları – çıxarılmışdır.

Maddə 1074. Kartoçkalar, markalar və oxşar sənədlər – çıxarılmışdır.

Maddə 1075. Açıq borc istiqrazları. Emissiya prospektinin məcburiliyi – çıxarılmışdır.

Maddə 1076. Konversiya borcu istiqrazları^[460]

~~1076.1. Konversiya borcu istiqrazları açıq səhmdar cəmiyyətləri tərəfindən buraxılan borc öhdəlikləri olub, nəinki faizlərin hesablanması tələb etmək hüququ, həm də onları eyni növ qiymətli kağızlara dəyişmək hüququ və ya yeni səhmlər əldə etməkdə üstünlük hüququ verir.^[461]~~

~~1076.2. Konversiya borcu istiqrazları yalnız emissiya prospekti əsasında açıq abunə yazılışı üçün buraxıla və ya birjaya çıxarıla bilər. Emissiya prospekti barəsində bu Məcəllənin 1078 12-ci maddəsi müvafiq surətdə tətbiq olunur. Prospektə əlavə olaraq aşağıdakılar göstərilməlidir:~~

~~1076.2.1. istiqrazların dəyişdirilməsi və ya səhmlərin əldə edilməsi müddəti;~~

~~1076.2.2. konversiya borcu istiqrazlarının səhmlərə dəyişdirilməsi hansı nisbətdə aparılmalıdır və ya konversiya borcu istiqrazları şəklində borc öhdəliyi ilə bağlı üstünlük hüququ əsasında hansı məbləğdə səhmlərin əldə edilməsi mümkündür;^[462]~~

~~1076.2.3. hansı məbləğdə əlavə haqq mümkündür.~~

~~1076.3. Konversiya borcu istiqrazının sahibi istiqrazdan irəli gələn hüquqları ilə kifayətlənə bilər və dəyişdirmə hüququnu və ya əldə etməyə üstünlük hüququnu həyata keçirməyə bəslə ola bilməz.~~

Maddə 1076-1. Təmin edilmiş istiqrazlar^[463]

1076-1.1. Təmin edilmiş istiqrazlar onlardan irəli gələn öhdəliklər girovla, qarantıya ilə, həmçinin dövlət və ya bələdiyyə zəmanəti ilə təmin olunan istiqrazlardır.^[464]

1076-1.2. Təmin edilmiş istiqrazlar üzrə hüquqların keçməsi ilə təminat üzrə hüquqlar da keçmiş hesab olunur. İstiqrazlar üzrə hüquqların keçməsi ilə müşayiət olunmayan təminat üzrə hüquqların keçməsi etibarsızdır.

1076-1.3. Təmin edilmiş istiqrazlar üzrə təminat haqqında məlumat istiqrazların emissiyası haqqında qərar və emissiya prospektində əks etdirilməlidir.

1076-1.4. Təmin edilmiş istiqrazlar üzrə təminat üçüncü şəxs tərəfindən təqdim edildikdə həmin şəxs istiqrazların emissiyası haqqında qərarı imzalamalıdır. Təminatı təqdim etmiş şəxs hüquqi şəxs olduqda istiqrazların emissiyası haqqında qərar həmin hüquqi şəxsin *təkbəşinə icra orqanı və ya kollegial icra orqanının bütün üzvləri* tərəfindən imzalanır və möhürlə təsdiq edilir.^[465]

1076-1.5. Təmin edilmiş istiqrazlar üzrə təminatın dəyəri istiqrazların ümumi nominal dəyərindən və ödəniləcək olan faizlərdən (olduqda) aşağı olmamalıdır.

~~1076-1.6. Təmin edilmiş istiqrazlar üzrə, emitent öhdəliklərini istənilən səbəbdən, o cümlədən müflisləşmə nəticəsində icra etmədiyi halda investorlar təminatın predmetini həmin emitentin digər kreditorlarına nisbətən üstün qaydada əldə etmək hüququna malikdirlər.^[466]~~

Maddə 1076-2. Təmin edilmiş istiqrazlar üzrə təminatın sərəncamçısı^[467]

1076-2.1. *Təmin edilmiş istiqrazlar üzrə təminatın sərəncamçısı həmin təminatın qanunvericiliyin və emissiya prospektinin tələblərinə cavab verməsinə nəzarət məqsədi ilə istiqrazların mülkiyyətçilərinin xeyrinə öz adından təminatı girov saxlayan qismində çıxış edən investisiya şirkəti, mərkəzi depozitar və ya bankdır. Emitentlə sərəncamçı arasında qarşılıqlı asılılıq olmamalıdır.*

1076-2.2. *Sərəncamçı emitentin istiqrazların emissiyası haqqında qəbul olunmuş qərarında müəyyənləşdirilir və emitentlə bağlanmış müqavilə əsasında fəaliyyət göstərir.*

1076-2.3. *Sərəncamçı qanunvericiliyin və emissiya prospektinin tələblərinə uyğun olmayan hərəkət və ya hərəkətsizliyə yol verdikdə və ya bu Məcəllədə sərəncamçıya dair müəyyən edilmiş tələblərə cavab vermədikdə, emitent maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının tələbi ilə sərəncamçını digər şəxslə əvəz etməlidir.*

1076-2.4. *Sərəncamçı öz hüquq və vəzifələrini həyata keçirərkən hər hansı hərəkəti və ya hərəkətsizliyi nəticəsində yaranmış zərər üçün məsuliyyət daşımır, bu şərtlə ki, həmin hərəkətin və ya hərəkətsizliyin qanunsuz və ya vicdansız hərəkətlərin nəticəsi olduğu sübut edilməsin.*

Maddə 1076-3. Girovla təmin edilmiş istiqrazlar

1076-3.1. *Girovla təmin edilmiş istiqrazlar üzrə girov predmeti investisiya qiymətli kağızları, daşınmaz əmlak sertifikatları, daşınmaz və rəsmi reyestrdə üzərində mülkiyyət hüququ qeydə alınan daşınar əşyalar, habelə bu Məcəllənin 1076-6-cı maddəsi ilə müəyyən edilmiş ipoteka örtüyü ola bilər.^[468]*

1076-3.2. *Girovla təmin edilmiş istiqrazların bir buraxılışının daxilində hər bir istiqraz mülkiyyətçisi girov qoyulmuş əmlaka münasibətdə həmin buraxılışda olan digər istiqrazların bütün başqa mülkiyyətçiləri ilə bərabər hüquqlara malikdir.^[469]*

1076-3.3. Girovla təmin edilmiş istiqrazlar üzrə əmlakın girov qoyulması qanunvericilikdə girov üçün nəzərdə tutulmuş prosedurlara müvafiq surətdə həyata keçirilir.

~~1076-3.4. Girovla təmin edilmiş istiqrazlar üzrə girovun predmeti olan qiymətli kağızlar qiymətli kağızlar haqqında qanunvericiliyə müvafiq surətdə depozitarda deponentləşdirilərək öhdəliklərlə yüklənməlidir.^[470]~~

1076-3.5. Girovla təmin edilmiş istiqrazlar dövlət qeydiyyatına alınmazdan əvvəl girovun predmeti olan qiymətli kağızlar (adsız qiymətli kağızlar daxil olmaqla) “Qiymətli kağızlar bazarı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq surətdə depozitar sistemində deponentləşdirilərək onların girovu qeydiyyata alınır.^[471]

1076-3.6. Girov predmetini təşkil edən qiymətli kağızlar üzrə hüquqlar məhdudlaşdırıldıqdan sonra, girov qoyan sərəncamçıya bu barədə rəsmi məlumat verir.^[472]

1076-3.7. Girovla təmin edilmiş istiqrazlar üzrə öhdəliklərin emitent tərəfindən icra edilmədiyi və ya lazımınca icra edilmədiyi halda, girov predmeti olan əmlaka bu istiqrazların hər hansı mülkiyyətçisinin sərəncamçıya ünvanlanmış yazılı tələbi ilə, sərəncamçı tərəfindən qanunvericiliyə müvafiq surətdə *tutma* yönəldilə bilər. Sərəncamçı istiqraz mülkiyyətçisinin yazılı tələbində qeyd olunmuş istiqrazlar üzrə öhdəliklərin emitent tərəfindən icra edilməməsi və ya lazımınca icra edilməməsi faktlarını araşdırır və yalnız bu faktlar təsdiq olunduqda girov *predmetinə tutma* yönəldir.^[473]

1076-3.8. Girov qoyulmuş əmlakın satılmasından əldə edilmiş vəsait girovla təmin edilmiş istiqrazların mülkiyyətçiləri olan şəxslərə verilir. Girov qoyulmuş əmlakın satılmasından əldə edilmiş vəsaitin məbləği istiqrazlar üzrə icra edilməmiş öhdəliklərin məbləğindən çox olduqda, bu fərq öhdəliklər tam şəkildə ödənildikdən sonra emitentə qaytarılır.^[474]

1076-3.9. Girovla təmin edilmiş istiqrazların mülkiyyətçiləri bu Məcəllənin 1076-3.7-ci bəndində göstərilmiş tələbləri, öhdəliyin icra müddətinin bitdiyi gündən sonra qanunvericilikdə müəyyən edilmiş müddət ərzində vermək hüququna malikdir.^[475]

Maddə 1076-4. Qarantiya ilə təmin edilmiş istiqrazlar

1076-4.1. İstiqrazlar üzrə öhdəliklərin icrasının təmin edilməsi üçün təqdim edilən qarantiya qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada rəsmiləşdirilməlidir.

1076-4.2. İstiqrazlar üzrə öhdəliklərin icrasının təmin edilməsi üçün təqdim edilən qarantuya bu istiqrazlar üzrə öhdəliklər tam icra edilənədək geri çağırıla bilməz.

1076-4.3. Qarantuya, emitent tərəfindən istiqrazlar üzrə öhdəliklər tam şəkildə icra olunanadək, sərəncamçıda saxlanılır.

Maddə 1076-5. Dövlət və bələdiyyə zəmanəti ilə təmin edilmiş istiqrazlar

Dövlət və bələdiyyə zəmanəti ilə təmin edilmiş istiqrazların buraxılması qaydası müvafiq qanunvericiliklə tənzimlənir.

Maddə 1076-6. İpoteka istiqrazları¹⁴⁷⁶

1076-6.1. *İpoteka istiqrazları ipoteka örtüyü ilə təmin olunmuş istiqrazlardır.*

1076-6.2. *İpoteka örtüyünə əsas və əlavə aktivlər daxil edilir.*

1076-6.3. *Əsas aktivlər qismində yaşayış sahəsinin alınması üçün verilmiş və həmin, yaxud digər yaşayış sahəsinin ipotekası ilə təmin olunmuş kreditlərlə (ipoteka kreditləri) bağlı emitentin tələb hüquqları çıxış edir.*

1076-6.4. *Əlavə aktivlər ipoteka örtüyünün nominal dəyərinin 20 faizindən çox olmamaqla aşağıdakı tərkibdə ola bilər:*

1076-6.4.1. *Azərbaycan Respublikasının dövlət qiymətli kağızları;*

1076-6.4.2. *Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının qiymətli kağızları və ya emitentin Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında saxlanılan depozitləri;*

1076-6.4.3. *müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş dövlətlərin və həmin dövlətlərin mərkəzi banklarının buraxdığı qiymətli kağızlar.*

1076-6.5. *Maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının normativ xarakterli aktı ilə ayrı hal nəzərdə tutulmayıbsa, ipoteka istiqrazları yalnız ipoteka örtüyünə daxil olan əsas aktivlərin (ipoteka kreditlərinin) valyutasında ola bilər.*

1076-6.6. *İpoteka istiqrazlarının orta çəki metodu ilə hesablanmış ödəniş müddəti ipoteka örtüyünə daxil olan ipoteka kreditlərinin orta çəki metodu ilə hesablanmış ödəniş müddətindən çox ola bilməz. Orta çəki metodu ilə ödəniş müddətlərinin hesablanması qaydası maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı tərəfindən müəyyən edilir.*

1076-6.7. *İpoteka istiqrazlarını yalnız kredit təşkilatları və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən ipoteka kreditlərinin verilməsi məqsədi ilə yaradılmış qurumlar buraxa bilər.*

1076-6.8. *İpoteka istiqrazları üzrə emitentin öhdəlikləri tam və ya qismən həmin istiqrazların ipoteka örtüyünə daxil edilmiş aktivlərlə birgə bu Məcəllənin 1076-6.7-ci*

maddəsi ilə müəyyən edilmiş ipoteka istiqrazları buraxmaq hüququ olan üçüncü şəxslərə verilə bilər, bu şərtlə ki, belə hal emissiya prospektində nəzərdə tutulsun. Emitentin bu Məcəllənin 1076-13-cü maddəsi ilə müəyyən edilmiş müflisləşməsi və ya öhdəliklərini yerinə yetirməməsi halında emitentin öhdəlikləri üçüncü şəxslərə yalnız həmin maddə ilə nəzərdə tutulmuş qaydada keçməlidir.

Maddə 1076-7. İpoteka istiqrazları üzrə faizlər

1076-7.1. İpoteka istiqrazları öz mülkiyyətçilərinin ipoteka istiqrazlarının emissiya prospektində müəyyənləşdirilmiş məbləğdə və qaydada faiz almaq hüququnu təsbit etməlidir. Bu zaman faiz ödənişləri ipoteka istiqrazlarının buraxılış şərtlərinə uyğun olaraq, lakin ən azı ildə bir dəfə həyata keçirilməlidir.

1076-7.2. İpoteka örtüyünə daxil olan aktivlər üzrə faiz ödənişləri ipoteka istiqrazları üzrə faizlərin ödənilməsinə təmin etməlidir.

1076-7.3. Maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının normativ xarakterli aktı ilə ayrı hal nəzərdə tutulmayıbsa, ipoteka örtüyünə daxil olan ipoteka kreditləri sabit faizlərlə verilmiş olduqda ipoteka istiqrazları üzrə faizlər sabit, ipoteka örtüyünə daxil olan ipoteka kreditləri dəyişən faizlərlə verilmiş olduqda isə ipoteka istiqrazları üzrə faizlər dəyişkən olmalıdır. Dəyişən faizlər müəyyən edildikdə, ipoteka örtüyünə daxil olan ipoteka kreditləri üzrə faizlərlə ipoteka istiqrazları üzrə faizlər eyni faiz dərəcəsi bazasına bağlı olmalıdır.

Maddə 1076-8. İpoteka istiqrazlarının buraxılması xüsusiyyətləri

1076-8.1. İpoteka istiqrazlarının emissiya prospektində “Qiymətli kağızlar bazarı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş məlumatlardan başqa aşağıdakı məlumatlar olmalıdır:

1076-8.1.1. ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlər barədə məlumat (dəyəri, tərkibi, borcların ödənilməsi şərtləri və qaydası);

1076-8.1.2. ipoteka istiqrazlarının vaxtından əvvəl ödənişi nəzərdə tutulduqda, bu halda ödənişin şərtləri, yaxud vaxtından əvvəl ödənişə yol verilmədikdə, bu barədə məlumat;

1076-8.1.3. ipoteka istiqrazlarının ödənişi ilə bağlı məlumatın dərc ediləcəyi kütləvi informasiya vasitələri barədə məlumat;

1076-8.1.4. sərəncamçı ilə bağlı məlumatlar.

1076-8.2. İpoteka istiqrazlarının vaxtından əvvəl ödənilməsi zamanı vaxtından əvvəl ödəniş bir buraxılışın bütün istiqrazlarına eyni şərtlərlə şamil olunur.

1076-8.3. Emitentin emissiya etdiyi ipoteka istiqrazlarının bir buraxılışı bir ipoteka örtüyü ilə təmin edilir. Bir ipoteka örtüyü ilə ipoteka istiqrazlarının bir neçə buraxılışının təmin edilməsinə yalnız əvvəlcədən qeydiyyatata alınan emissiya prospektində nəzərdə tutulduğu halda yol verilir.

Maddə 1076-9. İpoteka örtüyünə dair tələblər

1076-9.1. İpoteka örtüyünə daxil olan aktivlər başqa öhdəliklərlə yüklü edilə bilməz və sərəncamçının icazəsi olmadan ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlərə dair sərəncam verilə bilməz. Bu Məcəllənin 1076-13-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş halların baş verməsinədək ipoteka örtüyünə daxil edilmiş aktivlərdən daxil olan pul vəsaitləri emitentin hesabında saxlanılır və onun öz mülahizəsi ilə istifadə olunur.

1076-9.2. İpoteka kreditinin verildiyi zaman yalnız müstəqil qiymətləndirici tərəfindən bazar dəyəri ilə qiymətləndirilmiş daşınmaz əmlakla bağlı hüquqlar ipoteka örtüyünə daxil edilir.

1076-9.3. Yaşayış üçün nəzərdə tutulmayan daşınmaz əmlakın, boş torpaq sahəsinin və tamamlanmamış tikintinin ipotekası ilə təmin edilmiş kreditlər ilə bağlı hüquqlar ipoteka örtüyünə daxil edilə bilməz.

1076-9.4. İpoteka istiqrazlarının likvidliyini artırmaq məqsədilə faiz nisbətinin daha aşağı həddi maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının normativ xarakterli aktı ilə nəzərdə tutulmayıbsa, ipoteka predmetinin hesablanmış bazar dəyərinin 85 faizindən çox məbləğdə verilmiş ipoteka krediti üzrə hüquqlar ipoteka örtüyünə daxil edilmir.

1076-9.5. İpoteka örtüyünə daxil olan aktivlərin əsas borc məbləğləri üzrə dəyəri emitentin ipoteka istiqrazları üzrə ödəməli olduğu ümumi nominal dəyərin ən azı 110 faizini təşkil etməlidir. Bu zaman hesablamağa hər bir kredit üzrə əsas borcun həmin krediti təmin edən ipoteka predmetinin bazar dəyərinin yalnız 80 faizindən çox olmayan hissəsi daxil edilir.

1076-9.6. İpoteka örtüyünə daxil olan hüquqlarla əlaqəli olan ipoteka kreditləri üzrə şərtlər kredit müddəti ərzində əsas borcun və faizlərin ən azı rübdə bir dəfə olmaqla yalnız pul formasında hissə-hissə ödənilməsinə nəzərdə tutmalıdır.

1076-9.7. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən qeyri-standart kredit kimi təsnifləşdirilmiş kreditlər üzrə hüquqlar ipoteka örtüyünün tərkibinə daxil edilə bilməz.

1076-9.8. İpoteka örtüyünə daxil olan hüquqlarla əlaqəli olan daşınmaz əmlaklar ipoteka krediti üzrə öhdəliyin qüvvədə olduğu bütün müddət ərzində bazar qiyməti əsas götürülməklə və təmin etdiyi kreditin qalıq dəyərinin həcmindən az olmamaqla məhv olma və ya zədələnmə riskindən sığortalıdır.

1076-9.9. İpoteka örtüyünə daxil olan hüquqlarla əlaqəli olan ipoteka müqavilələrində ipoteka saxlayanın razılığı olmadan ipoteka qoyan tərəfindən ipoteka predmetinin özgəninkiləşdirilməsini, digər öhdəliklərlə yüklənməsini, habelə ona dair başqa sərəncam verilməsini (vəsiyyət etmə halları istisna olmaqla), eləcə də ipoteka predmetinin salamatlığına ziyan vuran və ya pisləşməsinə səbəb olan hərəkətləri qadağan edən şərt olmalıdır.

Maddə 1076-10. İpoteka örtüyünün reyestri

1076-10.1. İpoteka istiqrazlarının hər bir emitenti istiqrazların buraxılışı haqqında qərar qəbul etdikdə, istiqrazları təmin edən ipoteka örtüyünün reyestrini sərəncamçının nəzarəti altında yaratmalı və aparmalıdır.

1076-10.2. İpoteka örtüyünün reyestrində müvafiq qeydin edildiyi andan aktivlər ipoteka örtüyünün tərkibinə daxil edilmiş hesab olunur.

1076-10.3. İpoteka örtüyünün reyestrinə ən azı aşağıdakı məlumatlar daxil edilir:

1076-10.3.1. İpoteka örtüyünə daxil olan aktivlər üzrə emitentin hüquqlarını təsdiq edən sənədlərin rekvizitləri;

1076-10.3.2. ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlərin məbləği (əsas borc və faiz dərəcəsi), ödəniş müddətləri, yaxud bu məbləğləri müəyyənləşdirməyə imkan verən şərtlər;

1076-10.3.3. ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlər üzrə öhdəliklərin icra vəziyyəti;

1076-10.3.4. ipoteka örtüyünə daxil olan hüquqlarla əlaqəli olan ipoteka predmetinin adı, eyniləşdirilməsi üçün yetərli olan təsviri və olduğu yer;

1076-10.3.5. ipoteka örtüyünə daxil olan hüquqlarla əlaqəli olan ipoteka predmetinin müstəqil qiymətləndirici tərəfindən qiymətləndirilmiş dəyəri.

1076-10.4. İpoteka örtüyünün reyestri maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının müəyyən etdiyi qaydada kağız və elektron formada aparılmalıdır. İpoteka örtüyünün reyestri və ona edilmiş dəyişikliklər maliyyə bazarlarına nəzarət orqanına təqdim edilməlidir.

1076-10.5. İpoteka örtüyünə daxil olan aktivlər yalnız sərəncamçının icazəsi ilə ipoteka örtüyünün reyestrindən çıxarıla və ya başqa aktivlə əvəz edilə bilər. Sərəncamçı emitentin bu barədə müraciətinə beş iş günü müddətində baxmalı və nəticəsini emitentə yazılı formada bildirməlidir.

1076-10.6. Sərəncamçı emitentin ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlər barədə sərəncam verməsinə yalnız belə sərəncam bu Məcəllə və emissiya prospektinə zidd olmadıqda icazə verə bilər.

Maddə 1076-11. İpoteka örtüyü üzrə sərəncamçının hüquq və vəzifələri

1076-11.1. Sərəncamçı ipoteka istiqrazlarının buraxılışı zamanı və maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının normativ xarakterli aktı ilə daha qısa müddət müəyyən edilmədikdə, ən azı yarım ildə bir dəfədən az olmayaraq ipoteka örtüyünün bu Məcəllənin 1076-6-cı və 1076-9-cu maddələrinin tələblərinə uyğunluğunu yoxlayır.^[47]

1076-11.2. İpoteka örtüyü bu Məcəllənin 1076-6-cı və 1076-9-cu maddələrinin tələblərinə cavab vermədikdə, sərəncamçı bu barədə emitentə yazılı məlumat verir və aşkar olunmuş pozuntuların aradan qaldırılmasını tələb edir. Emitent tələbi aldığı tarixdən on iş günündən gec olmayaraq müəyyən edilmiş bütün çatışmazlıqları aradan qaldırmalı və bu barədə sərəncamçıya müvafiq məlumatı və sənədləri təqdim etməlidir.

1076-11.3. Sərəncamçı ipoteka örtüyünün yoxlanılmasının nəticəsi barədə hesabatı maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının müəyyən etdiyi forma və qaydada həmin orqana təqdim edir.

1076-11.4. Sərəncamçı ipoteka örtüyündə aşkar etdiyi, lakin emitent tərəfindən bu Məcəllənin 1076-11.2-ci maddəsinə müvafiq qaydada aradan qaldırılmamış və istiqrazlar üzrə ödənişlər üçün əhəmiyyətli təhlükə yarada bilən pozuntular barədə Azərbaycan dilində və emissiya prospektinin dərc olunduğu digər dillərdə tərtib olunmuş bildirişi pozuntuların aradan qaldırılması üçün müəyyən edilmiş müddətin bitməsindən beş iş günündən gec olmayaraq emissiya prospektinin dərc olunduğu kütləvi informasiya vasitəsində (həmin kütləvi informasiya vasitəsi fəaliyyət göstərmədikdə başqa kütləvi informasiya vasitəsində) açıqlamalı və maliyyə bazarlarına nəzarət orqanına təqdim etməlidir. Maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı bildirişi aldığı gündən üç iş günü müddətində onu Azərbaycan dilində və emissiya prospektinin dərc olunduğu digər dillərdə öz internet sahifəsində yerləşdirməlidir.

1076-11.5. Sərəncamçı istənilən vaxt ipoteka istiqrazları üzrə ödənişlər barədə emitentdən məlumat tələb etmək və emitentin müvafiq sənədlərini nəzərdən keçirmək hüququna malikdir. Emitent sərəncamçının tələb etdiyi məlumat və sənədləri müraciəti aldığı tarixdən üç iş günündən gec olmayaraq təqdim etməlidir. Emitent müraciətə cavab vermədikdə və ya tam cavab vermədikdə sərəncamçı bu barədə maliyyə bazarlarına nəzarət orqanına dərhal yazılı məlumat verməlidir.

1076-11.6. Sərəncamçı istiqraz mülkiyyətçilərinin müdafiəsi məqsədilə ipoteka örtüyü üzrə bu Məcəllə və "Qiymətli kağızlar bazarı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş hüquq və vəzifələri həyata keçirir.

Maddə 1076-12. İpoteka örtüyünə daxil olan aktivlərin uçotu və girovu

1076-12.1. Aktivlər ipoteka örtüyünə daxil edildiyi andan onların uçotu emitentin digər aktivlərindən ayrı aparılır. İpoteka örtüyünə daxil olan aktivlər üzərinə istiqraz mülkiyyətçilərindən başqa digər kreditorların tələblərinin ödənilməsi üçün həbs qoyula bilməz və həmin aktivlər üzrə tələb yönəldilə bilməz.

1076-12.2. Bu Məcəlləyə uyğun olaraq ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlər ipoteka istiqrazlarının emissiya prospektinin dövlət qeydiyyatı anından qanun üzrə istiqraz mülkiyyətçilərinin xeyrinə girov qoyulmuş hesab edilir. Qanun üzrə girov sonrakı dəyişikliklərə görə ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlərə sərəncamçının bu Məcəllənin 1076-10.5-ci və 1076-10.6-cı maddələrinə uyğun olaraq belə dəyişikliklərə yazılı icazə verdiyi andan şamil olunur.

1076-12.3. İstiqrazların mülkiyyətçiləri eyni ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlərin hesabına ipoteka istiqrazları üzrə ödənilən nominal dəyər və faizlərə münasibətdə emitentin digər kreditorlarına nisbətən bərabər qaydada üstünlük hüququna malikdirlər. İstiqraz mülkiyyətçilərinin üstünlük hüququ ipoteka örtüyünə daxil olan bütün aktivlərə (əsas və əlavə), o cümlədən həmin aktivlərdən əldə edilən gəlirə eyni dərəcədə aiddir.

1076-12.4. İstiqraz mülkiyyətçiləri emitentin digər ipoteka örtüyünün reyestri ilə təmin edilmiş istiqraz mülkiyyətçilərinin tələbləri tam ödənildikdən sonra bu reyestrə daxil edilmiş aktivlərin qalıq hissəsi üzərində emitentin digər kreditorlarına nisbətən bərabər qaydada üstünlük hüququna malikdirlər.

1076-12.5. İpoteka örtüyü hesabına tələbləri tam ödənilməmiş istiqraz mülkiyyətçiləri emitentin ipoteka örtüyünə daxil edilməyən aktivlərinə münasibətdə emitentin digər təmin edilməmiş öhdəlikləri üzrə kreditorları ilə bərabər hüquqlara malikdirlər.

Maddə 1076-13. İpoteka istiqrazlarının emitentinin müflisləşməsi, məcburi ləğvi və öhdəliklərini yerinə yetirməməsi

1076-13.1. Emitent müflis elan edildikdə və ya məcburi qaydada ləğv edildikdə ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlərin heç biri ipoteka istiqrazları mülkiyyətçilərinin tələbləri tam ödənilənədək emitentin digər kreditorları arasında bölüşdürülə bilməz.

1076-13.2. Emitent müflis elan edildikdə, məcburi ləğv edildikdə, öhdəliklərin icra edilməsi ilə bağlı emissiya prospektinin hər hansı bir şərtini yerinə yetirmədikdə və ya bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş öhdəliklərini davamlı olaraq pozduqda (bundan sonra bu maddənin məqsədləri üçün - öhdəliklərin yerinə yetirməməsi) istiqraz mülkiyyətçiləri öz istiqrazları üzrə ödənişlərin vaxtından əvvəl həyata keçirilməsini tələb edə bilməzlər. Bu halda istiqraz mülkiyyətçiləri ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlərin satılması və onunla bağlı həyata keçirilən digər tədbirlərlə əlaqədar bu maddənin tələblərinə əməl etməlidirlər.

1076-13.3. Emitent müflis elan edildikdə, məcburi ləğv edildikdə və ya öhdəliklərini yerinə yetirmədikdə sərəncamçı müflis elan edilmə, məcburi ləğv edilmə və ya öhdəlikləri yerinə yetirməmə faktlarını təsdiqləyən məlumatı və mövcud sənədləri əlavə etməklə maliyyə bazarlarına nəzarət orqanına yazılı məlumat verməlidir. Belə məlumat maliyyə bazarlarına nəzarət orqanına istənilən istiqraz mülkiyyətçisi tərəfindən də verilə bilər.

1076-13.4. Maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı bu Məcəllənin 1076-13.3-cü maddəsində göstərilən məlumatı aldığı gündən beş iş günü ərzində həmin məlumata baxmalı və emitentin müflis olması, məcburi ləğv edilməsi və ya öhdəliklərini yerinə yetirməməsi faktı təsdiq olunduğu halda ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlərin sərəncamçının nəzarətinə verilməsi haqqında qərar qəbul etməli və bu qərarı bir iş günü ərzində sərəncamçıya və emitentə çatdırmalıdır.

1076-13.5. Bu Məcəllənin 1076-13.4-cü maddəsində göstərilən qərar sərəncamçıya və emitentə çatdırıldığı gündən ipoteka örtüyünə daxil edilmiş aktivlərdən daxil olan gəlir ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlərin tərkibinə əlavə edilir və bu andan qanun üzrə ipoteka istiqrazları mülkiyyətçilərinin xeyrinə girov qoyulmuş hesab olunur. Bu zaman sərəncamçı ipoteka örtüyündən əldə edilən gəlirin sahibliyə götürülməsi, saxlanması və toplanması üçün müvafiq tədbirləri görməlidir.

1076-13.6. Sərəncamçı bu Məcəllənin 1076-13.4-cü maddəsində göstərilən qərarı aldığı gündən beş iş günü ərzində istiqraz mülkiyyətçilərinin hüquqlarının qorunması məqsədilə ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlərin satılması və ya idarə edilməsi şərtlərini hazırlayaraq təsdiq olunması üçün maliyyə bazarlarına nəzarət orqanına təqdim edir. Bu barədə daxil olmuş ərizəyə maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı beş iş günü ərzində baxır və müvafiq qərar qəbul edir. Bu qərardan sonra ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlər həmin şərtlərlə satıla bilər.

1076-13.7. Sərəncamçı maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının nəzarəti altında fəaliyyət göstərir və göstəriş almaq üçün istənilən vaxt ona müraciət edə bilər. Sərəncamçı zəruri hallarda ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlərin satılması və ya idarə edilməsi ilə bağlı müstəqil hüquqşünasları, mühasibləri və başqa mütəxəssisləri maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının təsdiq etdiyi şərtlər əsasında muzzdlə işə cəlb etmək hüququna malikdir.

1076-13.8. İpoteka örtüyünün satılmasından əldə olunan vəsait aşağıdakı qaydada bölüşdürülür və vəsaitin qalan hissəsi sərəncamçı tərəfindən emitentin ümumi əmlakının tərkibinə daxil edilir:

1076-13.8.1. ipoteka örtüyünün idarə edilməsi və satılması ilə bağlı sərəncamçının emitentlə əvvəlcədən bağlanmış müqavilədə göstərilən xidmət haqqının ödənilməsinə;

1076-13.8.2. ipoteka örtüyünün satılması ilə bağlı cari öhdəliklərin ödənilməsinə;

1076-13.8.3. *istiqrazlar üzrə öhdəliklərin icra edilməsinə.*

1076-13.9. *Emitentin müflis olduğu və ya məcburi ləğv edildiyi halda bu Məcəllənin 1076-13-cü maddəsi ilə müəyyən edilmiş öhdəliklərin tam icra edilməsinə qədər əmlak inzibatçısının ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlərin idarə edilməsi, satılması, əldə olunan vəsaitin bölüşdürülməsi və hər hansı başqa məsələ ilə bağlı sərəncamçının fəaliyyətinə müdaxilə etməsinə yol verilmir.*

1076-13.10. *İpoteka örtüyünə daxil olan aktivlərin tam satılmasından sonra sərəncamçı ipoteka örtüyü ilə bağlı sənədləri və qalıq aktivləri emitentə, müflis olma və ya məcburi ləğv edilmə halında isə əmlak inzibatçısına təhvil verir və öz vəzifəsini yerinə yetirdiyi barədə maliyyə bazarlarına nəzarət orqanına yazılı məlumat verir.*

1076-13.11. *Emitent bu Məcəllənin 1076-13.4-cü maddəsində göstərilən qərarla razı olmadıqda həmin qərarın ləğv edilməsi barədə inzibati qaydada və məhkəməyə müraciət edə bilər. Emitent və ya istənilən istiqraz mülkiyyətçisi ipoteka örtüyünə daxil olan aktivlərin satılması və ya idarə edilməsi ilə bağlı bu Məcəllənin 1076-13-cü maddəsində nəzərdə tutulan prosedurların məhkəmə nəzarəti altında həyata keçirilməsi, yaxud sərəncamçının digər şəxslə əvəz edilməsi barədə iddia ilə məhkəməyə müraciət edə bilər. Sərəncamçının dəyişdirilməsi məsələsinə baxılarkən yeni namizəd məhkəməyə maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı tərəfindən təqdim edilir.*

§6. Səhm

Maddə 1077. Səhm anlayışı və onun məzmunu

1077.1. *Səhm mülkiyyətçisinin həmin səhmin nominal dəyərinə mütənasib surətdə səhmi buraxmış səhmdar cəmiyyətinin nizamnamə kapitalında iştirakını, mənfəətindən dividendlər, ləğvindən sonra isə qalan əmlakının hissəsini almaq hüququnu, həmçinin səhmdar cəmiyyətinin idarə olunmasında iştirak etmək hüququnu təsdiqləyən investisiya qiymətli kağızıdır. Səhmin emitenti yalnız səhmdar cəmiyyəti ola bilər.^[478]*

1077.2. *Səhm adi və ya imtiyazlı növündə buraxıla bilər. Səhmin nominal dəyəri səhmin dəyərinin cəmiyyətin nizamnaməsi ilə müəyyən edilmiş pul ifadəsidir. Səhmlərin nominal dəyəri Azərbaycan Respublikasının milli valyutası ilə ifadə olunur. Səhmlərin nominal dəyərindən aşağı qiymətlə ilkin yerləşdirilməsinə yol verilmir.^[479]*

1077.3. *Adi səhmlərin hər biri eyni nominal dəyərli olmaqla onun mülkiyyətçisinə eyni həcmdə hüquqlar verir.^[480]*

1077.4. *İmtiyazlı səhmlərin bir buraxılışı daxilində hər biri eyni nominal dəyərli olmaqla onun mülkiyyətçisinə eyni həcmdə hüquqlar verir.*

1077.5. Adi səhm *mülkiyyətçisinə* emitentin mənfəətinin bir hissəsini dividendlər şəklində almaq, emitentin fəaliyyətinin idarə olunmasında iştirak etmək və emitentin ləğvindən sonra qalan əmlakının bir hissəsini əldə etmək hüququnu verən səhm növüdür.

1077.6. İmtiyazlı səhm emitentin ~~təsərrüfat~~ fəaliyyətinin nəticəsindən asılı olmayaraq, *mülkiyyətçisinə*, ~~bir qayda olaraq~~, səhmin nominal dəyərinin sabit faizi şəklində dividend almasına təminat verən, emitentin ləğvindən sonra qalan əmlakının bir hissəsini almaqda digər səhmdarlara nisbətən üstünlük hüququnu, habelə səhmlərin buraxılış şərtlərində və emitentin nizamnaməsində nəzərdə tutulan digər hüquqlar verən səhm növüdür.^[481]

1077.7. Səhmdar cəmiyyətinin səhmdarlarının ümumi yığıncağının qərarına əsasən cəmiyyət bir neçə eyni növlü səhmi bir səhmdə birləşdirə bilər və bir səhmi bir neçə həmin növ səhmə dəyişdirilmə yolu ilə xırdalaya bilər. Ümumi yığıncaqda səhmlərin birləşdirilməsi və ya xırdalanması haqqında qərar qəbul edildikdə, səhmdar cəmiyyətinin nizamnaməsində də müvafiq dəyişikliklər edilməlidir. Səhmdar cəmiyyətinin səhmlərinin birləşdirilməsi və xırdalanması qaydaları *maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı* tərəfindən müəyyən edilir.^[482]

§7. Əmtəə kağızları^[483]

Maddə 1078. Əmtəə kağızları anlayışı və onların növləri

~~1078.1. Anbar sahibinin və ya fraxt verənin verdiyi əmtəə kağızlarında (yəni sahibinin qiymətli kağızda göstərilən əmtəəyə dair sərəncam vermək və bu əmtəəni almaq hüququnu təsbit edən qiymətli kağızlarda (anbar şəhadətnaməsi, konosament və s.) aşağıdakı məlumatlar göstərilməlidir:~~^[484]

~~1078.1.1. sənədin tərtib edildiyi yer və tarix, sənədi vermiş şəxsin imzası;~~

~~1078.1.2. sənədi vermiş şəxsin adı və yaşayış yeri və ya olduğu yer;~~

~~1078.1.3. malları anbarda saxlayan şəxsin və ya göndərənin adı və yaşayış yeri və ya olduğu yer;~~

~~1078.1.4. saxlanılan və ya saxlanmağa verilən malların keyfiyyəti, miqdarı və əlamətləri göstərilməklə adı;~~

~~1078.1.5. tutulmalı olan və ya qabaqcadan ödənilmiş rüsumlar və haqlar;~~

~~1078.1.6. maraqlı şəxslərin mallar ilə rəftar barəsində qəbul etdikləri xüsusi sazişlər;~~

~~1078.1.7. əmtəə sənədləri nüsxələrinin sayı;~~

~~1078.1.8. həmin sənəd üzrə ixtiyarlı şəxsin adının göstərilməsi və ya əmr barədə qeyd şərt və ya təqdim edən göstərilməsi.~~

~~1078.2. Bir neçə əmtəə sənədindən biri girovun müəyyənləşdirilməsi üçün nəzərdə tutulmuşsa, bu cür sənəd girov şəhadətnaməsi (varrant) adlandırılmalı və qalan məlumatlarına görə əmtəə sənədi şəklinə olmalıdır. O biri nüsxələrdə girov şəhadətnaməsinin verildiyi qeyd edilməli, tələbin məbləği və ödəniş müddəti göstərilməklə hər bir girov qoyma əks etdirilməlidir.~~

~~1078.3. Saxlanılan və ya yola salınmış mallar üçün şəhadətnamələr əmtəə sənədlərinin forması haqqında qanuni göstərişlər pozulmaqla verildikdə bunlar əmtəə sənədləri deyil, alınma haqqında qəbzlər və ya digər təsdiqləyici sənədlər sayılır.~~

~~1078.4. Səlahiyyətli orqanlardan qanun üzrə verilməli icazəni almadan anbar sahiblərinin verdikləri şəhadətnamələr forma barədə qanuni göstərişlərə uyğun gəlməzsə, əmtəə sənədləri sayılır.~~

~~1078.5. Konosament mala dair sərəncam sənədindən ibarət ticarət kağızı olub, onun sahibinin konosamentdə göstərilən yükə dair sərəncam vermək və daşıma başa çatdıqdan sonra yükü almaq hüququnu təsdiqləyir. Konosament adsız, orderli və ya adlı ola bilər.~~

~~1078.6. Qoşa anbar şəhadətnaməsi mal anbarı tərəfindən malın saxlanmağa qəbul olunmasını təsdiqləyən orderli qiymətli kağızdır. Qoşa anbar şəhadətnaməsi iki hissədən — anbar şəhadətnaməsindən və girov şəhadətnaməsindən (varrantdan) ibarətdir; ayrı ayrılıqda bunlar qiymətli kağızlardır.~~

~~1078.7. Adi anbar şəhadətnaməsi mal anbarı tərəfindən malın saxlanmağa qəbul olunduğunu təsdiqləyən adsız qiymətli kağızdır.~~

§ 8. Daşınmaz əmlak sertifikatı^[485]

Maddə 1078-1. Daşınmaz əmlak sertifikatı

1078-1.1. Daşınmaz əmlak sertifikatı fiziki və hüquqi şəxslər arasında yerləşdirilən, mülkiyyətçilərinə buraxılış şərtlərində müəyyən olunan şərtlərə əməl etdikləri təqdirdə, emitentdən tikintisi (yenidən qurulması) bu qiymətli kağızların yerləşdirilməsindən alınan vəsait hesabına maliyyələşdirilən binaların (mənzillərin, qeyri-yaşayış sahələrinin) onların mülkiyyətinə verilməsi yolu ilə ödənilməsini tələb etmək hüququ verən qiymətli kağızdır.

1078-1.2. *Daşınmaz əmlak sertifikatı adlı qiymətli kağızdır. Daşınmaz əmlak sertifikatlarının buraxılışı, dövlət qeydiyyatına alınması və tədavülü qaydası maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı tərəfindən müəyyən edilir.*

§ 9. Girov kağızı və ipoteka kağızı

Maddə 1078-2. Girov kağızı və ipoteka kağızı

1078-2.1. Öhdəliklərin təminatını təsbit edən qiymətli kağızlara girov kağızı və ipoteka kağızı daxildir.

1078-2.2. İpoteka kağızı *mülkiyyətçisinə* ipoteka müqaviləsində göstərilən, əmlakın ipotekası ilə təmin edilən başqa sübut və dəlillər təqdim etmədən pul və başqa öhdəliklərin mövcudluğunu və bu öhdəliklər üzrə icranın tələb edilməsi hüququnu və əmlakın ipotekası haqqında müqavilədə göstərilən girov hüququnu təsdiq edən adlı qiymətli kağızdır.^[486]

1078-2.3. Girov kağızı *girov qoyanla*, o borclu deyilsə, həm də borclu ilə *girov saxlayan* arasında əmlakın və hüquqların girova qoyulmasını və bundan irəli gələn hüquq və öhdəlikləri təsbit edən adlı qiymətli kağızdır.^[487]

1078-2.4. Əmlakın və hüquqların girovu və ya ipotekası ilə təmin edilmiş öhdəliklər üzrə girovsaxlayanın və ya ipotekasaxlayanın hüquqları girov kağızının və ya ipoteka kağızının tərtibi ilə rəsmiləşdirilə və təsdiq edilə bilər.

1078-2.5. Girov və ya ipoteka ilə təmin olunmuş öhdəliklər üzrə borclu, ~~girovqoyan və ipotekaqoyan~~ girov kağızı və ya ipoteka kağızı üzrə cavabdeh *şəxsdir*. Borclu, qirovqoyan və ipotekaqoyan eyni və ayrı-ayrı şəxslər ola bilər.^[488]

1078-2.6. Əmlaka girov və ya ipoteka hüququnu təsbit edən girov kağızının və ya ipoteka kağızının *mülkiyyətçisi* (*girov saxlayan və ya ipoteka saxlayan* (kreditor) borclunun və *girov qoyanın* razılığı olmadan borc üzrə tələbini digər şəxsə, girov kağızında və ya ipoteka kağızında yazdığı ötürücü yazı vasitəsilə o şərtlə ötürə bilər ki, həmin ötürücü yazı (indossament) öhdəliyin mahiyyətinə, onun borclu və *girov qoyanla və ya ipoteka qoyanla* razılaşmasına və mövcud qanunvericiliyə zidd olmasın.^[489]

~~1078-2.7. Girova və ya ipotekaya şamil edilən təminatlı borc üzrə tələb başqasına keçdikdə girov kağızı və ya ipoteka kağızı üzrə girovsaxlayanın və ya ipotekasaxlayanın hüquqları müvafiq surətdə həmin şəxsə keçir.~~^[490]

1078-2.8. Girov kağızının və ya ipoteka kağızının *mülkiyyətçisi ilə (girov saxlayan və ya ipoteka saxlayan)* digər şəxs arasında bağlanmış müqavilə üzrə öhdəliyin təminatı məqsədilə girov kağızı və ya ipoteka kağızı müvafiq olaraq girov və ya ipotekaya qoyula bilər. Bu halda girov və ya ipoteka hüququ ümumi qaydada dövlət qeydiyyatından keçməlidir, lakin bu hüquq girov kağızı və ya ipoteka kağızı ilə təsbit edilə bilməz.^[491]

1078-2.9. *Girov* kağızı və ipoteka kağızına dair dövlət qeydiyyatı rəsmi dövlət reyestrində aparılır. Rəsmi dövlət reyestrinin aparılması *maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı* tərəfindən həyata keçirilir.^[492]

~~1078 2.10. Rəsmi dövlət reyestrinin aparılması girov qoyulmuş qiymətli kağızlar üzrə hüquqların məhdudlaşdırılması haqqında bütün məlumatların mərkəzləşdirilmiş qaydada toplanması üçün nəzərdə tutulur.^[493]~~

§ 10. ~~Törəmə qiymətli kağızlar~~^[494]

Maddə 1078-3. ~~Törəmə qiymətli kağızlar~~

~~1078 3.1. Törəmə qiymətli kağızlarına fyuçerslər, opsiyonlar və qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər qiymətli kağızlar aid edilir.~~

~~1078 3.2. Fyuçers müəyyən edilmiş tarixdə müəyyən baza aktivinin əvvəlcədən razılaşdırılmış qiymətlərlə alınması və ya satılması haqqında öhdəliyini təsbit edən standartlaşdırılmış birja müqaviləsini ifadə edən qiymətli kağızdır.~~

~~1078 3.3. Opsion sahibinə müəyyən edilmiş tarixdə müəyyən baza aktivinin əvvəlcədən razılaşdırılmış qiymətlərlə almaq və ya satmaq hüququnu ifadə edən qiymətli kağızdır.~~

~~1078 3.4. Törəmə qiymətli kağızlar üçün baza aktivi kimi xarici valyuta, qiymətli kağızlar, birja indeksləri, əmtəə və s. çıxış edə bilər.~~

~~1078 3.5. Törəmə qiymətli kağızların tədavülü ilə bağlı digər xüsusiyyətlər müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

§ 11. Özəlləşdirmə qiymətli kağızları

Maddə 1078-4. Özəlləşdirmə qiymətli kağızları

1078-4.1. Özəlləşdirmə qiymətli kağızları dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi zamanı dövlət əmlakının müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada özgəninkiləşdirilməsi məqsədi ilə buraxılan qiymətli kağızlardır.

1078-4.2. Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi zamanı buraxılan qiymətli kağızların növləri, emissiyası, tədavülü qaydaları və sair məsələlər bu Məcəllə və digər normativ hüquqi, *o cümlədən normativ xarakterli* aktlarla müəyyən edilir.^[495]

~~§ 12. Depozit sertifikatı~~^[496]

~~Maddə 1078-5. Depozit sertifikatı~~

~~1078 5.1. Depozit sertifikatı əmanətçidən və ya əmanətçi üçün banka daxil olmuş pul məbləğini (depoziti) və onun üçün faizləri bankdan almaq hüququnu təsbit edən qiymətli kağızdır. Depozit sertifikatı müəyyən müddətə adlı və ya adsız qiymətli kağız kimi buraxıla bilər.~~

~~1078 5.2. Depozit sertifikatları birdəfəlik və ya seriyalarla, sənədli formada buraxıla bilər.~~

~~1078 5.3. Depozit sertifikatının buraxılması, qeydiyyatı və tədavülü qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~§ 13. Qiymətli kağızların emissiyası~~^[497]

~~Maddə 1078-6. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyasının əsasları~~

~~1078 6. 1. Qiymətli kağızların emissiyası emitentin qiymətli kağızlarının emissiyası haqqında qərarının qəbulunun, bu Məcəllə ilə nəzərdə tutulmuş hallarda emissiya prospektinin tərtibinin, qiymətli kağızların buraxılışının, yerləşdirilməsinin və bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş digər tədbirlərinin məcmusudur.~~

~~1078 6.2. İnvestisiya qiymətli kağızının forması və buraxılış şərtləri investisiya qiymətli kağızlarının emissiyası haqqında qərar və investisiya qiymətli kağızlarının emissiya prospektində (investisiya qiymətli kağızlarının emissiyası emissiya prospekti ilə müşayiət olunursa) birmənalı müəyyən edilməlidir.~~

~~1078 6.3. İnvestisiya qiymətli kağızları aşağıdakı formalardan birində emissiya edilə bilər:~~

~~1078 6.3.1. sənədli adlı qiymətli kağızlar;~~

~~1078 6.3.2. sənədsiz adlı qiymətli kağızlar;~~

~~1078 6.3.3. sənədli adsız qiymətli kağızlar.~~

~~1078 6.4. İnvestisiya qiymətli kağızlarının forması emitentin emissiya haqqında qərar qəbul etmiş orqanının qərarı ilə bu dəyişikliklər müvafiq icra hakimiyyəti orqanında qeydiyyatata alınmaqla dəyişdirilə bilər. Adlı qiymətli kağızların adsız qiymətli kağızlara çevrilməsi bu Məcəllənin 992-ci maddəsi ilə tənzimlənir.~~

~~1078 6.5. Eyni dövlət qeydiyyat nömrəsi olan investisiya qiymətli kağızları bir formada buraxılmalıdır.~~

~~1078 6.6. İnvestisiya qiymətli kağızlarının nominalı milli və səhmlər istisna olmaqla sərbəst dövrəli valyutada ifadə oluna bilər.~~

~~1078 6.7. İnvestisiya qiymətli kağızlarının konvertasiyası ilə bağlı emissiyanın xüsusiyyətləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~**Maddə 1078-7. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyasının mərhələləri**~~

~~1078 7.1. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyası aşağıdakı mərhələlərdən ibarətdir:~~

~~1078 7.1.1. emitent tərəfindən investisiya qiymətli kağızlarının emissiyası haqqında qərarın qəbul edilməsi;~~

~~1078 7.1.2. investisiya qiymətli kağızlarının emissiya prospektinin tərtib edilməsi (investisiya qiymətli kağızlarının emissiyası emissiya prospekti ilə müşayiət olunursa);~~

~~1078 7.1.3. investisiya qiymətli kağızları buraxılışının dövlət qeydiyyatı;~~

~~1078 7.1.4. investisiya qiymətli kağızlarının emissiya prospektində olan məlumatların açıqlanması (investisiya qiymətli kağızlarının emissiyası emissiya prospekti ilə müşayiət olunursa);~~

~~1078 7.1.5. investisiya qiymətli kağızlarının yerləşdirilməsi;~~

~~1078 7.1.6. investisiya qiymətli kağızlarının emissiyasının yekunları haqqında hesabatın qeydiyyatı;~~

~~1078 7.1.7. investisiya qiymətli kağızlarının emissiyasının yekunları haqqında hesabatda olan məlumatların açıqlanması (investisiya qiymətli kağızlarının emissiyası emissiya prospekti ilə müşayiət olunubsa).~~

~~1078 7.2. Səhmdar cəmiyyətlərinin yaradılması, habelə səhmdar cəmiyyətlərinin və digər hüquqi şəxslərin yenidən təşkili zamanı (qoşulma şəklində yenidən təşkil halı istisna olmaqla) səhmlərin buraxılışının dövlət qeydiyyatı həmin qiymətli kağızların dəyərinin təsisçilər tərəfindən ödənilməsindən sonra həyata keçirilir.~~

~~**Maddə 1078-8. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyası haqqında qərar**~~

~~1078 8.1. İnvestisiya qiymətli kağızlarının hər bir növünün emissiyası haqqında ayrıca qərar qəbul edilməlidir.~~

~~1078 8.2. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyası haqqında qərar da aşağıdakı məlumatlar öz əksini tapmalıdır:~~

~~1078 8.2.1. emitentin tam adı və olduğu yer;~~

~~1078 8.2.2. qərarın qəbul edilməsi tarixi;~~

~~1078 8.2.3. qərarı qəbul etmiş emitentin idarəetmə orqanının adı;~~

~~1078 8.2.4. qiymətli kağızın növü;~~

~~1078 8.2.5. qiymətli kağızın forması;~~

~~1078 8.2.6. qiymətli kağızın nominal dəyəri;~~

~~1078 8.2.7. həmin buraxılışa daxil olan qiymətli kağızların sayı və ümumi məbləği;~~

~~1078 8.2.8. qiymətli kağızların yerləşdirilməsi qaydası;~~

~~1078 8.2.9. bir qiymətli kağızla təsbit edilən hüquqlar;~~

~~1078 8.2.10. qiymətli kağızların sahibləri qarşısında emitentin öhdəlikləri;~~

~~1078 8.2.11. emitentin rəhbərinin adı, soyadı, möhürlə təsdiqlənmiş imzası.~~

~~1078 8.3. Konversiya bərcü istiqrazların emissiyası haqqında qərar qəbul edilərkən onların ödənilməsinə yönəldilən səhmlərin emissiyası haqqında qərar qəbul edilməlidir.~~

~~**Maddə 1078-9. Dövlət qiymətli kağızlarının emissiyası**~~

~~1078 9.1. Dövlət qiymətli kağızlarının emissiyası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və müvafiq qaydada buna səlahiyyətəndirilmiş digər dövlət orqanı tərəfindən həyata keçirilir.~~

~~1078 9.2. Dövlət qiymətli kağızlarının emissiyası və tədavülü emitentin rəyi alınmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən qəbul edilmiş normativ hüquqi aktlarla tənzimlənir.~~

~~Maddə 1078-10. Bələdiyyə qiymətli kağızlarının emissiyası~~

~~Bələdiyyə qiymətli kağızlarının emissiyası və tədavülü qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~Maddə 1078-11. Investisiya qiymətli kağızlarının buraxılışının dövlət qeydiyyatı~~

~~1078 11.1. Investisiya qiymətli kağızlarının buraxılışları müvafiq icra hakimiyyəti orqanında dövlət qeydiyyatına alınmalıdır.~~

~~1078 11.2. Investisiya qiymətli kağızlarının buraxılışının dövlət qeydiyyatı üçün emitent tərəfindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanına aşağıdakı sənədlər təqdim edilməlidir:~~

~~1078 11.2.1. investisiya qiymətli kağızlarının qeydiyyata alınması üçün ərizə;~~

~~1078 11.2.2. investisiya qiymətli kağızlarının emissiyası haqqında qərar;~~

~~1078 11.2.3. emitentin hüquqi şəxs kimi dövlət qeydiyyatına alınması haqqında şəhadətnamənin və təsis sənədlərinin notarial qaydada təsdiq olunmuş surətləri;~~

~~1078 11.2.4. investisiya qiymətli kağızlarının emissiya prospekti (investisiya qiymətli kağızlarının emissiyası emissiya prospekti ilə müşayiət olunursa);~~

~~1078 11.2.5. investisiya qiymətli kağızının sertifikatının nümunəsi (investisiya qiymətli kağızları sənədli formada buraxıldıqda);~~

~~1078 11.2.6. investisiya qiymətli kağızların emissiya prospektinin qeydiyyata alınması üçün dövlət rüsumunun ödənilməsinə təsdiq edən sənəd (investisiya qiymətli kağızlarının emissiyası emissiya prospekti ilə müşayiət olunursa).~~

~~1078 11.3. Təmin edilmiş istiqrazların buraxılışının dövlət qeydiyyatı yalnız onlar üzrə verilmiş təminatın qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada rəsmiləşdirilməsindən sonra həyata keçirilir.~~

~~1078 11.4. Investisiya qiymətli kağızlarının buraxılışının dövlət qeydiyyatı üçün təqdim edilən sənədlərə onların təqdim edilməsi tarixindən etibarən on beş iş günü müddətində baxılır və qeydiyyatdan imtina üçün əsas olmadıqda, qiymətli kağızlar buraxılışı dövlət qeydiyyatına alınır. Investisiya qiymətli kağızlarının buraxılışının dövlət qeydiyyatına alınmasından imtina edildikdə, bu barədə emitentə rəsmi bildiriş verilir. Investisiya qiymətli kağızlarının~~

~~buraxılışının dövlət qeydiyyatı həmin buraxılışa dövlət qeydiyyat nömrəsinin verilməsindən və bu məlumatların dövlət reyestrinə daxil edilməsindən ibarətdir. Dövlət qeydiyyat nömrəsinin verilməsi və reyestrin aparılması qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~1078 11.5. Emitentin istiqraz buraxılışının maksimal həcminə dair tələblər haqqında qaydalar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.^[498]~~

~~1078 11.6. İnvestisiya qiymətli kağızları buraxılışı dövlət qeydiyyatından keçənə qədər qiymətli kağızların reklamı, hər hansı bir investora rəsmi təklif edilməsi və emissiya prospektinin potensial investorlara təqdim edilməsi qadağandır.~~

~~1078 11.7. Emitentin müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim etdiyi qiymətli kağızların buraxılışı üzrə sənədlərdə göstərilən məlumatların tamlığına və dürüslüyünə görə məsuliyyəti həmin sənədləri imzalamış vəzifəli şəxslər daşıyır.~~

~~Maddə 1078 12. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiya prospektinə dair ümumi tələblər~~

~~1078 12.1. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyası (qapalı yerləşdirmə istisna olmaqla) emissiya prospekti ilə müşayiət olunur.~~

~~1078 12.2. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiya prospektində aşağıdakı məlumatlar olmalıdır:~~

~~1078 12.2.1. emitentin tam adı, təşkilati hüquqi forması və olduğu yer;~~

~~1078 12.2.2. hüquqi şəxslərin dövlət reyestrində emitent barədə olan məlumatlar;~~

~~1078 12.2.3. emitentin nizamnamə kapitalının on faizindən az olmayan miqdarda səs hüququnu verən səhmlərinə (bundan sonra səsli səhmlər) malik olan şəxslər barədə məlumat;~~

~~1078 12.2.4. emitentin idarəetmə orqanı, icra və nəzarət orqanları haqqında məlumat;~~

~~1078 12.2.5. emitentin filial və nümayəndəlikləri haqqında məlumat;~~

~~1078 12.2.6. nizamnamə kapitalında emitentin payı on faizdən az olmayan hüquqi şəxslərin siyahısı və rekvizitləri;~~

~~1078 12.2.7. nizamnamə kapitalı və onun tərkibi haqqında, o cümlədən nizamnamə kapitalının miqdarı, səhmlərin miqdarı, onların nominal dəyəri və~~

~~növləri, habelə səhmlərin ayrı-ayrı növlərinin imtiyazları haqqında məlumat (səhmdar cəmiyyətləri üçün);~~

~~1078 12.2.8. müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə, emitentin sonuncu balansı və toplu maliyyə hesabatı;~~

~~1078 12.2.9. emitentin təsis edildiyi tarixdən və ya son beş maliyyə ili ərzində emitent tərəfindən səhmlər üzrə ödənilmiş dividendlər haqqında məlumat;~~

~~1078 12.2.10. emitentin əvvəl emissiya edilmiş qiymətli kağızları haqqında məlumat;~~

~~1078 12.2.11. investisiya qiymətli kağızlarının buraxılışı haqqında ümumi məlumat;~~

~~1078 12.2.12. investisiya qiymətli kağızlarının yerləşdirilmə qaydası;~~

~~1078 12.2.13. emitentin kreditör borcları, ödəniləcək faizlərin məbləği və satınalma şərtləri (istiqrarlar üzrə);~~

~~1078 12.2.14. istiqrazlar üzrə müəyyənləşdirilmiş xüsusi təminatlar (olduqda);~~

~~1078 12.2.15. təmin edilmiş istiqrazlar üzrə təminatın sərəncamçısı haqqında məlumat;~~

~~1078 12.2.16. investisiya qiymətli kağızlarının ödənilməsi qaydası;~~

~~1078 12.2.17. investisiya qiymətli kağızlarının yerləşdirilməsində iştirak edəcək qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçısı haqqında məlumat;~~

~~1078 12.2.18. investisiya qiymətli kağızlarının emissiyası haqqında qərarın tarixi, nömrəsi və onu qəbul etmiş orqanın adı;~~

~~1078 12.2.19. imtiyazlı səhmlərlə təsbit olunmuş hüquqların məzmunu;~~

~~1078 12.2.20. investisiya qiymətli kağızlarının əldə edilməsi üçün məhdudiyətlər (olduqda).~~

~~Maddə 1078-13. Investisiya qiymətli kağızları buraxılışının dövlət qeydiyyatından imtina~~

~~1078 13.1. Investisiya qiymətli kağızlarının buraxılışının dövlət qeydiyyatından aşağıdakı hallarda imtina edilə bilər:~~

~~1078 13.1.1. investisiya qiymətli kağızlarının buraxılışının dövlət qeydiyyatı üçün təqdim olunmuş sənədlər mövcud qanunvericiliyin tələblərinə cavab vermədikdə;~~

~~1078 13.1.2. emitentin səhmlərinin əvvəlki emissiyasının yekunları haqqında hesabat qeydiyyatdan keçmədikdə (səhm buraxılışı üçün);~~

~~1078 13.1.3. investisiya qiymətli kağızlarının emissiya prospektinə və ya investisiya qiymətli kağızlarının emissiyası haqqında qərara (qiymətli kağızların buraxılışının dövlət qeydiyyatı üçün əsas olan digər sənədlərə) qeyri dürüst, yaxud təhrif edilmiş məlumatlar daxil edildikdə;~~

~~1078 13.1.4. emitent tərəfindən qiymətli kağızlar bazarında ciddi qanun pozuntularına yol verildikdə.^[499]~~

~~1078 13.2. İnvestisiya qiymətli kağızlarının buraxılışının bu Məcəllədə göstərilənlərdən başqa digər əsaslarla dövlət qeydiyyatından imtina edilməsinə yol verilmir.~~

~~1078 13.3. İnvestisiya qiymətli kağızlarının buraxılışının dövlət qeydiyyatından imtina edilməsi haqqında bildiriş müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən emitentə təqdim edilir.~~

~~1078 13.4. İnvestisiya qiymətli kağızlarının buraxılışının dövlət qeydiyyatından imtina edilməsi haqqında qərardan emitent inzibati qaydada və (və ya) məhkəmə qaydasında şikayət edə bilər.~~

~~Maddə 1078-14. İnvestisiya qiymətli kağızlarının buraxılışı haqqında məlumatın açıqlanması~~

~~1078 14.1. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyası emissiya prospekti ilə müşayiət olunduqda, emitent onları yerləşdirməzdən əvvəl emissiya prospektində olan məlumatları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada açıqlamalıdır.~~

~~1078 14.2. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiya prospekti emitentin ünvanında, qiymətli kağızların satış yerlərində olmalıdır və tanışlıq üçün emitent və ya yerləşdirməni həyata keçirən qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçısı tərəfindən heç bir ödəniş tələb edilmədən təqdim edilməlidir. Emitent emissiya prospekti ilə tanış olmaq üçün zəruri olan şəraiti yaratmalı və bunun üçün vaxtı və ünvanı kütləvi informasiya vasitələrində elan etməlidir.~~

~~Maddə 1078-15. İnvestisiya qiymətli kağızlarının yerləşdirilməsi~~

~~1078 15.1. Qiymətli kağızların yerləşdirilməsi emitentin qiymətli kağızlarının ilk sahiblərinə özgəninkiləşdirilməsidir. Emitent investisiya qiymətli kağızlarının yerləşdirilməsi hüququnu onlar dövlət qeydiyyatından keçdiyi andan əldə edir.~~

~~1078 15.2. İnvestisiya qiymətli kağızlarının yerləşdirilməsi kütləvi təklif və ya investorların məhdud dairəsinə təklif (qapalı yerləşdirmə) üsulu ilə həyata keçirilir.~~

~~1078 15.3. — Açıq — səhmdar — cəmiyyətlərinin — səhmlərinin — qapalı yerləşdirilməsinə (açıq səhmdar cəmiyyətlərinin yaradılması və yenidən təşkili zamanı, habelə səhmlərin konvertasiyası halları istisna olmaqla), qapalı səhmdar cəmiyyətlərinin səhmlərinin isə kütləvi təklif üsulu ilə yerləşdirilməsinə yol verilmir.~~

~~1078 15.4. Yerləşdirilən investisiya qiymətli kağızlarının sayı investisiya qiymətli kağızlarının emissiyası haqqında qərarda və ya emissiya prospektində göstərilən sayından çox olmamalıdır. Lakin emitent investisiya qiymətli kağızlarının emissiyası haqqında qərarda və ya emissiya prospektində göstəriləndən az sayda investisiya qiymətli kağızları yerləşdirə bilər. Bu zaman investisiya qiymətli kağızlarının emissiyasının baş tutmuş hesab edilməsi üçün əsas olan qiymətli kağızların yerləşdirilmiş hissəsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~1078 15.5. İnvestisiya qiymətli kağızlarının kütləvi təklif üsulu ilə yerləşdirilməsi zamanı qiymətli kağızları alarkən bir alıcıya başqaları qarşısında üstünlük verilməsi qadağandır. Bu müddəə səhmdar cəmiyyətinin səhmdarlarına investisiya qiymətli kağızlarının emissiyası haqqında qərar qəbul edilən zaman onlarda olan səhmlərin sayına mütənasib miqdarda yeni emissiya olunan qiymətli kağızları almaqda üstünlük hüququ verildikdə tətbiq olunmur.~~

~~1078 15.6. Səhmdar cəmiyyətlərinin səhmlərinin kütləvi təklif üsulu ilə yerləşdirilməsi fond birjası vasitəsi ilə həyata keçirilir. Səhmlərin emissiyasının baş tutmuş hesab edilməsi üçün əsas olan hissəsinin fond birjası vasitəsi ilə yerləşdirilməsi qiymətli kağızların buraxılışı dövlət qeydiyyatına alındığı tarixdən etibarən bir il ərzində başa çatmalıdır.~~

~~1078 15.7. Emitent investisiya qiymətli kağızın dəyərinin ilk sahibi tərəfindən ödənilmə tarixdən etibarən on beş gündən gec olmayaraq onun sahibi haqqında məlumatın qiymətli kağızların sahiblərinin reyestrinə daxil edilməsini (adlı qiymətli kağızların yerləşdirilməsi halında), investisiya qiymətli kağızın sahibinə investisiya qiymətli kağızın sertifikatının və ya depo hesablarından çıxarışların verilməsini təmin etməlidir.~~

~~1078 15.8. İnvestisiya qiymətli kağızları sənədli formada olduqda emitent onların sahibinə qiymətli kağızların sertifikatını (sertifikatlarını) verir.~~

~~1078 15.9. İnvestisiya qiymətli kağızları sənədsiz formada olduqda onların sahiblərinə əldə etdikləri qiymətli kağızları əks etdirən sertifikat depozitar tərəfindən verilir.~~

~~1078 15.10. Bir sertifikatla bir və daha çox sayda eyni dövlət qeydiyyat nömrəsi olan investisiya qiymətli kağızlara hüquqlar təsdiq edilə bilər. Bir investisiya qiymətli kağıza hüquqlar yalnız bir sertifikatla təsdiq edilə bilər.~~

~~1078 15.11. Kütləvi təklif üsulu ilə yerləşdirilən səhmlərin dəyəri yalnız pulla ödənilir.~~

~~1078 15.12. Emitent müvafiq icra hakimiyyəti orqanına investisiya qiymətli kağızların yerləşdirilməsi haqqında Hesabat təqdim etməlidir. İnvestisiya qiymətli kağızların yerləşdirilməsi haqqında hesabatın təqdim edilməsi qaydası qanunvericiliklə müəyyən olunur.~~

~~1078 15.13. Azərbaycan Respublikasının emitentlərinin qiymətli kağızlarının Azərbaycan Respublikası ərazisindən kənarında yerləşdirilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~Maddə 1078-16. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyasının dayandırılması~~

~~1078 16.1. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyasının dayandırılması müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə qiymətli kağızların çap edilməsi, reklamı və yerləşdirilməsi üzrə digər tədbirlərin dayandırılmasıdır.~~

~~1078 16.2. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyası aşağıdakı əsaslarla müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən dayandırıla bilər:~~

~~1078 16.2.1. qeydiyyata alınmış emissiya şərtlərinin, habelə bu Məcəllənin və digər müvafiq normativ hüquqi aktların qiymətli kağızların emissiyası ilə bağlı olan tələbləri pozulduqda;~~

~~1078 16.2.2. investisiya qiymətli kağızlarının dövlət qeydiyyatından keçmiş sayından çox yerləşdirildikdə.~~

~~1078 16.3. Emitent qiymətli kağızların emissiyasının dayandırılması barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanından rəsmi bildiriş aldıqdan sonra dərhal kütləvi informasiya vasitələri ilə bu barədə məlumat verməli və qiymətli kağızların emissiyası zamanı yol verilmiş pozuntuları müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi müddət ərzində aradan qaldırmaqlıdır.~~

~~1078 16.4. Qiymətli kağızların emissiyası zamanı yol verilmiş pozuntular aradan qaldırıldıqdan sonra müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə~~

~~emissiya davam etdirilə bilər. Bu zaman qiymətli kağızların yerləşdirilməsi müddəti emissiya dayandırıldığı müddətə uzadılır.~~

~~1078 16.5. İnvestisiya qiymətli kağızları dövlət qeydiyyatından keçmiş sayından çox yerləşdirildikdə, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən gündən iki ay ərzində emitent həmin kağızların geri satın alınmasını və ləğv edilməsini təmin etməlidir. Əks təqdirdə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı emitent tərəfindən əsassız əldə edilmiş məbləğlərin investirlərə qaytarılması üçün məhkəməyə müraciət edə bilər.~~

~~1078 16.6. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyasının dayandırılması ilə əlaqədar xərclər və investirlərə müvafiq vəsaitlərin qaytarılması emitentin vəsaiti hesabına həyata keçirilir.~~

~~Maddə 1078 17. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyasının yekunları haqqında hesabat~~

~~1078 17.1. İnvestisiya qiymətli kağızlarının yerləşdirilməsi başa çatdıqdan sonra otuz gün müddətində emitent müvafiq icra hakimiyyəti orqanına investisiya qiymətli kağızlarının emissiyasının yekunları haqqında hesabat təqdim etməlidir.~~

~~1078 17.2. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyasının yekunları haqqında hesabatə aşağıdakı məlumatlar daxil edilməlidir:~~

~~1078 17.2.1. investisiya qiymətli kağızlarının yerləşdirilməsinin başlanması və başa çatması tarixi;~~

~~1078 17.2.2. yerləşdirilmiş investisiya qiymətli kağızlarının sayı;~~

~~1078 17.2.3. investisiya qiymətli kağızlarının yerləşdirilməsindən daxil olan vəsaitin ümumi məbləği;~~

~~1078 17.2.4. investisiya qiymətli kağızlarının yerləşdirilməsi zamanı emitentlə investirlər arasında bağlanmış əqdlər haqqında məlumat.~~

~~1078 17.3. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı investisiya qiymətli kağızlarının emissiyasının yekunları haqqında hesabatə on beş iş günü müddətində baxır və qeydiyyatdan imtina üçün əsas olmadıqda onu qeydə alır.~~

~~1078 17.4. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı investisiya qiymətli kağızlarının emissiyasının yekunları haqqında hesabatı qeydiyyata almaqdan həmin buraxılış qiymətli kağızlarının emissiyası ilə əlaqədar qanun pozuntularına yol verildikdə imtina edə bilər.~~

~~1078 17.5. İnvestisiya qiymətli kağızlarının kütləvi təklif üsulu ilə yerləşdirilməsi zamanı emissiyanın yekunları haqqında hesabat, qeydiyyata~~

~~alındıqdan sonra, emitent tərəfindən kütləvi informasiya vasitələrində açıqlanmalıdır.~~

~~**Maddə 1078-18. İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyasının baş tutmamış hesab edilməsi**~~

~~1078-18.1. İnvestisiya qiymətli kağızları onların emissiyasının baş tutmuş hesab edilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş saydan az miqdarda yerləşdirildikdə və ya qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər hallarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən emissiya baş tutmamış hesab edilə bilər.~~

~~1078-18.2. Emissiyanın baş tutmamış hesab edilməsi barədə emitent kütləvi informasiya vasitələri ilə elan verməli və yerləşdirilmiş qiymətli kağızları geri satın alaraq, investordan alınmış vəsaitləri onlara qaytarmalı və bunun nəticələri barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat təqdim etməlidir.~~

~~**Maddə 1078-19. İnvestisiya qiymətli kağızlarının buraxılışının etibarsız hesab edilməsi**~~

~~İnvestisiya qiymətli kağızlarının emissiyası zamanı bu Məcəllənin və müvafiq qanunvericiliyin tələbləri pozulduğu hallarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanının iddiası ilə məhkəmə tərəfindən həmin buraxılış etibarsız hesab edilə bilər. Bu halda həmin buraxılışda olan bütün qiymətli kağızlar emitentə, qiymətli kağızların yerləşdirilməsindən əldə edilmiş vəsaitlər investordan qaytarılmalıdır.~~

§ 14. Qiymətli kağızların tədavülü

Maddə 1078-20. Qiymətli kağızlar üzrə əqdlər

1078-20.1. Qiymətli kağızların tədavülü yerləşdirmədən sonra qiymətli kağızlarla mülki-hüquqi əqdlərin bağlanması nəticəsində mülkiyyət hüquqlarının keçməsi və qeydiyyatı prosesidir.

1078-20.2. Qiymətli kağızlar üzrə əqdlər bu Məcəlləyə və "Qiymətli kağızlar bazarı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq olaraq bağlanılır və həyata keçirilir.^[500]

~~1078-20.3. Adlı qiymətli kağızları əldə edən şəxsin mülkiyyət hüquqları qiymətli kağızlar üzrə hüquqların ötürülməsinin qeydiyyatı ilə yaranır.^[501]~~

1078-20.4. Qiymətli kağızların tədavülü zamanı qiymətli kağızlarla əqdlərin bağlanması və icrasına dair bu Məcəllədə və "Qiymətli kağızlar bazarı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan tələblərin pozulması aşkar edildikdə maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı qanun pozuntusu ilə müşayiət olunan əqdlərin bağlanılmasını dayandırır və ya kliring baş verdikdə tərəflərinin hesablarını dondurur.^[502]

1078-20.5. Qiymətli kağızların növləri üzrə alqı-satqı əqdlərinin bağlanması qaydaları bu Məcəllə və ona müvafiq olaraq maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

1078-20.6. Hüquqi və fiziki şəxslərin borclarının qiymətli kağızlarla rəsmiləşdirilməsi və ödənilməsi maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının müəyyən etdiyi qaydalara uyğun həyata keçirilir.^[503]

1078-20.7. *İnvestisiya* qiymətli kağızlarla əqdlər *investisiya şirkəti* vasitəsilə bağlanmadıqda və ya belə əqdlərdə tərəf müqabili *investisiya şirkəti* olmadıqda həmin əqdlər notarial qaydada təsdiq olunmalıdır.^[504]

1078-20.8. Ünvanlı satış istisna olmaqla, səhmdarların sayı *əllidən* artıq olan səhmdar cəmiyyətlərinin yerləşdirilmiş səhmlərlə alqı-satqı əqdləri fond birjası vasitəsilə bağlanmalıdır. *Tərəfləri bir-birinə məlum olan və qabaqcadan razılaşdırılmış qiymətlə və şərtlərlə bağlanan qiymətli kağızların alqı-satqı müqaviləsi ünvanlı satış əqdidir.*^[505]

1078-20.9. *Veksellər, ipoteka və girov kağızları ötürülərkən qiymətli kağızın arxa tərəfində tələbin güzəşti haqqında qeyd (indossament) etmək zəruridir. Qiymətli kağızda icra edilmiş indossament qiymətli kağızla təsdiqlənmiş bütün hüquqları o şəxsə (indossat) keçirir ki, qiymətli kağız üzrə hüquqlar ona və ya onun sərəncamı ilə verilir.*

1078-20.10. *İndossament blanklı (icranın həyata keçirilməli olduğu şəxs göstərilmədən) və ya orderli (icranın həyata keçirilməli olduğu və ya əmri ilə həyata keçirilməli olduğu şəxs göstərilməklə) ola bilər. İndossament yalnız qiymətli kağızla təsdiqlənmiş hüquqları həyata keçirmək tapşırığı ilə, bu hüquqlar indossata verilmədən (təkrar tapşırılan indossament) məhdudlaşdırıla bilər. Bu halda indossat nümayəndə kimi çıxış edir.*

1078-20.11. *İndossament aşağıdakı tələblərə uyğun gəlməlidir:*

1078-20.11.1. *onda indossat haqqında məlumatlar və indossantın imzası olmalıdır;*

1078-20.11.2. *sadə olmalı və heç nə ilə şərtlənməməlidir (indossamenti məhdudlaşdıran hər cür şərt etibarsız sayılır; qismən indossament də etibarsızdır.);*

1078-20.11.3 qiymətli kağızda və ya ona əlavə edilmiş vərəqdə (əlavə vərəq) yazılmalıdır.

1078.20.12. *İnsayder ticarəti və ya manipulyasiya həyata keçirilməsi nəticəsində zərər vuran şəxs zərər vurulmuş şəxs qarşısında vurduğu zərərin üç misli miqdarında məsuliyyət daşıyır.*^[506]

Maddə 1078-21. Qiymətli kağızla təsdiqlənmiş hüquqların ötürülməsi^[507]

1078-21.1. Qiymətli kağızla təsdiqlənmiş hüquqlar bu Məcəllənin 993-cü maddəsinə və bu maddədə müəyyən edilmiş xüsusiyyətlərə uyğun olaraq ötürülür.^[508]

1078-21.2. Adsız sənədli qiymətli kağızla təsdiqlənmiş hüquqlar onun sertifikatının yeni sahibinə verilməsi ilə ötürülür.^[509]

1078-21.3. *Mərkəzi depozitarda saxlanılan adsız sənədli qiymətli kağızla təsdiqlənmiş hüquqlar qiymətli kağızların yeni mülkiyyətçisinin "depo" hesabına köçürülməsi yolu ilə ötürülür.*^[510]

1078-21.4. *Sənədsiz qiymətli kağızla təsdiqlənmiş hüquqlar qiymətli kağızlar üzrə depozitar sistemində qiymətli kağızlar mülkiyyətçisinin depo hesabından yeni mülkiyyətçinin depo hesabına köçürülməsi yolu ilə ötürülür.*^[511]

1078-21.5. Adlı sənədli qiymətli kağızla təsdiqlənmiş hüquqlar yeni mülkiyyətçiyə qiymətli kağızları (sertifikatları) verməklə qiymətli kağız mülkiyyətçilərinin reyestrində müvafiq qeydin aparılması yolu ilə və ya *indossament* əsasında ötürülür. *Mərkəzi depozitarda saxlanılan adlı sənədli qiymətli kağızla təsdiqlənmiş hüquqlar mülkiyyətçinin "depo" hesabından yeni mülkiyyətçinin "depo" hesabına qiymətli kağızların köçürülməsi yolu ilə ötürülür.*^[512]

1078-21.6. Qiymətli kağızlarla təsdiqlənmiş hüquqlar əldə edən şəxsə həmin kağızlara mülkiyyət hüququ keçən andan keçir.^[513]

1078-21.7. *Veksel, ipoteka və girov kağızları ilə təsdiqlənmiş hüquqlar ixtiyarlı mülkiyyətçinin kağız üzərində etdiyi sərəncam vasitəsi ilə yeni mülkiyyətçiyə ötürülür.*^[514]

1078-21.8. Qanunvericiliklə bu Məcəllənin tələbləri nəzərə alınmaqla qiymətli kağızların ayrı-ayrı növləri üzrə hüquqların keçməsinə əlavə üsul və xüsusatlar müəyyən edilə bilər.

1078-21.9. Adlı sənədli qiymətli kağızla təsdiqlənmiş hüquqların ötürülməsi zamanı qiymətli kağızın sertifikatının yeni mülkiyyətçinin adına rəsmiləşdirilməsi qaydası *maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı* tərəfindən müəyyən edilir.^[515]

1078-21.10. Yeni *mülkiyyətçi* hüquqların keçməsi üzrə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hərəkətlərin icrası və hüquqların qeydiyyatından sonra qiymətli kağızla *təsdiqlənmiş* hüquqları əldə edir.^[516]

1078-21.11. *Veksel, ipoteka və girov kağızları ilə təsdiqlənmiş hüququ ötürən şəxs (indossant) təkcə hüququn mövcudluğuna görə deyil, həm də onun həyata keçirilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Digər növ qiymətli kağızla təsdiqlənmiş hüququ ötürən şəxs müvafiq tələbin etibarsızlığına görə məsuliyyət daşıyır, lakin onun icra edilməməsi üçün məsuliyyət daşımır.*^[517]

Maddə 1078-22. Qiymətli kağızlarla *təsdiqlənmiş* hüquqların həyata keçirilməsi^[518]

1078-22.1. Sənədli qiymətli kağızlarla *təsdiqlənmiş* hüquqlar qiymətli kağızların *mülkiyyətçisi* tərəfindən həmin qiymətli kağızların sertifikatının təqdim edilməsi ilə həyata keçirilir.^[519]

1078-22.2. Sənədsiz qiymətli kağızlarla *təsdiqlənmiş* hüquqlar həmin qiymətli kağızlar barədə reyestr və ya "depo" hesablarında mülkiyyətçi, yaxud nominal saxlayıcı barədə olan məlumatlarla reyestrdə qeydə alınmış şəxs barədə məlumatların eyniləşdirilməsi ilə həyata keçirilir.^[520]

1078-22.3. Sənədli qiymətli kağızların sertifikatları *mərkəzi depozitarda* saxlandıqda həmin qiymətli kağızlarla *təsdiqlənmiş* hüquqlar *mülkiyyətçinin* tapşırığı ilə *mərkəzi depozitarda* saxlanılan qiymətli kağızın sertifikatının (*mülkiyyətçilərin* siyahısı əlavə olunmaqla) depozitar tərəfindən təqdim edilməsi ilə həyata keçirilir.^[521]

Maddə 1078-23. Qiymətli kağızların öhdəliklərlə yüklənməsi

1078-23.1. *Qiymətli kağızlar girovla və bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş digər öhdəliklərlə yüklənə bilər və belə yüklənmə qiymətli kağızlar üzrə depozitar sistemində qeydiyyata alındığı andan qüvvəyə minir.*^[522]

1078-23.2. Qiymətli kağızların öhdəliklərlə yüklənməsi qaydası bu Məcəllə və digər qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilir.

~~1078-23.3. Qiymətli kağızların girovu barədə səlahiyyətli orqanların qəbul etdikləri qərarlar barədə məlumatlar müvafiq icra hakimiyyəti orqanının apardığı rəsmi reyestrə əks etdirilir.~~^[523]

1078-23.4. Qiymətli kağızlar üzrə girovun (ipotekanın) predmeti olan qiymətli kağızlarla rəsmiləşdirilmiş daşınmaz əmlaka *tutmanın* yönəldilməsi və

ya hüquqların keçməsi həmin əmlaka *tutmanın* yönəldilməsi və ya hüquqların keçməsidir. Qiymətli kağızlarla rəsmiləşdirilmiş hüquqlar (daşınmaz əmlakın ipotekası da daxil olmaqla) üzrə mülkiyyətin əldə edənə keçməsi həmin qiymətli kağızın verilməsi ilə həyata keçirilir. ^[524]

1078-23.5. Girov kağızı və ipoteka kağızının tədavülü qaydaları *maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı* tərəfindən müəyyən edilir.

1078-23.6. Qiymətli kağızlar üzrə girov hüquqları yalnız onların mülkiyyətçilərinin tapşırıqları əsasında depozitar sistemində qeydiyyatla alınmalıdır.

1078-23.7. Bu Məcəllənin 1078-23.6-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş tapşırıqda aşağıdakılar öz əksini tapmalıdır:

1078-23.7.1. mülkiyyətçinin və hüquqların xeyrinə qoyulduğu üçüncü şəxslər barədə məlumatlar (hüquqi şəxs olduqda - onun tam adı, ünvanı; fiziki şəxs olduqda - adı, soyadı, atasının adı, ünvanı);

1078-23.7.2. mülkiyyətçinin və hüquqların xeyrinə qoyulduğu üçüncü şəxsin mərkəzi depozitarda olan fərdi eyniləşdirmə nömrələri;

1078-23.7.3. qiymətli kağızların növü, forması, qeydiyyat nömrəsi və sayı;

1078-23.7.4. qiymətli kağızlar üzrə yüklənən hüquqların növü və qüvvədə olma müddəti (olduqda);

1078-23.7.5. qiymətli kağızlar üzrə hüquqların ötürülməsini təsdiq edən sənədlər;

1078-23.7.6. mülkiyyətçinin imzası.

1078-23.8. Qiymətli kağızlar üzrə girov hüquqları onların depozitar sistemində qeydiyyatla alındığı andan yaranır. Girov saxlayan girovda olan qiymətli kağızlar üzrə gəlirlərin əldə olunması hüququna malikdirsə, həmin hüquqlar girovla birgə depozitar sistemində qeydiyyatla alınır.

1078-23.9. Qiymətli kağızlarla girov predmetinə tutmanın yönəldilməsi bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş hallarda məhkəmədən kənar qaydada həyata keçirilir.

1078-23.10. Borclu öhdəliyi icra etmədikdə girov saxlayan girov predmetinə tutmanın yönəldilməsi haqqında girov qoyana aşağıdakı məlumatları özündə əks etdirən bildiriş göndərməlidir:

1078-23.10.1. girovun mərkəzi depozitarda uçota alındığı tarixi;

1078-23.10.2. girov predmeti barədə məlumat (qiymətli kağızların emitentinin adı, qiymətli kağızların qeydiyyat nömrəsi, növü, forması, sayı, nominal dəyəri);

1078-23.10.3. icra olunmalı öhdəlik barədə məlumat;

1078-23.10.4. girov predmetinə tutmanın yönəldilməsinin girov müqaviləsində nəzərdə tutulduğu və ya girov kağızının verildiyi hallar istisna olmaqla, girov predmetinə tutmanın yönəldilməsi üçün notariat qaydasında razılaşmanın təsdiq

edilməsi barədə təklif və ya girov predmetinə notariusun icra qeydi və ya məhkəmə qaydasında tutmanın yönəldilməsi barədə xəbərdarlıq;

1078-23.10.5. bildirişin tarixi, bildirişi verən şəxsin vəzifəsi, adı və imzası.

1078-23.11. Girov saxlayan girov predmetinə tutmanın yönəldilməsi haqqında bildirişi girov qoyana göndərildiyi tarixdən etibarən yeddi iş günü ərzində mərkəzi depozitara göndərilməlidir.

1078-23.12. Mərkəzi depozitar üç iş günü ərzində bildirişi qeydə alır, girov qoyulmuş qiymətli kağızlarla əməliyyatları dayandırır və bu barədə girov saxlayana məlumat verir.

1078-23.13. Girov predmetinə tutmanın yönəldilməsi məhkəmədən kənar qaydada həyata keçirildikdə, girov predmeti girov qoyanla girov saxlayanın razılaşması əsasında fond birjasında satışa çıxarılır.

1078-23.14. Məhkəmə girov predmetinin satışı barədə qərar qəbul etdikdə, girov predmeti məhkəmə icraçılarının tapşırığı əsasında girov müqaviləsində göstəriləni qiymətə fond birjasında satışa çıxarılır.

1078-23.15. Girov müqaviləsi ilə girov predmetinin qiyməti müəyyən edilmədikdə, qiymətli kağızlar nominal dəyər ilə satışa çıxarılır.

1078-23.16. Girov predmeti fond birjasında satılmadıqda, girov predmetini təşkil edən qiymətli kağızlar girov saxlayana təklif olunur.

1078-23.17. Qiymətli kağızların girovununun qeydiyyatı, ona xitam verilməsi və girov predmetinə tutmanın yönəldilməsi qaydası maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

1078-23.18. Girov müqaviləsi tənzimlənən bazarlarda maliyyə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi məqsədilə bağlandıqda və həmin müqavilədə girov predmeti pul və ya tənzimlənən bazarda ticarət olunan qiymətli kağızlar və ya törəmə maliyyə alətləri olduqda və girov saxlayan və ya girov qoyan Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, mərkəzi depozitar, bank, sığorta şirkəti və ya investisiya şirkəti olduqda və girovla təmin edilmiş borc yalnız tənzimlənən bazarda alqı-satqı əməliyyatlarının keçirilməsi üçün istifadə olunduqda bu cür girov maliyyə girovu hesab olunur.

1078-23.19. Girov saxlayanla girov qoyan arasında bağlanan girov müqaviləsində nəzərdə tutulduğu halda maliyyə girovu üzrə öhdəliklər borclu tərəfindən icra edilmədikdə, girov predmeti məhkəmədən kənar qaydada girov saxlayanın mülkiyyətinə keçir. Bu maddədə nəzərdə tutulmuş müqavilənin notariat qaydada təsdiq edilməsi tələb olunmur.^[525]

Maddə 1078-24. Xarici emitentlərin qiymətli kağızlarının Azərbaycan Respublikasında tədavülə buraxılması qaydaları

Xarici emitentlərin qiymətli kağızlarının Azərbaycan Respublikasında tədavülə buraxılması qaydaları *maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı* tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 1078-25. Xarici investorlar tərəfindən qiymətli kağızların əldə edilməsi

Azərbaycan Respublikasının emitentlərinin qiymətli kağızlarının xarici investorlar tərəfindən əldə edilməsi, qanunla nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, məhdudlaşdırılmır.

Maddə 1078-26. Qiymətli kağızların birləşdirilməsi, xırdalanması (bölünməsi) və konvertasiyası

1078-26.1. Qiymətli kağızların birləşdirilməsi bir növdən olan bütün qiymətli kağızların bir buraxılış daxilində bütün mülkiyyətçilərdə olan qiymətli kağızların sayının mütənasib azaldılması yolu ilə dəyişdirilməsidir. Qiymətli kağızların nominal dəyəri olduqda, onların birləşdirilməsi nominal dəyərin mütənasib artırılması ilə müşayiət olunur.

1078-26.2. Qiymətli kağızların xırdalanması (bölünməsi) bir qiymətli kağızın nominal dəyərinin mütənasib bölünməsi yolu ilə eyni növlü bir neçə qiymətli kağıza çevrilməsidir.

1078-26.3. Qiymətli kağızların konvertasiyası bir emitentin bir növ investisiya qiymətli kağızların digər növlü investisiya qiymətli kağızlara və ya digər emitentin qiymətli kağızlarına (həmin emitent yenidən təşkil edildikdə) əvəzsiz dəyişdirilməsidir (səhmin istiqraza dəyişdirilməsi istisna olmaqla). Bu zaman dəyişdirilmiş qiymətli kağızlar ləğv olunur.

1078-26.4. Qiymətli kağızların birləşdirilməsi, xırdalanması (bölünməsi) və konvertasiyası həmin qiymətli kağızların yerləşdirilməsi zamanı emitent tərəfindən cəlb edilmiş vəsaitlərin miqdarının dəyişdirilməsinə gətirmir, qiymətli kağızların *mülkiyyətçilərindən* geri alınan qiymətli kağızların dəyərinin qaytarılması üçün əsas deyil və qiymətli kağızlar *mülkiyyətçiləri* tərəfindən əlavə xərclər edilmədən həyata keçirilir.^[526]

1078-26.5. Emitentin yerləşdirilmiş qiymətli kağızlarının birləşdirilməsi, xırdalanması (bölünməsi) və konvertasiyası haqqında qərarı *maliyyə bazarlarına*

*nəzarət orqanı*nda qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada qeydiyyatata alınmalıdır.

1078-26.6. Qiymətli kağızların birləşdirilməsi, xırdalanması (bölünməsi) və konvertasiyası qaydaları *maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı* tərəfindən müəyyən edilir.

1078-26.7. Qiymətli kağızların birləşdirilməsi, xırdalanması (bölünməsi) və konvertasiyası və ödənilməsi bu qiymətli kağızların əvvəlki sertifikatlarının ləğv olunması ilə müşayiət olunur.

Maddə 1078-27. Qiymətli kağızların dövriyyədən çıxarılması və ləğv edilməsi^[527]

1078-27.1. Qiymətli kağızların dövriyyədən çıxarılması və ləğv edilməsi aşağıdakı hallarda həyata keçirilir:

1078-27.1.1. *səhmlər barəsində səhmdarların ümumi yığıncağının* qərarı ilə;^[528]

1078-27.1.2. qiymətli kağızların emissiyasının baş tutmamış hesab edildiyi halda *maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının* qərarı ilə;

1078-27.1.3. qiymətli kağızların buraxılışı məhkəmə tərəfindən etibarsız hesab edildikdə;

1078-27.1.4. emitentin fəaliyyətinə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada xitam verildikdə;

1078-27.1.4-1. *tədavül müddəti bitdikdən sonra qiymətli kağızlar ödənildikdə*;^[529]

1078-27.1.5. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

1078-27.2. *Dövlət qeydiyyatına alınmış* qiymətli kağızlar dövriyyədən çıxarıldıqda ~~və ya ləğv edildikdə~~, *maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı* qiymətli kağızların dövlət reyestrində müvafiq qeydlər etməlidir.^[530]

1078-27.3. Qiymətli kağızların dövriyyədən çıxarılması və ləğv edilməsi haqqında məlumat (ödəniş nəticəsində tədavüldən çıxarılması istisna olmaqla) *maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı* tərəfindən qiymətli kağızların dövlət reyestrində müvafiq qeydlər edildiyi gündən yeddi iş günü müddətində rəsmi kütləvi informasiya vasitələrində dərc olunmalıdır.

1078-27.4. Qiymətli kağızların dövriyyədən çıxarılması və ləğv edilməsi barədə məlumatın dərc edildiyi gündən onların dövriyyəsinə yol verilmir. Bu məlumatın dərc edildiyi gündən həmin kağızlarla bağlanmış müqavilələr əhəmiyyətsizdir.

1078-27.5. Qiymətli kağızların dövriyyədən çıxarılması ~~və ləğv edilməsi~~ bu barədə müvafiq məlumat dərc edildikdən sonra həyata keçirilir.

1078-27.6. Qiymətli kağızların dövriyyədən çıxarılması və ~~löv~~ ~~edilməsi~~ qaydaları maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

§ 15. Qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçıları^[531]

Maddə 1078-28. Qiymətli kağızlar bazarında peşəkar fəaliyyətin növləri

~~1078 28.1. Qiymətli kağızlar bazarında peşəkar fəaliyyət növlərinə aşağıdakılar aid edilir:~~

~~1078 28.1.1. broker fəaliyyəti;~~

~~1078 28.1.2. diler fəaliyyəti;~~

~~1078 28.1.3. aktivlərin idarə edilməsi üzrə fəaliyyət;~~^[532]

~~1078 28.1.4. klirinq fəaliyyəti;~~

~~1078 28.1.5. depozitar fəaliyyəti;~~

~~1078 28.1.6. qiymətli kağız sahiblərinin reyestrinin aparılması üzrə fəaliyyət;~~

~~1078 28.1.7. fond birjası.~~

~~1078 28.2. Qanunvericiliklə qiymətli kağızlar bazarında peşəkar fəaliyyətin digər növləri də müəyyən edilə bilər.~~

~~1078 28.3. Qiymətli kağızlar bazarında peşəkar fəaliyyət yalnız müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən verilmiş müvafiq xüsusi razılığa (lisenziyaya) malik olan şəxslər tərəfindən həyata keçirilə bilər.~~

~~1078 28.4. Qiymətli kağızlar bazarında peşəkar fəaliyyətin müxtəlif növləri ilə eyni zamanda məşğul olunması qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir. Qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçılarının banklar istisna olmaqla qiymətli kağızlar bazarına aid olmayan digər sahibkarlıq fəaliyyəti növləri ilə eyni zamanda məşğul olunmasına yol verilmir.~~^[533]

~~1078 28.5. Qiymətli kağızlar bazarında peşəkar fəaliyyəti həyata keçirmək üçün xüsusi razılığın (lisenziyanın) verilməsi, dayandırılması və ləğv edilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~1078 28.6. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada qiymətli kağızlar bazarında peşəkar fəaliyyət növlərini və ya həmin fəaliyyət növləri çərçivəsində ayrı-ayrı əməliyyatları xüsusi razılıq (lisenziya) olmadan həyata keçirə bilər.~~

Maddə 1078-29. Broker fəaliyyəti

~~1078 29.1. Broker fəaliyyəti yalnız hüquqi şəxslər tərəfindən həyata keçirilə bilər.~~

~~1078 29.2. Brokerin müştərisinin tapşırığını onun üçün daha əlverişli şərtlərlə yerinə yetirməyə maneçilik törədən marağı varsa, broker tapşırığın icrasını dayandıraraq dərhal müştərini bu barədə xəbərdar etməli və müştərisinin yeni tapşırığını icra etməlidir.~~

~~1078 29.3. Broker müvafiq tapşırığı alarkən onunla müştərisinin maraqları arasında ziddiyyət barədə müştəriyə məlumat verməmişdirsə və bu müştərisinin maraqlarına ziyan vurmuşdursa, broker qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada həmin zərəri öz hesabına ödəməyə borcludur.~~

~~1078 29.4. Brokerin müştərisinin tapşırıqlarının yerinə yetirilməsi ilə bağlı olmayan öhdəlikləri üzrə brokerə tətbiq edilən maddi tənbeh tədbirləri müştərisinin brokerdə saxlanılan maddi vəsaitlərinə yönəldilə bilməz.~~

~~1078 29.5. Broker komisyoner kimi fəaliyyət göstərdikdə, komissiya müqaviləsində nəzərdə tutulduqda, müştərisinin onun sərəncamına verilmiş pul vəsaitlərindən (qiymətli kağızlara investisiya üçün nəzərdə tutulmuş və ya qiymətli kağızların alınmasından əldə edilmiş), onların qaytarılması anma qədər, müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq qiymətli kağızlarla əməliyyatlarda təkrarən istifadə edə bilər. Bu fəaliyyətin nəticəsində əldə edilən gəlirin istifadəsi qaydaları müqavilə ilə müəyyən edilir.~~

~~1078 29.6. Broker eyni zamanda diler fəaliyyəti ilə məşğul olduqda, ona müştəri tərəfindən verilmiş sifarişdə diler fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə bağlı aparıldığı əməliyyatlarla əqdin istiqaməti və şərtləri eyni olduqda, o, ilk növbədə müştərisinin tapşırığını yerinə yetirməlidir.~~

~~1078 29.7. Broker müflis elan edildikdə broker xidmətinin göstərilməsi haqqında müqaviləyə əsasən müştərisinin onda saxlanılan maddi vəsaitlər qaytarılmalıdır.~~

~~1078 29.8. Broker fəaliyyətini tənzimləyən qaydalar və broker ilə müştəri arasında bağlanmış müqaviləyə dair tələblər müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~1078 29.9. Broker cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasının və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin qarşısının alınması məqsədi ilə onun üçün müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilmiş tədbirləri yerinə yetirməlidir.~~

Maddə 1078-30. Diler fəaliyyəti

~~1078 30.1. Diler fəaliyyəti yalnız hüquqi şəxslər tərəfindən həyata keçirilə bilər.~~

~~1078 30.2. Diler əvvəlcədən elan etdiyi şərtlərə uyğun gələn alqı satqı müqavilələrinin bağlanmasından həmin şərtləri dəyişdirmək yolu ilə imtina edə bilməz.~~

~~1078 30.3. Diler fəaliyyətini tənzimləyən qaydalar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

Maddə 1078 31. Aktivlərin idarə edilməsi üzrə fəaliyyət

~~1078 31.1. Aktivlərin idarə edilməsi üzrə fəaliyyət yalnız hüquqi şəxslər tərəfindən həyata keçirilə bilər. Aktivlərin idarə edilməsi üzrə fəaliyyəti həyata keçirən qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçısı idarəçi adlanır.^[534]~~

~~1078 31.2. İdarəçiyə idarə edilmək üçün qiymətli kağızların, pul vəsaitlərinin və qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər əmlakın verilməsi həmin qiymətli kağızlara, pul vəsaitlərinə və əmlaka mülkiyyət hüququnun keçməsinə səbəb olmur.~~

~~1078 31.3. İdarəçi ilə müştərisi arasında və ya idarəçinin bir neçə müştəriləri arasında maraqlar ixtilafı yarandıqda idarəçi bu barədə müştərilərinə dərhal məlumat verməlidir. Əks təqdirdə, bunun nəticəsində müştəriyə dəymiş zərər idarəçi tərəfindən ödənilməlidir.~~

~~1078 31.4. İdarəçinin öhdəlikləri üzrə tənbeh tədbirləri müştərinin idarə etməyə verilmiş əmlakına yönəldilə bilməz.~~

~~1078 31.5. İdarəçinin fəaliyyətini tənzimləyən qaydalar və idarəçi ilə müştərinin müqaviləsinə dair tələblər müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~1078 31.6. İdarəçi cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasının və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin qarşısının alınması məqsədi ilə onun üçün müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilmiş tədbirləri yerinə yetirməlidir.^[535]~~

Maddə 1078 32. Klirinq fəaliyyəti

~~1078 32.1. Klirinq fəaliyyətini yalnız hüquqi şəxslər (bundan sonra klirinq təşkilatları) həyata keçirir.~~

~~1078 32.2. Qiymətli kağızlarla əqdlər üzrə hesablaşmaları həyata keçirən klirinq təşkilatları qiymətli kağızlarla əqdlərin icra olunmaması risklərini~~

~~azaltmaq üçün zəmanət fondu yaratmalıdır. Zəmanət fondunun minimal məbləği bağlanılacaq əqdlərin təmin edilməmiş hissəsindən az olmamalıdır.~~

~~1078 32.3. Klirinq fəaliyyətinin həyata keçirilməsinin qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~Maddə 1078-33. Depozitar fəaliyyəti~~

~~1078 33.1. Depozitar fəaliyyəti yalnız hüquqi şəxslər tərəfindən həyata keçirilə bilər.~~

~~1078 33.2. Depozitar fəaliyyətinin həyata keçirilməsi standartları və qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~1078 33.3. Depozitarın qiymətli kağızların saxlanması və uçuotu üzrə xidmətlərindən istifadə edən şəxs deponent adlandırılır.~~

~~1078 33.4. Depozitar müqaviləsinin bağlanması qiymətli kağızlar üzrə mülkiyyət hüququnun depozitara keçməsinə əsas deyildir.~~

~~1078 33.5. Depozitarın öhdəlikləri üzrə tənbeh tədbirləri deponentin qiymətli kağızlarına yönəldilə bilməz.~~

~~1078 33.6. Depozitar, depo hesabları üzrə yazıların tamlığını və düzgünlüyünü təmin etməlidir və öz öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsinə və ya lazımcına yerinə yetirilməməsinə görə, depo hesabları üzrə yazıların tamlığına və düzgünlüyünə görə məsuliyyət daşıyır.~~

~~1078 33.7. Depozitar sisteminin strukturu, onun üzvlərinin qarşılıqlı münasibətlərinin prinsipləri, məzmunu və formasına olan tələblər, onların fəaliyyət qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~1078 33.8. Depozitar eyni zamanda reyestr saxlayıcı peşəkar fəaliyyətini həyata keçirdikdə emitentlə bağlanmış müqaviləyə əsasən qiymətli kağız sahiblərinin və (və ya) nominal saxlayıcıların depo hesablarına əsasən reyestri aparır. Bu halda digər depozitalarda saxlanılan qiymətli kağızlar qiymətli kağız sahiblərinin reyestrini aparan depozitarda nominal saxlayıcı hesabında əks etdirilir.~~

~~1078 33.9. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı dövlət qiymətli kağızlarına hüquqların uçuotunu aparan depozitlarla bağlanmış müqavilə əsasında həmin qiymətli kağızlar üzrə ayrı ayrı depozitar əməliyyatlarını aparmaq hüququna malikdir.~~

~~Maddə 1078-34. Qiymətli kağız sahiblərinin reyestrinin aparılması üzrə fəaliyyət~~

~~1078 34.1. Qiymətli kağız sahiblərinin reyestrinin aparılması üzrə fəaliyyətlə yalnız hüquqi şəxslər məşğul ola bilər.~~

~~1078 34.2. Qiymətli kağız sahiblərinin reyestrinin aparılması üzrə fəaliyyəti həyata keçirən şəxs (bundan sonra – reyestr saxlayıcı) qiymətli kağız sahiblərinin reyestrinin aparılması sistemində qeydə alınmış emitentin qiymətli kağızları ilə əqdləri bağlaya bilməz.~~

~~1078 34.3. Qiymətli kağız sahiblərinin reyestri müəyyən tarixə qeydə alınmış qiymətli kağızların sahiblərinin və nominal saxlayıcılarının, onlara məxsus qiymətli kağızların sayının və növünün eyniləşdirilməsini təmin edən siyahıdır. Qiymətli kağızların reyestrində emitent haqqında məlumat, hər bir qiymətli kağız sahiblərinə və nominal saxlayıcılarına məxsus olan qiymətli kağızların sayı, nominal dəyəri, növü, forması, öhdəliklər ilə yükləndirilməsi və qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər məlumatlar göstərilməlidir.~~

~~1078 34.4. Qiymətli kağız sahiblərinin reyestrinin aparılması üzrə fəaliyyətin həyata keçirilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~1078 34.5. Adsız qiymətli kağızların sahiblərinin reyestri aparılmır.~~

~~1078 34.6. Bir emitentin adlı investisiya qiymətli kağızlarının sahiblərinin sayı iyirmidən artıq olduqda, qiymətli kağız sahiblərinin reyestrinin aparılması yalnız qiymətli kağız bazarının peşəkar iştirakçısı olan reyestr saxlayıcı tərəfindən keçirilməlidir. Bir emitentin adlı investisiya qiymətli kağızlarının sahiblərinin sayı iyirmi və daha az olduqda, onların reyestri həm qiymətli kağız bazarının peşəkar iştirakçısı olan reyestr saxlayıcı, həm də emitentin özü tərəfindən aparıla bilər.~~

~~1078 34.7. Emitentin eyni növ qiymətli kağızlarının sahiblərinin reyestri eyni zamanda yalnız bir reyestr saxlayıcı tərəfindən aparılmalıdır.~~

~~1078 34.8. Reyestr saxlayıcı reyestrdən verdiyi çıxarışlar üzrə yazıların tamlığını və düzgünlüyünü təmin etməlidir və öz öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsinə və ya lazımınca yerinə yetirilməməsinə görə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyır.~~

~~1078 34.9. Emitent reyestr saxlayıcısını dəyişdiyi halda, bu barədə kütləvi informasiya vasitələrində elan verməli, və ya bütün qiymətli kağız sahiblərinə öz hesabına yazılı bildiriş göndərməlidir.~~

~~1078 34.10. Qiymətli kağız sahiblərinin reyestrində qiymətli kağızların nominal saxlayıcısı qismində broker (yalnız deponentləşdirilməmiş qiymətli kağızlar üzrə) və ya depozitar çıxış edə bilərlər.~~

~~1078 34.11. Qiymətli kağızlar depozitarda deponentləşdirildikdə depozitar həmin qiymətli kağızların sahiblərinin reyestrində nominal saxlayıcı kimi qeydə alınır.~~

~~1078 34.12. Qiymətli kağızların nominal saxlayıcısı həmin qiymətli kağızlarla təsbit edilmiş hüquqları yalnız onların mülkiyyətçisi tərəfindən bu barədə səlahiyyət aldıqda həyata keçirə bilər.~~

~~1078 34.13. Reyestrin aparılması sistemində nominal saxlayıcının adının qeyd edilməsi qiymətli kağızlara mülkiyyət hüququnun nominal saxlayıcıya keçməsinə əsas deyildir.~~

~~1078 34.14. Bir nominal saxlayıcının müştəriləri olan qiymətli kağız sahiblərinin arasında əqdlərin nəticələri reyestrdə əks etdirilmir.~~

~~1078 34.15. Qiymətli kağızların bir nominal saxlayıcıdan başqa nominal saxlayıcıya ötürülməsi haqqında məlumat nominal saxlayıcılar tərəfindən üç iş günü ərzində reyestr saxlayıcıya təqdim olunmalıdır.~~

~~1078 34.16. Qiymətli kağız sahibləri tərəfindən qiymətli kağızlar üzrə hüquqların həyata keçirilməsinin təmin edilməsi üçün nominal saxlayıcı reyestr saxlayıcının tələbi ilə müəyyən tarixə nominal saxlayıcısı olduğu şəxslərin siyahısını yeddi iş günü ərzində ona təqdim etməlidir.~~

Maddə 1078-35. Fond birjası

~~1078 35.1. Fond birjası qapalı səhmdar cəmiyyəti formasında yaradılan, öz üzvləri arasında qiymətli kağızlarla ticarəti təşkil edən və bağlanmış əqdlərin icrasını təmin edən ticarət təşkilatçısıdır.~~

~~1078 35.2. Adında "Fond birjası" ifadəsini yalnız fond birjası peşəkar fəaliyyətini həyata keçirən şəxs istifadə edə bilər.~~

~~1078 35.3. Fond birjası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş standartlar əsasında fəaliyyətini tənzimləyən daxili qaydaları təsdiq etməlidir.~~

~~1078 35.4. Fond birjasının nizamnamə kapitalının minimal miqdarı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~1078 35.5. Fond birjası yalnız adi adlı səhmlər emissiya edə bilər.~~

~~1078 35.6. Fond birjasının səhmdarlarının hər biri birjаныn səhmlərinin sayının iyirmi faizindən çox olmamaqla səhmlərin sahibləri ola bilərlər.~~

~~1078 35.7. Fond birjası ticarəti öz üzvləri arasında təşkil edir. İstisna qaydasında Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı birja ticarətində birja üzvü olmadan iştirak edə bilər.~~

~~1078 35.8. Fond birjasının işçiləri qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçıları və onların təsisçiləri ola bilməzlər, həmçinin fond birjasının fəaliyyətində sahibkarlar kimi iştirak edə bilməzlər.~~

~~Maddə 1078 36. Fond birjasının üzvləri~~

~~1078 36.1. Fond birjasının üzvləri birjanın daxili qaydalarına uyğun olaraq birja ticarətində bilavasitə iştirak etmək hüququna malik olan broker və ya dilerlərdir.~~

~~1078 36.2. Fond birjası üzvlüyünə daxil olması, fond birjası üzvlüyündən çıxarılması, xaric edilməsi və birjada üzvlüyün dayandırılması qaydaları, habelə fond birjasında üzvlərin fəaliyyətinin qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanının normativ hüquqi aktları, həmçinin birjanın nizamnaməsi və digər daxili sənədləri ilə müəyyən edilir.~~

~~1078 36.3. Fond birjasının üzvlərinin broker və diler fəaliyyətinə xüsusi razılıqları (lisenziyaları) olmalıdır və onlar birja tərəfindən onların ödəniş qabiliyyətinə və özlərinin fəaliyyətlərinin təşkilinə dair müəyyən edilən ixtisas tələblərinə cavab verməlidirlər.~~

~~1078 36.4. Birjada üzvlüyə aşağıdakı hallarda xitam verilir:~~

~~1078 36. 4.1. birja üzvlüyündən könüllü qaydada çıxdıqda;~~

~~1078 36.4.2 müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı nəticəsində birja üzvü olan brokerə və dilərə verilən xüsusi razılıq (lisenziya) ləğv edildikdə;~~

~~1078 36.4.3. birjanın müvafiq idarəetmə orqanının qərarı ilə birja üzvü birja qaydalarını kobud surətdə pozduqda və ya birja tərəfindən müəyyən edilən ixtisas tələblərinə cavab vermədikdə;~~

~~1078 36.4.4. birjanın fəaliyyətinə xitam verildikdə.~~

~~1078 36.5. Fond birjası öz üzvlərinin sayını məhdudlaşdırmaq hüququna malikdir.~~

~~Maddə 1078 37. Fond birjası tərəfindən yığılan ödənişlər~~

~~1078 37.1. Fond birjası tərəfindən aşağıdakı hallarda pul ödənişləri müəyyən edilə bilər:~~

~~1078 37.1.1. fond birjasının üzvlüyünə daxil olmaq üçün;~~

~~1078 37.1.2. qiymətli kağızların listingi üçün;~~

~~1078 37.1.3. birja əqdlərinin təşkili üçün.~~

~~1078 37.2. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydalarda, birjanın nizamnaməsi və birja qaydaları ilə nəzərdə tutulmuş digər hallarda da ödənişlərin alınması müəyyən edilə bilər.~~

~~Maddə 1078-38. Birja əqdləri~~

~~1078 38.1. Birja ticarətinin iştirakçıları arasında bağlanmış müqavilə birja əqdidir.~~

~~1078 38.2. Fond birjasında bağlanmış bütün əqdlər qanunvericiliklə və birja qaydaları ilə müəyyən edilmiş qaydada qeydiyyatata alınmalıdır və rəsmiləşdirilməlidir.~~

~~1078 38.3. Birjanın müvafiq səlahiyyətli orqanı birja qaydalarına əsasən birja üzvünü müvəqqəti olaraq birja əqdlərinin bağlanılmasından kənarlaşdırıla bilər.~~

~~Maddə 1078-39. Birja qaydaları~~

~~1078 39.1. Fond birjası qiymətli kağızların birjada dövriyyəyə buraxılma qaydalarını, onları birjada kotirovka edilən qiymətli kağızların siyahısına daxil edilməsi (listing) və göstərilən siyahıdan çıxarılması (delisting), birjada əqdlərin bağlanması, qeydiyyatı, icrası və təmin edilməsi, əqdlər üzrə hesablaşmaların aparılması, birja üzvləri arasında birja əməliyyatlarının aparılması zamanı yaranan mübahisələrin həlli və fond birjasının fəaliyyətilə əlaqədar digər qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanının normativ hüquqi aktlarına uyğun olaraq qəbul edir.~~

~~1078 39.2. Fond birjası ticarətin aparılması vaxtı haqqında, birjada ticarətə buraxılmış qiymətli kağızların siyahısı və qiymətləri (kotirovkası), ticarət sessiyasının nəticələri haqqında və qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər məlumatları vaxtında təqdim etməklə aparılan ticarətin şəffaflığını təmin etməlidir.~~

~~§ 16. Qiymətli kağızlar bazarının tənzimlənməsi~~ [15361](#)

~~Maddə 1078-40. Qiymətli kağızlar bazarının dövlət tənzimlənməsi~~

~~1078 40.1. Qiymətli kağızlar bazarının dövlət tənzimlənməsi aşağıdakılardan ibarətdir:~~

~~1078 40.1.1. qiymətli kağızlar bazarının tənzimlənməsi üzrə normativ hüquqi aktların qəbul edilməsi və onlara riayət olunmasına nəzarətin həyata keçirilməsindən;~~

~~1078 40.1.2. qiymətli kağızlar bazarının iştirakçılarının tələblərin və onların fəaliyyəti qaydalarının müəyyən edilməsindən;~~

~~1078 40.1.3. qiymətli kağızlar buraxılışlarının dövlət qeydiyyatının aparılmasından;~~

~~1078 40.1.4. qiymətli kağızlar bazarında peşəkar fəaliyyətin həyata keçirilməsi üçün xüsusi razılığın (lisenziyanın) verilməsindən;~~

~~1078 40.1.5. qiymətli kağızlar bazarında investorların və qiymətli kağızlar sahiblərinin hüquqlarının müdafiəsindən;~~

~~1078 40.1.6. qiymətli kağızlar bazarı iştirakçılarının fəaliyyətinə dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsindən;~~

~~1078 40.1.7. qiymətli kağızlar bazarında qanunvericiliyi pozan şəxslərin məsuliyyətə cəlb edilməsi üzrə müvafiq tədbirlərin görülməsindən;~~

~~1078 40.1.8. qiymətli kağızlar bazarının iştirakçılarının peşə səviyyəsinin artırılması üzrə müvafiq tədbirlərin görülməsindən;~~

~~1078 40.1.9. qiymətli kağızlar bazarının inkişafı istiqamətlərinin müəyyən edilməsindən;~~

~~1078 40.1.10. qiymətli kağızlar bazarında sağlam rəqabət mühitinin yaradılmasından;~~

~~1078 40.1.11. qiymətli kağızlarla əqdlərin bağlanmasına dair tələblərin müəyyən edilməsindən;~~

~~1078 40.1.12. hüquqi və fiziki şəxslərin borc öhdəliklərinin qiymətli kağızlarla rəsmiləşdirilməsi və ödənilməsi qaydalarının müəyyənləşdirilməsindən;~~

~~1078 40.1.13. qiymətli kağızlarla rəsmiləşdirilmiş borc öhdəlikləri bazarının tənzimlənməsinin həyata keçirilməsindən;~~

~~1078 40.1.14. Azərbaycan Respublikasının qiymətli kağızlar bazarının dünya maliyyə bazarına inteqrasiyası üzrə tədbirlərin hazırlanmasında və müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təsdiq edilmək üçün təqdim edilməsindən, müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsindən;~~

~~1078 40.1.15. qiymətli kağızların öhdəliklərlə yüklənməsi və qiymətli kağızlarla rəsmiləşdirilən daşınmaz əmlakın ipotekasının qeydiyyatının və uçotunun aparılmasından;~~

~~1078 40.1.16. qiymətli kağızlarla bağlı müvafiq dövlət reyestrlərinin (qiymətli kağızların buraxılışının dövlət reyestri, veksəl və çeklərin dövlət reyestri, qiymətli kağızlarla girovun rəsmi reyestri, qiymətli kağızlarla rəsmiləşdirilən əmlakın ipotekasının dövlət reyestri və s.) aparılmasından;~~

~~1078 40.1.17. qiymətli kağızlar bazarında sığortalanmalı olan risklərin sığorta standartlarının müəyyən edilməsindən;~~

~~1078 40.1.18. qiymətli kağızlar bazarında məlumatların açıqlanması üzrə qaydaların rəüəyyən edilməsi və sisteminin təşkilindən;~~

~~1078 40.1.19. qiymətli kağızların (sertifikatların) blanklarının çap edilməsi və onların ölkəyə gətirilməsi və aparılması üzrə fəaliyyətin tənzimlənməsindən;~~

~~1078 40.1.20. qiymətli kağızlar bazarının iştirakçlarına qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada icrası məcburi olan göstərişlərin verilməsindən;~~

~~1078 40.1.21. qiymətli kağızlar bazarının və onun infrastrukturunun inkişafı məqsədi ilə istifadə edilən fondların qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada yaradılması və onların fəaliyyətinin tənzimlənməsindən;~~

~~1078 40.1.22. qiymətli kağızlar bazarında qiymətlərlə manipulyasiyalara yol verilməməsi üzrə tədbirlərin görülməsindən.~~

~~1078 40.2. Qiymətli kağızlar bazarında dövlət tənzimlənməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən həyata keçirilir.~~

~~**Maddə 1078 41. Qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçılarının özünü tənzimləyən təşkilatları**~~

~~1078 41.1. Qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçılarının özünü tənzimləyən təşkilatları Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və öz nizamnamələrinə müvafiq olaraq yaradılır və fəaliyyət göstərir.~~

~~1078 41.2. Qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçılarının özünü tənzimləyən təşkilatlarının fəaliyyəti aşağıdakı əsas məqsədləri daşıyır:~~

~~1078 41.2.1. qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçılarının səmərəli peşəkar fəaliyyəti üçün şəraitin yaradılması;~~

~~1078 41.2.2. qiymətli kağızlar bazarında investorların və digər iştirakçıların maraqlarının qorunması;~~

~~1078 41.2.3. qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçılarının özünü tənzimləyən təşkilatının üzvləri arasında qarşılıqlı münasibətlərin tənzimlənməsi qaydalarının müəyyən edilməsi;~~

~~1078 41.2.4. qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçılarının özünü tənzimləyən təşkilatlarının üzvlərinin fəaliyyətinin etik normalarının müəyyən edilməsi və bu normalara riayət olunmasının təmin edilməsi.~~

~~1078 41.2.5. Qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçılarının özünü tənzimləyən təşkilatların fəaliyyətləri haqqında məlumatları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada və həcmdə açıqlamalıdırlar.~~

~~§ 17. Qiymətli kağızlar bazarında investorların maraqlarının müdafiəsi~~^[537]

~~Maddə 1078 42. Qiymətli kağızlar bazarında məlumatların açıqlanması~~

~~1078 42.1. Qiymətli kağızlar bazarında məlumatların açıqlanması hər bir maraqlı şəxsin həmin məlumatlarla tanış olması imkanının təmin edilməsindən ibarətdir.~~

~~1078 42.2. Bu Məcəllə və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada emitent, qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçısı, qiymətli kağızlar bazarının özünü tənzimləyən təşkilat fəaliyyətləri ilə bağlı kütləvi informasiya vasitələrində məlumatları açıqlamalıdırlar. Hamı üçün müəssər olan məlumatlar açıqlanmış məlumatlar hesab olunur.~~

~~Maddə 1078 43. Emitent tərəfindən məlumatların açıqlanması~~

~~1078 43.1. Kütləvi təklif vasitəsi ilə yerləşdirilən qiymətli kağızların emitenti dəre etmək və müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim etmək yolu ilə özünün qiymətli kağızları və maliyyə təsərrüfat fəaliyyəti haqqında aşağıdakı məlumatları açıqlamağa borcludur:~~

~~1078 43.1.1. emitentin illik hesabatını;~~

~~1078 43.1.2. onun maliyyə təsərrüfat fəaliyyətinə təsir göstərən mühüm hadisələr və hərəkətlər haqqında məlumatları;~~

~~1078 43.1.3. qiymətli kağızların emissiya prospektini;~~

~~1078 43.1.4. qiymətli kağızların emissiyasının yekunları haqqında hesabatını.~~

~~1078 43.2. Emitentin açıqlanmalı olan qiymətli kağızlar haqqında illik hesabatına, maliyyə təsərrüfat fəaliyyətinə təsir göstərən mühüm hadisələrin və hərəkətlərin, qiymətli kağızların emissiya prospekti, emissiyasının yekunları~~

~~haqqında məlumatların dairəsi, onlar barəsində tələblər müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~

~~1078 43.3. Emitentin illik hesabatı ilin nəticələri üzrə hazırlanır, onun ali idarəetmə orqanı tərəfindən təsdiq edilir və təsdiq edildiyi tarixdən etibarən otuz gündən gec olmayaraq açıqlanır.~~

~~1078 43.4. Emitentin maliyyə təsərrüfat fəaliyyətinə təsir göstərən mühüm hadisələr və hərəkətlər barədə məlumat müvafiq icra hakimiyyəti orqanına həmin hərəkətlər və hadisələr baş verdiyi gündən on beş gündən gec olmayaraq təqdim olunur.~~

~~1078 43.5. Banklar və digər kredit təşkilatları tərəfindən məlumatların açıqlanması qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının rəyi alınmaqla müəyyən edilir.~~

~~Maddə 1078 44. Fond birjası tərəfindən məlumatın açıqlanması~~

~~Fond birjası nizamnaməsi, qaydaları, üzvlərinin siyahısı, dövriyyəyə buraxılan qiymətli kağızları, bağlanmış əqdlər haqqında məlumatları açıqlamalıdır.~~

~~Maddə 1078 45. Qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçılarının özünü tənzimləyən təşkilatı tərəfindən məlumatların açıqlanması~~

~~Qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçılarının özünü tənzimləyən təşkilat nizamnaməsi, qaydaları, standartları və üzvləri haqqında məlumatları açıqlamalıdır.~~

~~§ 18. Qiymətli kağızlar bazarında xidməti məlumat~~^[538]

~~Maddə 1078 46. Qiymətli kağızlar bazarında xidməti məlumatın anlayışı~~

~~1078 46.1. Xidməti məlumat ümumi qaydada əldə edilə bilməyən, qiymətli kağızlar bazarının iştirakçısı olan təşkilatlarda, yaxud müvafiq dövlət orqanlarında tutduğu vəzifə ilə əlaqədar olaraq əldə edilən və ya emitentlə bağlanmış müqaviləyə əsasən, qiymətli kağızlar bazarının subyektləri, qiymətli kağızlar, onlarla əməliyyatlar, qiymətlər və digər xüsusiyyətlər üzrə açıqlanmamalı olan və istifadə edildikdə məlumat sahibinə qiymətli kağızlarla əməliyyatların aparılmasında digər iştirakçılardan daha üstün mövqə təmin edən məlumatdır.~~

~~1078 46.2. İnsayder bu Məcəllənin 1078 46.1 ci maddəsinə əsasən xidməti məlumatı malik olan şəxsdir.~~

Maddə 1078 47. İnsayderlər

~~1078 47.1. İnsayderlərə aşağıdakılar aiddir:~~

~~1078 47.1.1. emitentin direktorlar (müşahidə) şurasının (bu orqanlar olduqda) və icra orqanlarının üzvləri;~~

~~1078 47.1.2. emitentin fəaliyyətinə nəzarət edən şəxslər;~~

~~1078 47.1.3. xidməti məlumatı tutduğu vəzifəyə, müqaviləyə, yaxud emitent və ya digər insayder tərəfindən müvafiq hüququn verilməsi nəticəsində əldə etmək imkanı olan şəxslər;~~

~~1078 47.1.4. emitentin nizamnamə kapitalının on faizindən artıq hissəsinə malik olan şəxslər;~~

~~1078 47.1.5. son altı ay ərzində bu Məcəllənin 1078 47.1.1 1078 47.1.4 cü maddələrinin təsiri altına düşən şəxslər.~~

~~1078 47.2. İnsayderlər öz fəaliyyətində aşağıdakılara yol verməməlidirlər:~~

~~1078 47.2.1. qiymətli kağızların dövriyyəsinə təsir göstərə bilən xidməti məlumatın istifadəsi ilə əməliyyatlara;~~

~~1078 47.2.2. digər şəxslərə xidməti məlumatı təqdim etməklə onları bununla bağlı əqdlərin bağlanmasına təhrik etmək.~~

~~1078 47.3. İnsayder özünə məxsus olan qiymətli kağızlarla apardığı əməliyyat barədə məlumatı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyənləşdirilmiş qaydada açıqlamalıdır.~~

~~1078 47.4. Xidməti məlumatın istifadəsi ilə əqdlərin bağlanması faktı və ya belə əqdin bağlanması cəhdi aşkar edildikdə qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçıları əqdin bağlanmasını və icrasını dayandırmalı və bu barədə məlumatı dərhal müvafiq icra hakimiyyəti orqanına verməlidirlər.~~

~~1078 47.5. Xidməti məlumatın saxlanması və təqdim edilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.~~